

การจัดสรรงบประมาณ เพื่อการศึกษา ในลักษณะกองทุน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

การจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา ในลักษณะกองทุน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

379.11

ส 691 ก สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

การจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาในลักษณะกองทุน

144 หน้า

ISBN : 978-616-270-276-1

1. การจัดสรรงบประมาณ 2. กองทุนเพื่อการศึกษา 3. ชื่อเรื่อง

การจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาในลักษณะกองทุน

สิ่งพิมพ์ สกศ. อันดับที่ 2/2564

พิมพ์ครั้งที่ 1 ธันวาคม 2563

จำนวน 700 เล่ม

ผู้จัดพิมพ์เผยแพร่ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

99/20 ถนนสุขุโขทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

โทรศัพท์ 02 668 7123

Website : <http://www.onec.go.th>

พิมพ์ที่ บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด

90/6 ซอยจรัญสนิทวงศ์ 34/2

ถนนจรัญสนิทวงศ์ แขวงอรุณอมรินทร์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร 10700

โทรศัพท์. 0 2424 3249, 0 2424 3252

โทรสาร. 0 2424 3249, 0 2424 3252

คำนำ

การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิต และเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาและสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ สำหรับประเทศไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 ระบุว่า รัฐต้องดำเนินการให้เยาวชนทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และได้ระบุว่าการศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

อย่างไรก็ตาม แม้รัฐจะจัดสรรงบประมาณทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินงานในลักษณะกองทุนที่หลากหลาย ซึ่งปัจจุบันพบว่า แต่ละกองทุนมีความแตกต่างกันทั้งสังกัด วัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย และเงื่อนไขการสนับสนุน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงเห็นควรศึกษาข้อมูลสภาพการบริหารจัดการ กลุ่มเป้าหมาย และปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงานกองทุนหรือเงินทุนหมุนเวียนที่เกี่ยวกับการศึกษาในปัจจุบัน พร้อมเปรียบเทียบกับกองทุนหรือ

การดำเนินงานในลักษณะเดียวกันในต่างประเทศ เพื่อสรุปและจัดทำเป็นข้อเสนอแนวทางการบริหารจัดการกองทุนหรือเงินทุนหมุนเวียนที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อไป

สุดท้ายนี้ สำนักงานฯ ขอขอบคุณข้อมูลการศึกษาเบื้องต้นจาก ดร.เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว อาจารย์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่รวบรวม ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนเพื่อการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งขอขอบคุณผู้แทนจากหน่วยงานกองทุน/เงินทุนหมุนเวียนที่ร่วมให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิเคราะห์และสรุปผลการศึกษา สำนักงานฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา และปรับปรุงการดำเนินงานของกองทุนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

(นายอานาจ วิทยานุกูวดี)
เลขาธิการสภาการศึกษา

บทสรุปผู้บริหาร

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 ระบุว่า รัฐต้องดำเนินการให้เยาวชนทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และได้ระบุว่า การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ รัฐต้องดำเนินการให้ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาตามความถนัดของตน โดยที่ผ่านมาในปี พ.ศ. 2562 ภาครัฐจัดสรรงบประมาณสำหรับการศึกษาถึงกว่า 530,000 ล้านบาทต่อปี หรือคิดเป็นประมาณร้อยละ 22 ต่อปีงบประมาณแผ่นดิน และภาพรวมพบว่าแม้รัฐจะจัดสรรงบประมาณเพื่อโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือ “โครงการเรียนฟรี 15 ปี” แต่พบว่าสถานศึกษา ยังคงมีค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการศึกษาเพิ่มเติม รวมทั้งครัวเรือนยังต้องแบกรับค่าใช้จ่ายส่วนเพิ่มในการสนับสนุนการจัดการศึกษา การจัดสรรงบประมาณผ่านการจัดสรรในรูปแบบปกติ จึงยังไม่เพียงพอที่จะช่วยสนับสนุนให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษามีคุณภาพอย่างที่คาดหวัง

นอกจากนี้ การแก้ไขปัญหาคอขวดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ซึ่งภาครัฐบาลได้สนับสนุนงบประมาณสำหรับการจัดตั้งกองทุนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาจำนวนมาก โดยมุ่งหวังให้กองทุนเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาสังคมและประเทศ และการสร้างโอกาสทางการศึกษาให้แก่นักเรียน/นักศึกษาทุกกลุ่มยากจน เพื่อให้มีโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่เท่าเทียม นอกจากนี้ยังมีกองทุนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การช่วยเหลือ สงเคราะห์ ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนา ซึ่งไม่ได้ใช้งบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐ ซึ่งจากข้อมูลพบว่า การดำเนินงานของกองทุนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่าง ๆ มีปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการดำเนินงาน ส่งผลให้การดำเนินงานไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนได้อย่างแท้จริง ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานของกองทุนดังกล่าวมีประสิทธิภาพสูงสุด สามารถลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงการศึกษา และเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ การศึกษาให้สูงขึ้น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงเห็นควร ศึกษาข้อมูลสภาพการบริหารจัดการ กลุ่มเป้าหมาย และปัญหา อุปสรรคของการดำเนินงานกองทุนหรือเงินทุนหมุนเวียนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในปัจจุบัน พร้อมเปรียบเทียบกับกองทุนหรือการดำเนินงานในลักษณะเดียวกันในต่างประเทศ เพื่อสรุปและจัดทำเป็นข้อเสนอ แนวทางการบริหารจัดการกองทุนหรือเงินทุนหมุนเวียนที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพต่อไป

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปข้อค้นพบเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนเพื่อการศึกษา ดังนี้

1. บทเรียนการจัดตั้งกองทุนเพื่อการศึกษาจากต่างประเทศ

1.1) กองทุนที่จัดตั้งขึ้น มีการดำเนินการหลากหลายรูปแบบ ทั้งกองทุนที่รัฐเป็นคนดำเนินการ กองทุนที่รัฐเป็นหน่วยให้เงินสนับสนุนและมีการจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะขึ้นมาดำเนินการหรือให้ความช่วยเหลือหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่มีการดำเนินการในลักษณะเดียวกันอยู่แล้วให้สามารถขยายขอบเขตการดำเนินงานได้มากขึ้น

1.2) การช่วยเหลือนักเรียนในแต่ละช่วงชั้นจะมีเพียง 1 ถึง 2 กองทุนที่ดำเนินการด้วยวัตถุประสงค์เดียวกัน เพื่อป้องกันการซ้ำซ้อน และสำหรับกองทุนที่มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการใกล้เคียงกันจะมีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน เพื่อลดการดำเนินการที่ซ้ำซ้อนกัน

1.3) มีระบบการติดตามประเมินผลการดำเนินงานที่ชัดเจน เป็นปัจจุบัน สามารถทราบถึงประสิทธิภาพการใช้จ่ายเงิน การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย และประสิทธิผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน เพื่อสามารถใช้จ่ายเงินให้เกิดประโยชน์สูงสุด

1.4) สูตรการให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายตั้งอยู่บนฐานของ “ระดับความช่วยเหลือขั้นต่ำที่เหมาะสม” โดยแบ่งเป็น 4 มิติ ดังนี้

1.4.1) เพิ่มการเข้าถึงการศึกษา (Access) โดยใช้สูตรการจ่ายแบบผกผันกับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน โดยครัวเรือนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมไม่สูง จะได้รับความช่วยเหลือสูงกว่าครัวเรือนที่อยู่ในฐานะที่ดีกว่า โดยมีเป้าหมายเพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายของผู้ปกครองเพื่อให้สามารถส่งบุตรหลานมาเรียนได้

1.4.2) การส่งเสริมความเท่าเทียมกัน (Equity) ให้ความสำคัญกับการช่วยเหลือกลุ่มเสี่ยงตามความจำเป็นพื้นฐาน (Basic Needs) เช่น อาหาร ที่อยู่ การมีงานทำ เป็นต้น ที่จะต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการจัดหาอุปกรณ์การศึกษา และการสนับสนุนอื่น ๆ เพื่อให้นักเรียนในกลุ่มเสี่ยง (Vulnerable groups)

1.4.3) การยกระดับคุณภาพการศึกษา (Quality) โดยแบ่งเป็น 1) ความช่วยเหลือเพื่อให้สถานศึกษาสามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาให้เท่ากับเกณฑ์มาตรฐานที่พึงคาดหวังจากสถานศึกษานั้น และ 2) ความช่วยเหลือเพื่อยกระดับศักยภาพของสถานศึกษาให้สามารถพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต

1.4.4) การช่วยเหลือด้านสวัสดิการของบุคลากรด้านการศึกษา (Welfare) มีเป้าหมายเพื่อสร้างแรงจูงใจเพื่อดึงบุคลากรที่มีคุณภาพเข้ามาสู่การจัดการศึกษา ลดการลาออก สร้างความมั่นคงในชีวิตให้กับบุคลากร

2) ข้อค้นพบจากการดำเนินงานกองทุนเพื่อการศึกษาของประเทศไทย

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงานกองทุนเพื่อการศึกษาของประเทศไทย พบประเด็นสภาพปัญหาของกองทุน/เงินทุนหมุนเวียนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ซึ่งแบ่งได้ 7 ประการ ดังนี้

2.1) ความซ้ำซ้อนด้านวัตถุประสงค์ ภารกิจ และกลุ่มเป้าหมาย ทำให้การให้ความช่วยเหลือแก่กลุ่มเป้าหมายซ้ำซ้อนกัน

2.2) ที่มาของการจัดตั้งกองทุน/เงินทุนหมุนเวียนแตกต่างกัน มีทั้งที่ตั้งขึ้นโดยกฎหมายและที่ตั้งขึ้นโดยระเบียบอื่น จึงมีขอบเขตอำนาจหน้าที่และแนวทางในการดำเนินงานที่ขาดความชัดเจน ไม่คล่องตัวในการใช้งบประมาณ โดยเฉพาะกองทุนที่ไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล จะประสบปัญหาบุคลากรไม่เพียงพอ ขาดความรู้ความชำนาญ ทั้งยังมีภาระงานที่สูง ขาดแรงจูงใจด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการที่เพียงพอ ทำให้การดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุนทำได้ไม่เต็มตามประสิทธิภาพ

2.3) ขาดระบบการติดตามประเมินผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ ไม่มีเกณฑ์การประเมินผลการดำเนินงานที่เหมาะสมชัดเจน จึงไม่สามารถติดตามและประเมินผลได้ว่า การดำเนินงานที่ผ่านมาประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด ทั้งยังทำให้ขาดข้อมูลที่จะพัฒนาการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นในอนาคต

2.4) ขาดการบูรณาการข้อมูลของผู้ได้รับประโยชน์จากกองทุน/เงินทุนหมุนเวียนประเภทต่าง ๆ จึงอาจทำให้การได้รับ

ความช่วยเหลือซ้ำซ้อนในบางกองทุน ในขณะที่บางกองทุนได้รับความช่วยเหลือไม่เพียงพอกับความต้องการ

2.5) การกำหนดเกณฑ์และระดับการให้ความช่วยเหลือที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของผู้รับ

2.6) ขาดกองทุนที่ส่งเสริมการพัฒนาผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษา เพื่อยกระดับศักยภาพในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ รวมถึงการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ

2.7) ขาดการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของกองทุน ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ทราบถึงแนวทางการทำงานของกองทุน และส่งผลให้เสียโอกาสที่จะได้รับความช่วยเหลือจากกองทุนดังกล่าว

3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น สรุปเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุน/เงินทุนหมุนเวียนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ได้ดังนี้

■ ข้อเสนอระดับนโยบาย

1) การลดความซ้ำซ้อนของกองทุน ควรกำหนดแนวทางในการลดความซ้ำซ้อนของกองทุนด้วยการควบรวมกองทุนที่มีวัตถุประสงค์และกลุ่มเป้าหมายใกล้เคียงกันเพื่อให้กองทุนมีทรัพยากรและงบประมาณในการดำเนินงานมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติการควบรวมกองทุนควรจะดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาความเป็นไปได้ในการควมรวมกองทุน
ที่มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายคล้ายคลึงกัน

ขั้นที่ 2 การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกองทุนว่าแต่ละ
กองทุนได้ให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายใดบ้าง เพื่อทราบความซ้ำซ้อน
ที่เกิดขึ้น และหาแนวทางร่วมกันในการให้ความช่วยเหลือ

ขั้นที่ 3 ปรับแก้กฎหมายหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง
โดยเมื่อมีการดำเนินการร่วมกันระยะหนึ่ง สามารถปรับแก้กฎหมาย
หรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้กองทุนสามารถควมรวมกันได้

2) มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของ
กองทุนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีข้อมูลในการประเมินผลการดำเนินงาน
ว่าเป็นไปตามภารกิจหรือไม่ ประสบผลสำเร็จในระดับใด มีความคุ้มค่า
หรือไม่ รวมถึงมีงานวิจัยสนับสนุนเพื่อพัฒนาการดำเนินงานของ
กองทุนอย่างต่อเนื่อง โดยกองทุนที่มีการบริหารจัดการที่ดี
มีผลตอบแทนที่ได้รับกลับมาสูง ควรได้รับการพิจารณาสนับสนุน
งบประมาณจากภาครัฐมากกว่ากองทุนที่ได้รับผลตอบแทนกลับมาต่ำ
หรือหากกองทุนใดมีความซ้ำซ้อน ไม่มีความสามารถในการบริหาร
จัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีการควมรวมกองทุนเพื่อให้
การบริหารจัดการกองทุนมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งข้อมูลดังกล่าวควร
มีการเผยแพร่สู่สาธารณะเพื่อให้ประชาชนได้รับทราบการดำเนินงาน
ของกองทุน และเกิดธรรมาภิบาลในการดำเนินงาน

3) ควรมีเกณฑ์การคัดกรองและการให้ความช่วยเหลือที่เหมาะสม โดยมีเกณฑ์การคัดกรองและระดับความช่วยเหลือที่หลากหลาย แตกต่างกันตามบริบทของกลุ่มเป้าหมาย

4) ควรมีการศึกษาผลการดำเนินงานของกองทุนที่มีต่อความเท่าเทียมในการเข้าถึงการศึกษาของไทยและศึกษาความคุ้มค่าจากการลงทุนทางการศึกษา ทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจจัดสรรงบประมาณสำหรับการลงทุนเพื่อการศึกษา และการพัฒนาคนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

■ ข้อเสนอระดับหน่วยงาน

1) การพัฒนาเครือข่าย โดยสร้างการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามาร่วมในการดำเนินงานหรือให้ข้อคิดเห็นในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

2) การแก้ปัญหาพื้นฐานเพื่อช่วยให้การดำเนินงานของกองทุนมีประสิทธิผลมากขึ้น เช่น การบริหารจัดการเงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ปัญหาหนี้สินครู ควรส่งเสริมให้ครู ทั้งครูรุ่นใหม่และครูรุ่นเก่าที่มีหนี้สินเดิมอยู่แล้วให้มีวินัยทางการเงินมากขึ้น

3) การกำหนดกลไกการติดตามและประเมินผลล่วงหน้า เพื่อทราบปัญหาและเข้าใจแนวทางในการปรับนโยบายได้ทันท่วงทีโดยหน่วยงานควรมีการวางแผนในการจัดเก็บข้อมูลที่จำเป็นต้องใช้ในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้วย

4) การประชาสัมพันธ์บทบาทหน้าที่ของกองทุนให้แก่
สาธารณชนรับทราบ เพื่อให้เกิดการรับรู้ และสร้างการมีส่วนร่วม
สนับสนุนทางสังคมโดยผ่านการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ประชาชน
เป็นพลังสำคัญในการตรวจสอบและขับเคลื่อนการดำเนินงานของ
กองทุน

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	(ก)
บทสรุปผู้บริหาร	(ค)
สารบัญ	(ฎ)
สารบัญตาราง	(จ)
บทที่ 1 บทนำ	1
หลักการและเหตุผล	1
วัตถุประสงค์	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
กรอบแนวคิดการวิจัย	5
กลุ่มเป้าหมาย	6
วิธีการศึกษา	6
ประโยชน์หรือผลที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
ความหมายและความสำคัญของกองทุน	
ที่เกี่ยวกับการศึกษา	8
หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับกองทุนที่เกี่ยวข้อง	
การศึกษา	18

บทที่ 3	ระเบียบวิธีวิจัย	50
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	50
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	53
	การวิเคราะห์ข้อมูล	53
บทที่ 4	ผลการศึกษาข้อมูล	54
	การดำเนินงานในลักษณะกองทุนหรือ เงินทุนหมุนเวียนที่เกี่ยวกับการศึกษา ในต่างประเทศ	54
	การดำเนินงานในลักษณะกองทุนหรือเงินทุน หมุนเวียนที่เกี่ยวกับการศึกษาในประเทศไทย	70
บทที่ 5	สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอเชิงนโยบาย	113
	บทเรียนการจัดตั้งกองทุนเพื่อการศึกษา จากต่างประเทศ	113
	ข้อค้นพบการดำเนินงานกองทุนเพื่อการศึกษา ของประเทศไทย	115
	บทวิเคราะห์	117
	ข้อเสนอเชิงนโยบาย	119
	บรรณานุกรม	123
	คณะผู้จัดทำ	126

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรร งบประมาณเพื่อสนับสนุนการศึกษา	19
ตารางที่ 2 กองทุน/เงินทุนหมุนเวียน จำแนกตาม วัตถุประสงค์การดำเนินงาน	51
ตารางที่ 3 แสดงวัตถุประสงค์และกลุ่มเป้าหมาย ที่มีความสอดคล้องหรือใกล้เคียงกันของ กองทุน/เงินทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืม	83
ตารางที่ 4 แสดงวัตถุประสงค์และกลุ่มเป้าหมายที่มี ความสอดคล้องหรือใกล้เคียงกันของ กองทุน/เงินทุนหมุนเวียนเพื่อ การสงเคราะห์และสวัสดิการสังคม	96
ตารางที่ 5 แสดงวัตถุประสงค์และกลุ่มเป้าหมาย ที่มีความสอดคล้องหรือใกล้เคียงกันของ กองทุน/เงินทุนหมุนเวียนเพื่อ การสนับสนุนส่งเสริม	110
ตารางที่ 6 แสดงกลุ่มเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และ ข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นเพื่อประกอบ การวางแผนสนับสนุนการดำเนินงานกองทุน	118

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิต และเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาและสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระดับสากล องค์การสหประชาชาติได้กำหนดให้การจัดศึกษาเป็น “การศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All)” โดยกำหนดให้การศึกษาเป็นเป้าหมายหนึ่งในเป้าหมายเพื่อการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ ซึ่งเป้าหมายดังกล่าวให้ความสำคัญต่อคุณภาพ โอกาส และความเสมอภาคทางการศึกษาที่เด็กและเยาวชนควรได้รับ สำหรับประเทศไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษามาอย่างต่อเนื่อง โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 ระบุว่า รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และได้ระบุว่าการศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ในการดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา หรือให้ประชาชนได้รับการศึกษา รัฐต้องดำเนินการให้ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาตามความถนัดของตน

ที่ผ่านมาในปี พ.ศ. 2562 ภาครัฐจัดสรรงบประมาณสำหรับการศึกษาถึงกว่า 530,000 ล้านบาทต่อปี หรือคิดเป็นประมาณร้อยละ 22 ของงบประมาณแผ่นดิน และภาพรวมพบว่าแม้รัฐจะจัดสรรงบประมาณเพื่อโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือ “โครงการเรียนฟรี 15 ปี” แต่พบว่าสถานศึกษายังคงมีค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการศึกษาเพิ่มเติม รวมทั้งครวัเรื้อนยังต้องแบกรับค่าใช้จ่ายส่วนเพิ่มในการสนับสนุนการจัดการศึกษา การจัดสรรงบประมาณผ่านการจัดสรรในรูปแบบปกติจึงยังไม่เพียงพอที่จะช่วยสนับสนุนให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษามีคุณภาพอย่างที่ดีคาดหวัง และทำให้ผู้เรียนมีโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่ทั่วถึงและเสมอภาค ซึ่งการแก้ปัญหาดังกล่าวรูปแบบหนึ่งที่กำลังดำเนินการอยู่ในปัจจุบันคือ การจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการศึกษาในลักษณะกองทุนหรือเงินหมุนเวียน

การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้ระบุเกี่ยวกับทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ในมาตรา 60 ที่ว่าให้รัฐจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้กับการศึกษาในฐานะที่มีความสำคัญสูงสุดต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ โดยจัดสรรให้เป็นงบประมาณเพื่อการศึกษา ดังนี้ 1) จัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนการศึกษาภาคบังคับและการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) จัดสรรทุนการศึกษาในรูปของกองทุนกู้ยืมให้แก่ผู้เรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อย 3) จัดสรร

งบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาอื่นเป็นพิเศษให้เหมาะสม และสอดคล้องกับความจำเป็นในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการเป็นพิเศษ 4) จัดสรรงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินการและงบลงทุนให้สถานศึกษาของรัฐตามนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติและภารกิจของสถานศึกษา 5) จัดสรรงบประมาณในลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไปให้สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาของรัฐ 6) จัดสรรกองทุนกู้ยืมดอกเบี้ยต่ำให้สถานศึกษาเอกชน และ 7) จัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาการศึกษาของรัฐและเอกชน จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้ระบุแนวทางในการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาในลักษณะต่าง ๆ เพื่อสนับสนุน ส่งเสริมการจัดการศึกษาในหลากหลายช่องทาง ที่มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการสนับสนุนแตกต่างกัน ซึ่งพบว่าการดำเนินงานกองทุนหรือเงินทุนหมุนเวียนที่เกี่ยวกับการศึกษาในประเทศไทยปัจจุบันมีหลากหลายกองทุน และมีความแตกต่างกัน ทั้งสังกัด วัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย และเงื่อนไขการสนับสนุน เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพสูงสุด สามารถลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงการศึกษา และเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพในการบริหารจัดการศึกษาให้สูงขึ้น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงเห็นควรศึกษาข้อมูลสภาพการบริหารจัดการกลุ่มเป้าหมาย และปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงานกองทุนหรือเงินทุนหมุนเวียนที่เกี่ยวกับการศึกษาในปัจจุบัน พร้อมเปรียบเทียบกับกองทุนหรือการดำเนินงานในลักษณะเดียวกันในต่างประเทศ เพื่อสรุปและจัดทำเป็นข้อเสนอแนวทางการบริหารจัดการกองทุนหรือเงินทุนหมุนเวียนที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1) เพื่อศึกษา วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และการดำเนินงานของกองทุนหรือเงินทุนหมุนเวียนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของประเทศไทยและกรณีตัวอย่างของต่างประเทศ

2) เพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินงานกองทุนหรือเงินทุนหมุนเวียนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

3) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนวทางการบริหารจัดการกองทุนหรือเงินทุนหมุนเวียนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

กองทุนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา หมายถึง เงิน หรือทรัพย์สินที่เอามารวมเป็นก้อนเดียวกันเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง โดยในที่นี้หมายรวมเฉพาะกองทุนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเท่านั้น

กองทุนเพื่อกู้ยืม หมายถึง กองทุนที่มุ่งเน้นการให้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาแก่นักเรียนหรือนักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ โดยมีกองทุน/เงินทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืม อาทิ กองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา เงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครู เงินทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และกองทุนส่งเสริมโรงเรียนในระบบ

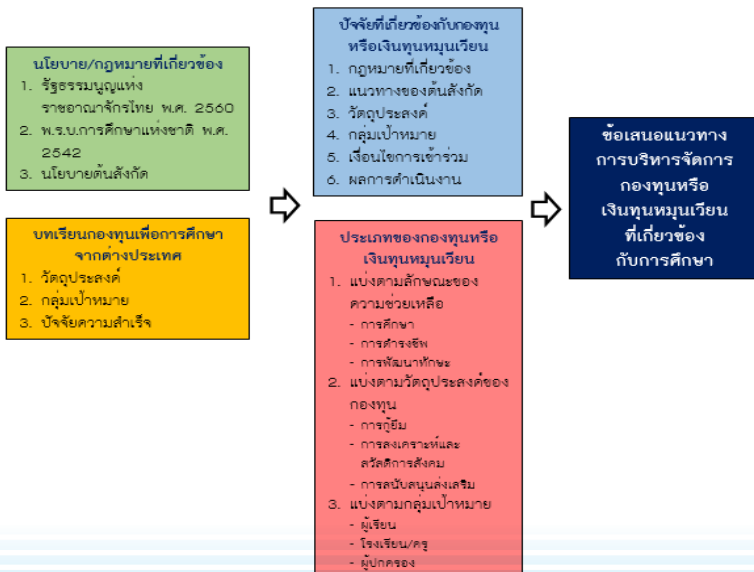
กองทุนเพื่อการสงเคราะห์และสวัสดิการสังคม หมายถึง กองทุนที่มุ่งเน้นการสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา การส่งเสริมภาวะโภชนาการและสุขภาพอนามัยของเด็กและเยาวชน ตลอดจนการต่อต้านการล่วงละเมิดเด็กไปประกอบอาชีพอันไม่พึงประสงค์ อาทิ กองทุนเพื่อ

ความเสมอภาคทางการศึกษา กองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวัน ในโรงเรียนประถมศึกษา และกองทุนเสมอมาพัฒนาชีวิต

กองทุนเพื่อการสนับสนุนส่งเสริม หมายถึง กองทุนที่มุ่งเน้นการส่งเสริม พัฒนาด้านการศึกษา การพัฒนาเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา รวมถึงการพัฒนาวิชาชีพ และพัฒนาผู้ประกอบการ วิชาชีพทางการศึกษา ประกอบด้วย กองทุนส่งเสริมและพัฒนา การศึกษาสำหรับคนพิการ กองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และกองทุนพัฒนาและผดุงเกียรติวิชาชีพทางการศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาแนวทางการบริหารจัดการกองทุนหรือเงินทูลหมุนเวียนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา มีกรอบแนวคิดในการดำเนินงานที่คำนึงถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานกองทุนหรือเงินทูลหมุนเวียน สรุปได้ดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย

หน่วยงานกองทุน/เงินทุนหมุนเวียนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา
ในปัจจุบัน จำนวน 10 กองทุน ได้แก่

- 1) กองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.)
- 2) เงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครู
- 3) เงินทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
- 4) กองทุนส่งเสริมโรงเรียนในระบบ
- 5) กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.)
- 6) กองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน

ประถมศึกษา

- 7) กองทุนเสมอภาคพัฒนาชีวิต
- 8) กองทุนส่งเสริมและพัฒนาศึกษาสำหรับคนพิการ
- 9) กองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- 10) กองทุนพัฒนาและผดุงเกียรติวิชาชีพทางการศึกษา

วิธีการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยการรวบรวม และศึกษาจากเอกสารหลักฐาน รวมถึงข้อมูลจากเว็บไซต์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วนรับผิดชอบในการดำเนินงานของกองทุนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูล และนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์มาสรุปผลและจัดทำข้อเสนอแนวทางการบริหารจัดการกองทุนหรือเงินทุนหมุนเวียนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

ประโยชน์หรือผลที่คาดว่าจะได้รับ

ได้ข้อเสนอแนวทางการบริหารจัดการกองทุนหรือเงินทุนหมุนเวียนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลในการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานจัดสรรงบประมาณในลักษณะกองทุน และวิเคราะห์ปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินงาน รวมทั้งศึกษาปัจจัยสำเร็จเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานของกองทุนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาในลักษณะกองทุน/เงินทุนหมุนเวียน ที่เกี่ยวกับการศึกษาที่จะกล่าวถึงในบทนี้ มีดังนี้

1. ความหมายและความสำคัญของกองทุนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา
2. หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับกองทุนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความหมายและความสำคัญของกองทุนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

1.1 ความหมายของกองทุน หมายถึง เงิน หรือทรัพย์สินที่เอามารวมเป็นก้อนเดียวกันเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง

ดังนั้น กองทุนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา หมายถึง เงิน หรือทรัพย์สินที่เอามารวมเป็นก้อนเดียวกันเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง โดยในที่นี้หมายรวมเฉพาะกองทุนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเท่านั้น

1.2 ความหมายของทุนหมุนเวียน

กองทุนหรือทุนหมุนเวียน หมายถึง เงินทุนหรือเงินทุนหมุนเวียน ซึ่งเป็นเงินนอกงบประมาณประเภทหนึ่งที่ตั้งตามความจำเป็นของหน่วยงานของรัฐหรือตามนโยบายของรัฐบาล โดยอาศัยพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 ที่บัญญัติไว้ ดังนี้

มาตรา 4 “ทุนหมุนเวียน” หมายความว่า กองทุน กองทุนหมุนเวียน เงินทุน เงินทุนหมุนเวียน ทุน หรือทุนหมุนเวียน ที่ตั้งขึ้นเพื่อกิจการที่อนุญาตให้นำรายรับสมทบทุนไว้ใช้จ่ายได้ โดยไม่ต้องนำส่งคลัง

มาตรา 63 การจัดตั้งทุนหมุนเวียนให้กระทำได้แต่ โดยบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเท่านั้น โดยต้องมีวัตถุประสงค์ ในการจัดตั้งที่ชัดเจนและเป็นกรณีที่เป็นกิจกรรมที่หน่วยงานของรัฐ ต้องปฏิบัติตามหน้าที่เพื่อสาธารณประโยชน์ หรือเพื่อประโยชน์ ทางเศรษฐกิจและสังคม และเหมาะสมที่จะอนุญาตให้นำรายรับจาก การดำเนินกิจกรรมนั้นสมทบทุนไว้ใช้จ่ายได้ รวมถึงไม่ซ้ำซ้อนกับ ทุนหมุนเวียนที่จัดตั้งไว้แล้ว

การขอจัดตั้ง การบริหาร การประเมินผล การรวม หรือยุบเลิกทุนหมุนเวียน ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการบริหาร ทุนหมุนเวียน เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

สำนักงบประมาณของรัฐสภา. (2559) ได้กล่าวถึง ทุนหมุนเวียน ดังนี้

1) การจัดตั้งทุนหมุนเวียน

การจัดตั้งกองทุนหรือทุนหมุนเวียน จะกระทำได้ เฉพาะกรณีที่เป็นกิจกรรมที่ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐต้อง ปฏิบัติตามหน้าที่เพื่อสาธารณประโยชน์ หรือเพื่อประโยชน์ ทางเศรษฐกิจ หรือเพื่อช่วยเหลือในการครองชีพ หรืออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน และไม่สามารถใช้วิธีการดำเนินการตาม ระเบียบของทางราชการได้ ทั้งนี้ กิจกรรมดังกล่าวต้องกำหนด

วัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ต้องก่อให้เกิดรายได้ที่เกิดจากการดำเนินงาน กลับเข้ามาสมทบเป็นแหล่งรายรับของทุนหมุนเวียน ซึ่งมีใช้มาจากเงิน งบประมาณแผ่นดินแต่เพียงอย่างเดียว โดยอนุญาตให้นำเงิน รายรับนั้นมาสมทบไว้ใช้จ่ายได้โดยไม่ต้องนำส่งคลัง

1.1) คุณลักษณะเบื้องต้นของทุนหมุนเวียนที่ขอ จัดตั้ง

1.1.1) ลักษณะการดำเนินงานต้องไม่ซ้ำซ้อน กับทุนหมุนเวียนที่ได้ดำเนินการแล้ว หรือไม่ซ้ำซ้อนกับหน้าที่หลัก ของหน่วยงานของรัฐอื่น หรือมีการดำเนินงานในลักษณะเดียวกับการ ปฏิบัติงานตามภารกิจปกติของส่วนราชการ

1.1.2) ต้องเป็นการดำเนินงานที่ไม่เป็น การแข่งขันกับภาคเอกชน/รัฐวิสาหกิจ หรือกิจกรรมที่เอกชน/ รัฐวิสาหกิจสามารถดำเนินการได้

1.1.3) ทุนหมุนเวียนที่จัดตั้งต้องไม่มีลักษณะ ที่กำหนดให้ใช้จ่ายเฉพาะดอกผลโดยขอรับการจัดสรรเงิน งบประมาณเป็นทุนประเดิมและเงินสมทบ เพื่อนำไปฝากสถาบัน การเงินเพื่อให้ได้ดอกผลมาเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของ ทุนหมุนเวียน

1.1.4) ทุนหมุนเวียนที่จัดตั้งตามนโยบายของ รัฐบาล เพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจการใดกิจการหนึ่งที่เป็น และมีความรู้ความสำคัญในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง ต้องกำหนด ระยะเวลาการดำเนินงานและวงเงินในการดำเนินการไว้ให้ชัดเจน

1.2) ข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง

1.2.1) ทุณหมนเวียนที่จัดตั้งขึ้นแล้ว ต้องเข้าสู่ระบบการประเมินผลการดำเนินงานของกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง

1.2.2) กระทรวงการคลังจะดำเนินการยุบเลิกทุนหมุนเวียน หากปรากฏว่าทุนหมุนเวียนนั้นหมดความจำเป็นตามวัตถุประสงค์หรือหยุดดำเนินการอันไม่มีเหตุอันสมควร และไม่ปฏิบัติตามระเบียบที่กำหนด หรือรวมทุนหมุนเวียนในกรณีที่มีวัตถุประสงค์เดียวกันหรือสามารถดำเนินการร่วมกันได้ ทั้งนี้โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติให้อำนาจกระทรวงการคลังก่อตั้งหรือยุบเลิกทุนหมุนเวียน พ.ศ. 2543

1.2.3) กระทรวงการคลังมีอำนาจเรียกให้ส่วนราชการ/หน่วยงานของรัฐนำเงินทุนหมุนเวียนที่ฝากไว้กับสถาบันการเงินเข้ามาฝากไว้กับกระทรวงการคลัง หรือให้นำเงินส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน หากทุนหมุนเวียนนั้นมีเงินคงเหลือเกินความจำเป็น

1.2.4) การแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุนหมุนเวียน ให้กำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารทุนหมุนเวียนโดยมีผู้แทนกระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง) และสำนักงานงบประมาณไว้ด้วย

1.2.5) ทุนหมุนเวียนที่จัดตั้งขึ้นแล้วต้องจัดทำรายงานการรับและการใช้จ่ายเงินที่ไม่ต้องนำส่งเป็นรายได้แผ่นดินตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช 2550 มาตรา 170 และส่งให้กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง ตามระยะเวลาที่กำหนด เพื่อนำเสนอภาพรวมต่อคณะรัฐมนตรีและรายงานให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภารายต่อไป

1.2.6) ทุณหมนเวียนที่จัดตั้งขึ้น ต้องบันทึกข้อมูลและจัดทำรายงานสารสนเทศที่เกี่ยวข้องตามรูปแบบและแนวทางที่กรมบัญชีกลางกำหนด เช่น การดำเนินงานในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ (GFMS) ระบบฐานข้อมูลสารสนเทศเพื่อการจัดการเงินนอกงบประมาณ (CFO) เป็นต้น

1.3) กระบวนการจัดตั้งทุนหมุนเวียน

หน่วยงานของรัฐที่มีความประสงค์จะจัดตั้งทุนหมุนเวียน จำเป็นต้องพิจารณาถึงความจำเป็นตามหลักการในการจัดตั้งทุนหมุนเวียน และต้องคำนึงถึงความพร้อมที่จะดำเนินการภายใต้วัตถุประสงค์ของทุนที่ได้จัดตั้งขึ้น ในด้านโครงสร้างการกำกับดูแลทุนหมุนเวียนและบริหารงานภายในองค์กร การกำหนดวิธีการ ระเบียบหลักเกณฑ์และข้อปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของทุนหมุนเวียน รวมทั้งมีการกำหนดการควบคุม ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานทุนหมุนเวียนอย่างชัดเจน โดยกระบวนการจัดตั้งทุนหมุนเวียนแบ่งออกเป็น 3 ส่วนสำคัญ ได้แก่ ส่วนที่ 1 การเสนอขอจัดตั้งทุนหมุนเวียน ส่วนที่ 2 การนำเสนอคณะรัฐมนตรี และส่วนที่ 3 การดำเนินการหลังการจัดตั้งทุนหมุนเวียน มีรายละเอียด ดังนี้

ส่วนที่ 1 : การเสนอขอจัดตั้งทุนหมุนเวียน

1) หน่วยงานของรัฐสามารถเสนอขอจัดตั้งทุนหมุนเวียนได้ 2 แนวทาง

แนวทางที่หนึ่ง เป็นการเสนอขอจัดตั้งทุนหมุนเวียนภายใต้ร่างกฎหมายเฉพาะ (ร่างพระราชบัญญัติ)

แนวทางที่สอง เป็นการเสนอขอจัดตั้งทุนหมุนเวียนภายใต้ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.

2) การเสนอขอจัดตั้งทุนหมุนเวียนทั้งสองแนวทางดังกล่าวข้างต้น หน่วยงานของรัฐจำเป็นต้องจัดทำข้อมูลรายละเอียดตามแนวปฏิบัติการจัดตั้งทุนหมุนเวียน ส่งให้กรมบัญชีกลางในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการ เพื่อตรวจสอบรายละเอียดความครบถ้วนของข้อมูลพื้นฐานตามกรอบคู่มือการขอจัดตั้งทุนหมุนเวียนของทางราชการ เพื่อนำเสนอคณะกรรมการพิจารณาให้ความเห็นก่อนดำเนินการต่อไป

3) กรมบัญชีกลางนำเสนอผลการพิจารณาของคณะกรรมการต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อประกอบการพิจารณาจัดตั้งทุนหมุนเวียนนั้นๆ พร้อมทั้งแจ้งผลการพิจารณาของคณะกรรมการให้หน่วยงานของรัฐทราบด้วย

ส่วนที่ 2 : การนำเสนอความเห็นของคณะกรรมการ

1) การนำเสนอความเห็นของคณะกรรมการประกอบการจัดตั้งทุนหมุนเวียน

1.1) หน่วยงานของรัฐที่เสนอรายละเอียดการจัดตั้งทุนหมุนเวียนภายใต้ร่างกฎหมายเฉพาะให้เสนอร่างกฎหมายและข้อมูลเพิ่มเติม พร้อมความเห็นของคณะกรรมการเสนอต่อสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาเห็นชอบหลักการจัดตั้งทุนหมุนเวียน

1.2) หน่วยงานของรัฐที่เสนอขอจัดตั้งทุนหมุนเวียนภายใต้ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ให้จัดทำข้อมูลเพิ่มเติม พร้อมความเห็นของคณะกรรมการเสนอต่อสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาเห็นชอบก่อนส่งให้สำนักงบประมาณและกระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง)

2) สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีนำเสนอคณะรัฐมนตรีและแจ้งผลการพิจารณาให้หน่วยงานของรัฐที่ขอจัดตั้งทุนหมุนเวียนดำเนินการต่อไป

3) กรณีคณะรัฐมนตรีเห็นชอบหลักการ

3.1) คณะรัฐมนตรีอนุมัติหลักการร่างกฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องในการจัดตั้งทุนหมุนเวียน โดยสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจะจัดส่งให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาก่อนเสนอสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป

3.2) กรณีหน่วยงานของรัฐที่เสนอขอจัดตั้งทุนหมุนเวียนภายใต้ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ต้องดำเนินการขอรับการจัดสรรเงิน

งบประมาณเป็นทุนประเดิมในการจัดตั้งทุนหมุนเวียน ทั้งนี้ สำนักงบประมาณจะพิจารณากำหนดเป็นมาตราหนึ่งในร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. เพื่อเสนอให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป

ส่วนที่ 3 : การดำเนินการหลังจากการจัดตั้งทุนหมุนเวียน

1) ภายหลังจากที่กฎหมายที่เกี่ยวข้องในการจัดตั้งทุนหมุนเวียนมีผลบังคับใช้ ให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการจัดทำร่างระเบียบการบริหารทุนหมุนเวียน และระเบียบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเสนอให้ผู้มีอำนาจพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนเริ่มดำเนินการ ซึ่งสามารถจำแนกเป็น 2 กรณี ดังต่อไปนี้

1.1) กรณีหน่วยงานของรัฐที่เสนอจัดตั้งทุนหมุนเวียนภายใต้ร่างกฎหมายเฉพาะ ให้จัดทำร่างระเบียบการบริหารทุนหมุนเวียน และร่างระเบียบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เสนอให้ผู้มีอำนาจที่กำหนดไว้ในร่างกฎหมายดังกล่าว ได้แก่ กระทรวงการคลัง หรือคณะกรรมการบริหารทุนหมุนเวียนแล้วแต่กรณี เป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนประกาศใช้ระบียบดังกล่าว หลังจากที่ยกกฎหมายเฉพาะมีผลบังคับใช้เป็นการทั่วไป

สำหรับกรณีที่ร่างกฎหมายเฉพาะมิได้กำหนดผู้มีอำนาจในการพิจารณาเห็นชอบร่างระเบียบการบริหารทุนหมุนเวียน และร่างระเบียบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้หน่วยงานของรัฐสภาเสนอร่างระเบียบฯ ต่อกระทรวงการคลังเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนถือปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

1.2) กรณีหน่วยงานของรัฐที่เสนอขอจัดตั้งทุนหมุนเวียนภายใต้ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ให้เสนอร่างระเบียบการบริหารทุนหมุนเวียน และร่างระเบียบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องให้กระทรวงการคลังพิจารณาให้ความเห็นชอบ

2) ประเภททุนหมุนเวียน

ทุนหมุนเวียนที่จัดตั้งขึ้นในหน่วยงานของรัฐจัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินการภายใต้กรอบวัตถุประสงค์ และกิจกรรมที่แตกต่างกันตามความจำเป็นและภารกิจของหน่วยงานนั้นๆ โดยที่กรมบัญชีกลางได้จำแนกประเภทของทุนหมุนเวียน เพื่อประโยชน์ในการกำกับ ดูแล และพัฒนาการบริหารจัดการทุนหมุนเวียนให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และรูปแบบกิจกรรมในการดำเนินงานดังนี้

2.1) ทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืม เพื่อนำเงินทุนมาปล่อยให้กู้ยืม โดยอาจคิดดอกเบี้ยหรือไม่คิดดอกเบี้ยจากบุคคลที่มาขอกู้ยืม ได้แก่ บุคคลในส่วนราชการ กระทรวง ภาคเอกชน เกษตรกร และประชาชนทั่วไป โดยทยอยใช้คืนเงินกู้ยืมในภายหลัง เช่น กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา กองทุนสงเคราะห์เกษตรกร และกองทุนพัฒนาฝีมือแรงงาน เป็นต้น

2.2) ทุนหมุนเวียนเพื่อการจำหน่ายและการผลิตเพื่อซื้อ/หรือผลิตสินค้าต่างๆ เพื่อจำหน่ายให้แก่หน่วยงานราชการ องค์กรเฉพาะกิจต่างๆ รวมทั้งภาคเอกชนและประชาชนทั่วไป เช่น

เงินทุนหมุนเวียน การผลิตเหรียญกษาปณ์และการทำของ
เงินทุนหมุนเวียนยางพารา และเงินทุนหมุนเวียนยาเสพติด เป็นต้น

2.3) เงินทุนหมุนเวียนเพื่อการบริการ เพื่อให้บริการใน
รูปแบบต่างๆ แก่หน่วยงานของรัฐ ภาคเอกชนและประชาชนทั่วไป
โดยอาจมีการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการให้บริการ เช่น เงินทุน
หมุนเวียนเพื่อการบริหารท่าเรือพาณิชย์สัตหีบ กองทัพเรือ เงินทุน
ค่าธรรมเนียมผ่านทาง เงินทุนหมุนเวียนสถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำ
จังหวัดภูเก็ต เป็นต้น

2.4) เงินทุนหมุนเวียนเพื่อการสงเคราะห์และสวัสดิการ
สังคม เพื่อให้เงินทดแทน ช่วยเหลือสงเคราะห์แก่ประชาชนโดยรวม
โดยเฉพาะกลุ่มบุคคลที่ด้อยโอกาสหรือประสบปัญหาความ
ยากลำบากให้ได้รับประโยชน์จากภาครัฐอย่างเท่าเทียมกัน ทั้งนี้
การช่วยเหลือบางกลุ่มเป้าหมายอาจมีส่วนร่วมในการจ่ายเงินสมทบ
เข้าเงินทุนหมุนเวียน เช่น กองทุนประกันสังคม กองทุนหลักประกัน
สุขภาพแห่งชาติ กองทุนคุ้มครองเด็ก เป็นต้น

2.5) เงินทุนหมุนเวียนเพื่อการสนับสนุนส่งเสริม เพื่อ
สนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ ให้ได้มาซึ่งประโยชน์ของ
ภาครัฐและประชาชนส่วนรวม โดยไม่มุ่งหวังกำไร เช่น เงินทุน
หมุนเวียนเพื่อการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี กองทุนส่งเสริม
การท่องเที่ยวไทย กองทุนสำหรับผู้เดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์ เป็นต้น

2. หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับกองทุนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการศึกษา

การจัดสรรงบประมาณสำหรับการศึกษามีสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทด้วยกัน คือ 1) งบประมาณที่จัดสรรเพื่อการศึกษาโดยตรง และ 2) งบประมาณที่จัดสรรเพิ่มเติมเพื่อเสริมในมิติที่งบประมาณที่จัดสรรเพื่อการศึกษาโดยตรงยังไม่เพียงพอที่จะทำให้การจัดการศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้ การจัดสรรงบประมาณในประเภทที่ 2 มักจะดำเนินการในรูปของกองทุนหรือเงินทุนหมุนเวียนที่จัดตั้งขึ้นมาโดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ มีกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ซึ่งอาจเป็นการดำเนินการโดยหน่วยงานของภาครัฐเอง หรือเป็นการให้ทุนสนับสนุนองค์กรอิสระ หน่วยงานภาคเอกชน หรือภาคประชาชนที่มีความสามารถในการดำเนินงานให้ลุล่วงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้ (Gradstein and Meier 2005. อ้างถึงใน OECD. 2017.)

ทั้งนี้ วัตถุประสงค์หลักของงบประมาณที่จัดสรรเพิ่มเติมในรูปแบบของกองทุนหรือเงินทุนหมุนเวียน สามารถแบ่งได้เป็น 4 วัตถุประสงค์หลักได้แก่ 1) ช่วยส่งเสริมการเข้าถึงการศึกษา (Access) 2) สร้างความเท่าเทียม (Equity) 3) ยกระดับคุณภาพการศึกษา (Quality) และ 4) การให้ความช่วยเหลือด้านสวัสดิภาพแก่บุคลากรทางการศึกษา ซึ่งการดำเนินงานในแต่ละด้านจะมีกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกันออกไป (Verstegen and Robert. 2012; Knoepfel *et al.* 2014; OECD. 2017; UNESCO. 2018)

ตารางที่ 1 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการศึกษา

วัตถุประสงค์	แนวทางในการดำเนินการ	กลุ่มเป้าหมายในการดำเนินการ		
		นักเรียน/ผู้ปกครอง	บุคลากรของโรงเรียน	โรงเรียน
เพิ่มการเข้าถึงการศึกษา (Access)	ลดภาระค่าใช้จ่ายของผู้ปกครองเพื่อให้สามารถส่งบุตรหลานมาเรียนได้ โดยเกณฑ์การพิจารณาว่าจะให้ความช่วยเหลือมากน้อยเพียงใด พิจารณาจากความสามารถในการจ่ายของผู้ปกครอง โดยนักเรียนที่ผู้ปกครองมีความสามารถในการจ่ายน้อย จะได้รับความช่วยเหลือมากกว่านักเรียนที่ผู้ปกครอง	✓	-	✓

วัตถุประสงค์	แนวทาง ในการ ดำเนินการ	กลุ่มเป้าหมายในการดำเนินการ		
		นักเรียน/ ผู้ปกครอง	บุคลากร ของ โรงเรียน	โรงเรียน
	มีความสามารถ ในการจ่ายมากกว่า			
การส่งเสริม ความ เท่าเทียม (Equity)	ให้ความช่วยเหลือ ทางการเงิน แก่กลุ่มเป้าหมาย ที่เป็นกลุ่มเสี่ยง (Vulnerable groups) โดยอาจ พิจารณาจาก ฐานะทาง เศรษฐกิจและ สังคม ชชาติพันธุ์ เพศ หรือประเด็น อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	✓	-	✓
การยกระดับ คุณภาพ การศึกษา (Quality)	ให้ความช่วยเหลือ แก่ครู บุคลากร ของโรงเรียน และโรงเรียน เพื่อยกระดับ ความสามารถ ในการจัด การศึกษาให้มี คุณภาพมากขึ้น	-	✓	✓

วัตถุประสงค์	แนวทาง ในการ ดำเนินการ	กลุ่มเป้าหมายในการดำเนินการ		
		นักเรียน/ ผู้ปกครอง	บุคลากร ของ โรงเรียน	โรงเรียน
	โดยพิจารณาจาก ความจำเป็นของ โรงเรียน ซึ่งอาจ เป็นความช่วยเหลือ ในการจัดฝึกอบรม เพื่อยกระดับทักษะ ของครูและ บุคลากร การปรับปรุง กระบวนการ บริหารจัดการ โรงเรียน ตลอดจน การจัดหาอุปกรณ์ ที่จำเป็นต่อการ จัดการเรียนการสอน ให้มีคุณภาพ			
การช่วยเหลือ ด้าน สวัสดิการของ บุคลากรด้าน การศึกษา (Welfare)	ให้ความช่วยเหลือ ด้านสวัสดิการ ที่เกี่ยวข้องกับ คุณภาพชีวิตของ บุคลากรและ ครอบครัว เช่น การแก้ปัญหา	-	✓	-

วัตถุประสงค์	แนวทาง ในการ ดำเนินการ	กลุ่มเป้าหมายในการดำเนินการ		
		นักเรียน/ ผู้ปกครอง	บุคลากร ของ โรงเรียน	โรงเรียน
	สภาพคล่อง ระยะสั้น การรักษาพยาบาล ทุนการศึกษา แก่บุตรหลาน การให้กู้ยืมเงินเพื่อ ใช้จ่ายหรือซื้อ สิ่งของที่จำเป็น ต่อการดำรงชีวิต หรือการซื้อ อสังหาริมทรัพย์ เป็นต้น			

ที่มา : UNESCO (2018), OECD (2017), Knoeppel *et al.* (2014), และ Verstegen and Robert (2012)

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับความเหลื่อมล้ำในสังคม

ผู้เชี่ยวชาญได้กล่าวไว้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ได้แก่ ทุนนิยม ความยุติธรรมทางสังคม และสมรรถภาพของมนุษย์ (สฤณี อาชวานันทกุล. 2554 อ้างถึงในรัชวดี แสงมหะหมัด. 2560) เมื่อกล่าวถึงความเหลื่อมล้ำ บางที่อาจใช้คำว่าความไม่เท่าเทียม ความไม่เสมอภาค หรือการที่กลุ่มในสังคมมีบางอย่างที่ไม่เท่ากัน ในขณะที่ Antoine.

(2011) อ้างถึงในรัชวดี แสงมหะหมัด, 2560 : 39) ได้ให้คำนิยามความไม่เท่าเทียมกันในสังคมว่าหมายถึง สถานการณ์ที่กลุ่มคนบางกลุ่มในสังคมไม่มีความเท่าเทียมในสถานะทางสังคม ชนชั้นทางสังคม และกลุ่มสังคม รวมถึงสิทธิต่างๆ ในสังคม ทั้งสิทธิในการออกเสียง สิทธิในการเข้าถึงบริการสาธารณะของรัฐ ได้แก่ การศึกษา สาธารณสุข การมีที่อยู่อาศัยที่มีคุณภาพ ระบบขนส่งสาธารณะ เป็นต้น ซึ่งทุกคนในสังคมควรมีสิทธิได้รับอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง

ประเภทของความเหลื่อมล้ำ

ความเหลื่อมล้ำในสังคมทั่วไปสามารถแบ่งได้หลายมิติ เช่น ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ และความเหลื่อมล้ำในการรับบริการสาธารณะ รัชวดี แสงมหะหมัด. (2560). ได้แบ่งประเภทของความเหลื่อมล้ำออกเป็น 3 กลุ่ม คือ ความเหลื่อมล้ำด้านสังคม-การเมือง (Social-political inequalities) ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ (Economic inequalities) และความเหลื่อมล้ำทางสุขภาพ (Health inequalities) หรืออีกแนวทางหนึ่งอาจแบ่งความเหลื่อมล้ำเป็น 5 มิติ ได้แก่ ในมิติของการเมือง มิติของรายได้ มิติของโอกาส มิติของการได้รับการปฏิบัติ และมิติของการเป็นสมาชิกในสังคม

จะเห็นได้ว่าความเหลื่อมล้ำล้วนมีความเกี่ยวข้องกัน เป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกัน เช่น ถ้าสังคมมีความเหลื่อมล้ำระหว่างพื้นที่เมืองและชนบท และการเข้าถึงการศึกษา ซึ่งอาจ

ส่งผลต่อการได้งาน และทำให้ไม่ได้รับค่าจ้างที่เพียงพอ และอาจทำให้ไม่สามารถเข้าถึงการบริการสาธารณสุขที่มีคุณภาพและทั่วถึงความเหลื่อมล้ำในสังคมไทยเกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่องและมีหลายปัจจัยที่เกี่ยวข้อง การกระจายรายได้เป็นปัจจัยหนึ่งที่ก่อให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำขึ้นในสังคม ซึ่งนับวันจะยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการพัฒนาของระบบทุนนิยมเสรียุคใหม่ ที่เต็มไปด้วยการแข่งขัน อย่างไรก็ตาม แม้ว่าสถานการณ์การแก้ไขปัญหาความยากจนจะเป็นไปในทางที่ดีขึ้น แต่ก็ยังเกิดความเหลื่อมล้ำขึ้นในสังคมไทย ซึ่งในบริบททางเศรษฐศาสตร์แล้วถือว่าความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้เป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความไม่สำเร็จในการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างหนึ่ง และสาเหตุหลักที่ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้มีดังต่อไปนี้

- 1) ความแตกต่างในความสามารถของมนุษย์แต่ละคน
- 2) ความแตกต่างในทรัพย์สินที่ครอบครองอยู่
- 3) โอกาสในการศึกษาแตกต่างกัน
- 4) การดำเนินนโยบายการคลังของรัฐบาล
- 5) การว่างงาน
- 6) ภาวะเงินเฟ้อ
- 7) นโยบายพัฒนาเศรษฐกิจที่ไม่เสมอภาค

Fofack & Zeufack (2000 อ้างถึงในรัชดิ แสงมหะหมัด , 2560: 39) ได้เสนอว่าปัญหาการกระจายรายได้มีผลมาจากปัจจัยด้านการศึกษา การเข้าถึงสินเชื่อในระบบ การโอนเงิน

ในครอบครัว และการกระจุกตัวของความมั่งคั่งในแต่ละพื้นที่ ซึ่งประเทศไทยเองก็เผชิญกับปัญหานี้เช่นกัน

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าเมื่อก้าวถึงปัญหาความเหลื่อมล้ำของสังคมไทย มักจะนึกถึงความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจเป็นอันดับแรก ได้แก่ การมีรายได้ต่างกันมากเกินไประหว่างคนรวยและคนจน ซึ่งความยากจนมีทั้งยากจนอย่างเป็นทางการ ได้แก่ ความยากจนทางรายได้ รวมถึงการได้รับปัจจัยพื้นฐานของความต้องการของมนุษย์ และความยากจนที่เป็นนามธรรม เช่น การมีสุขภาพแย่มาก การศึกษาต่ำ มีการกีดกันในสังคม มีความไม่ปลอดภัยในสังคม การขาดอิสระ และการไม่มีปากมีเสียงในสังคมที่จะเรียกร้องสิทธิของตัวเองได้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าความยากจนไม่เพียงแต่การไม่มีเงินเท่านั้น การขาดโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา การบริการสาธารณะต่างๆ ถือเป็นความยากจนด้วย (United Nations Development Programme (UNDP), 1977 อ้างถึงในรัชวดี แสงมทะหมัด, 2560 : 40)

เกณฑ์ในการวัดความเหลื่อมล้ำในสังคม มีตัวชี้วัดการกระจายรายได้หรือความไม่เท่าเทียมกันด้านรายได้ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ที่สะท้อนความเหลื่อมล้ำในสังคม โดยตัวชี้วัดความเหลื่อมล้ำที่นิยมใช้กัน มี 2 วิธี คือ การหาสัดส่วนรายได้ในแต่ละชั้นรายได้ (Income share) และการหาค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค

ความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา

การศึกษาถือว่าเป็นกลไกสำคัญที่จะขับเคลื่อนประเทศให้ก้าวต่อไปได้ แต่การจะทำให้เด็กได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ และมีความเท่าเทียม ทว่าถึงนั้นเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก แม้จะมีนโยบายมากมายที่จะส่งเสริมให้เด็กมีการพัฒนามากขึ้น แต่ส่วนใหญ่เป็นนโยบายที่ชนชั้นกลางและชนชั้นสูงเท่านั้นที่ได้รับประโยชน์ อย่างไรก็ตาม Hill and King (1993 อ้างถึงในรัชวดี แสงมทะหมัด, 2560 : 41) กล่าวว่า การพัฒนาด้านการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยสอดคล้องกับอุมารณณ์ ภัทรวานิชย์ และปัทมา อมรสิริสมบูรณ์ (2550 อ้างถึงในรัชวดี แสงมทะหมัด, 2560 : 41) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับความไม่เท่าเทียมทางด้านการศึกษา : เมืองและชนบท พบว่า ความแตกต่างระหว่างความเป็นเมืองและชนบท มีผลต่อการได้รับโอกาสทางการศึกษา โดยคนเมืองมีโอกาสมากกว่าคนชนบท รวมถึงทรัพยากรครัวเรือน อันได้แก่ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมก็มีผลเช่นกัน โดยครอบครัวที่ยากจนมีแนวโน้มจะได้รับโอกาสทางการศึกษาน้อยกว่าครอบครัวที่ร่ำรวยซึ่งไม่เพียงแต่การมีสภาพเศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกันเท่านั้น แต่ยังคงมีความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพของการศึกษาด้วย

สาเหตุความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษาโดยเฉพาะผลสัมฤทธิ์ที่แตกต่างกัน น่าจะมาจากความเหลื่อมล้ำด้านทรัพยากรทางการศึกษา และความเหลื่อมล้ำในการใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของภาครัฐ ซึ่งงบประมาณของกระทรวงศึกษาธิการที่ได้รับการจัดสรรมากกว่าส่วนราชการอื่น ๆ อย่างต่อเนื่อง โดยในรอบ 4 ปีที่ผ่านมา

(ปีงบประมาณ พ.ศ. 2556-2559) กระทรวงศึกษาธิการได้รับงบประมาณคิดเป็นร้อยละ 19 จากงบประมาณทั้งหมด และเมื่อพิจารณาถึงการกระจายของงบประมาณไปยังสถานศึกษาทั่วประเทศ กลับพบว่ายังคงกระจุกตัวอยู่ที่โรงเรียนขนาดใหญ่ มีชื่อเสียง และตั้งอยู่ในจังหวัดใหญ่ ๆ มากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก หรือโรงเรียนในพื้นที่ห่างไกล นอกจากนี้ การศึกษาในระดับอุดมศึกษา ยังได้รับการอุดหนุนงบประมาณมากกว่าการศึกษาระดับอื่นมาก อีกด้วย (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2559 อ้างถึงใน รัชชาติ แสงมหะหมัด. 2560 : 41)

2.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 8 ว่าด้วย “ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา” มาตรา 60 กล่าวไว้ว่า ให้รัฐจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้กับการศึกษา ในฐานะที่มีความสำคัญสูงสุดต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ โดยจัดสรรเป็นเงินงบประมาณเพื่อการศึกษา ดังนี้

1) จัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่จัดโดยรัฐและเอกชนให้เท่าเทียมกัน

2) จัดสรรทุนการศึกษาในรูปของกองทุนกู้ยืมให้แก่ผู้เรียน ที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อย ตามความเหมาะสมและความจำเป็น

3) จัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาอื่นเป็นพิเศษให้เหมาะสม และสอดคล้องกับความจำเป็นในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการเป็นพิเศษแต่ละกลุ่มตามมาตรา 10 โดยคำนึงถึงความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาและความเป็นธรรม ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

4) จัดสรรงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินการ และงบลงทุนให้สถานศึกษาของรัฐตามนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติและภารกิจของสถานศึกษา โดยให้มีอิสระในการบริหารงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงคุณภาพและความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา

5) จัดสรรงบประมาณในลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไปให้สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคล และเป็นสถานศึกษาในกำกับของรัฐหรือองค์การมหาชน

6) จัดสรรกองทุนกู้ยืมดอกเบี้ยต่ำให้สถานศึกษาเอกชน เพื่อให้พึ่งตนเองได้

7) จัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาการศึกษาของรัฐและเอกชน

2.4 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการศึกษาต่อ

เจือจันทร์ จงสถิตอยู่ (2525 : อ้างถึงใน กนกวรรณ พวงประยงค์, 2554 : 84) ได้กล่าวถึงเหตุจูงใจในการศึกษาว่าขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ดังนี้

1) สภาพฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกัน

- 2) ทุนทรัพย์ที่ใช้ในการศึกษามากหรือน้อยต่างกัน
- 3) คุณภาพของการจัดการศึกษาที่แตกต่างกัน
- 4) ภูมิลำเนาของสถานศึกษาที่อยู่ในส่วนกลางหรือส่วนภูมิภาค

5) ความมีชื่อเสียงของสถานศึกษาที่แตกต่างกัน

ซึ่งปัจจัยทั้ง 5 ประการดังที่กล่าวมาข้างต้นเป็นผลให้บุคคลมีเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อต่างกัน

ประหยัด ทองมาก (2529: 48 อ้างถึงในกนกนรา พวงประยงค์, 2554 : 84) กล่าวว่า แรงจูงใจที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการศึกษา คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motivation) ซึ่งเป็นแรงจูงใจที่มีอยู่ในมนุษย์ทุกคน เป็นความต้องการทางจิตใจของมนุษย์ที่จะเอาชนะอุปสรรคและฝ่าฟันกระทำการที่ยาก ๆ ให้ประสบความสำเร็จหรือเป็นความปรารถนาที่จะกระทำการใด ๆ ให้สำเร็จโดยเร็วที่สุด และได้ผลดีที่สุดในสิ่งที่ทำได้ ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่สูงจะบรรลุผลสำเร็จในการศึกษาและมีความมานะพยายามที่จะศึกษาในระดับที่สูงขึ้นไป

ทิพย์วรรณ นพวงษ์ ณ อยุธยา (2526: 32-34 อ้างถึงในกนกนรา พวงประยงค์, 2554: 84-85) กล่าวถึงเหตุจูงใจในการศึกษาของบุคคลในแต่ละระดับว่ามีความแตกต่างกันไปตามวัยฐานะ และโอกาส ในวัยเด็กส่วนใหญ่จะเรียนเพราะพ่อแม่ให้เรียนหรือเรียนตามเพื่อน ถ้าเป็นวัยรุ่นตอนปลายและวัยที่กำลังย่างเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ตอนต้น คือ อายุระหว่าง 16-25 ปี จะมีความคิดเกี่ยวกับการเรียนอีกแบบหนึ่ง เพราะผู้ที่อยู่ในวัยนี้เริ่มมองเห็น

แนวทางชีวิตซึ่งเห็นได้จากบุคคลรอบข้าง บางคนอาจเริ่มมีความรับผิดชอบภาระของครอบครัว ที่นอกเหนือไปจากความรับผิดชอบต่อตนเอง และอาจได้พบเห็นปัญหาชีวิตครอบครัวจากครอบครัวของตนเอง เพื่อน ญาติพี่น้องหรือผู้ใกล้ชิดอื่นๆ ความคิดเกี่ยวกับการเรียนอาจเริ่มมีแนวโน้มมุ่งสู่ผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจ เช่น การเรียนในสาขาที่หางานทำได้ง่าย มีรายได้ดี ไม่ต้องทำงานหนัก และที่สำคัญคือ เป็นงานที่ตนมีใจรักและชอบที่จะทำ เป็นต้น บางครั้งการเลือกสาขาวิชาต่างๆ ของเด็กวัยรุ่นมักขึ้นอยู่กับค่านิยม พ่อแม่ พี่น้อง และเพื่อน เพราะการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานของคนไทย ไม่ค่อยเปิดโอกาสให้บุตรหลานตัดสินใจได้ด้วยตนเอง พ่อแม่ ญาติพี่น้อง บางคนมีค่านิยมว่าเรียนระดับมหาวิทยาลัยเท่านั้นที่จะทำให้บุตรหลานได้งานที่ดี มีเงินเดือนสูง เป็นเจ้าคนนายคน เป็นที่เชิดหน้าชูตาของพ่อแม่และวงศ์ตระกูล โดยไม่คำนึงถึงความสามารถของผู้เรียน ส่วนเรื่องการสนับสนุนของครอบครัว ครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีมักจะพยายามส่งบุตรหลานให้ได้เรียนถึงระดับสูงสุดเท่าที่สติปัญญาจะเอื้ออำนวยให้เรียนได้ อาจเรียนจนถึงระดับปริญญาโท หรือปริญญาเอก ส่วนครอบครัวใดมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี ไม่อาจส่งบุตรหลานให้เรียนในระดับอุดมศึกษาได้ จำเป็นต้องให้ออกไปประกอบอาชีพช่วยเหลือครอบครัวก่อน เมื่อมีโอกาสในภายหน้าและมีความสนใจจึงค่อยกลับเข้ามาศึกษาต่อในการเข้าถึงการศึกษาของกลุ่มหลังนี้มีความแตกต่างจากกลุ่มแรก

คือ กลุ่มคนหลังนี้มักเลือกเรียนในสิ่งที่ตนสนใจ และเพิ่มพูน วิทยฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจอีกด้วย

ปฐม นิคมานนท์ (2528 : อ้างถึงในกนกนรา พวงประยงค์, 2554 : 85) กล่าวว่า เหตุที่จูงใจให้ผู้ใหญ่เข้ามาเรียนเหตุผลหนึ่ง คือ เหตุจูงใจด้านอาชีพ เป็นเหตุผลที่สำคัญและชัดเจนที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ใหญ่วัยต้น หรือคนหนุ่มสาวที่เข้าเรียน เพราะ ต้องการพัฒนาตนเองทั้งด้านอาชีพและด้านความรู้เพื่อจะได้หางาน ง่ายขึ้น ประกอบอาชีพได้ดีขึ้น ได้รับการเลื่อนชั้น เลื่อนตำแหน่ง หรือเพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

โดยสรุป แรงจูงใจในการศึกษาต่อจะประกอบด้วย ความต้องการและเป้าประสงค์ที่มีลักษณะหลายประการ ทั้งด้าน ความรู้ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านอาชีพและเหตุผลส่วนตัวอื่น ๆ ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่ตนเองเป็นอยู่

2.5 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา

การจัดการศึกษาที่มุ่งหวังให้เป็นไปตามความต้องการและการเลือกของบุคคล ในความเป็นจริงยังมีความแตกต่างกันมาก ทั้งจากปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำ ในโอกาสทางการศึกษาที่จะเป็นแนวทางไปสู่ความเสมอภาคของ โอกาสในชีวิตของแต่ละบุคคล เพราะสังคมเปิดโอกาสให้บุคคล ประกอบอาชีพต่างๆ ตามแนวทางที่ระบบการศึกษากำหนด การศึกษาจึงเป็นบันไดเพื่อให้ทุกคนขึ้นไปไขว่คว้าหาโอกาสในชีวิต

(โสภาวดี วิริยะลาภสกุล, 2546 : 26-27 อ้างถึงในกนกนงรา พวงประยงค์, 2554 : 85)

Gordon (1972 : 423-424 อ้างถึงในกนกนงรา พวงประยงค์, 2554 : 85-86) ได้ให้ความหมายของความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาไว้ 4 ประการ คือ

1) สภาวะการณ์ที่มีหลักประกันแก่บุคคลแต่ละคนให้ได้ศึกษาเล่าเรียนตลอดระยะเวลาหนึ่งตามความสามารถของสติปัญญา

2) สภาวะการณ์ที่บุคคลทุกคนมีโอกาสได้รับบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพทัดเทียมและเสมอภาคกัน

3) สภาวะการณ์ที่บุคคลทุกคนมีโอกาสได้พัฒนาทักษะและความสามารถตามที่แต่ละคนมีอยู่โดยธรรมชาติ และโดยการสร้างสมให้ได้ดีที่สุดในที่จะเป็นไปได้

4) สภาวะการณ์ที่บุคคลทุกคนได้รับการถ่ายทอดและพัฒนาทักษะความรู้พื้นฐานอันจำเป็นแก่การดำรงชีวิตอยู่ในสังคม

Cohn (1982 : อ้างถึงในกนกนงรา พวงประยงค์, 2554 : 86) ได้ให้ความหมายของความเสมอภาคทางการศึกษา หรือความเป็นธรรมทางการศึกษาว่าหมายถึง การที่นักเรียนทุกคนไม่ว่าจะมาจากชนชั้น เผ่าพันธุ์ ลัทธิ หรือสถานะทางเศรษฐกิจใด ๆ ในสังคมจะต้องได้รับการศึกษาเท่าเทียมกัน นอกจากนี้ ความเสมอภาคยังกินความกว้างไปถึงความเสมอภาคของทรัพยากรการศึกษา ซึ่งเป็นสิ่งป้อนเข้า (Input) และความเสมอภาคในผลผลิตของการศึกษา (Output) อีกด้วย

มนัส สุวรรณ และประหยัด ปานดี (2532 : 19 อ้างถึงในกนกนารา พวงประยงค์, 2554 : 86-87) สรุปปัจจัยที่จำกัดโอกาสทางการศึกษาไว้อย่างน้อย 2 ปัจจัย คือ

1) ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ได้แก่

1.1) ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว อาชีพของบิดามารดาเป็นตัวกำหนดรายได้ ซึ่งจะเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการศึกษาของบุตร จำนวนพี่น้องทั้งหมดในครอบครัวและจำนวนพี่น้องที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันการศึกษาในปัจจุบันเป็นภาระทางเศรษฐกิจของครอบครัวที่บิดามารดาต้องรับหน้าที่ ซึ่งหมายถึงการจำกัดโอกาสให้เหลือน้อยลง รายได้ของบิดามารดาซึ่งหมายถึงความสามารถในการส่งเสียบุตรให้เรียนต่อให้สูงขึ้น

1.2) ความพร้อมของนักเรียน ได้แก่ ความพร้อมในด้านจิตวิทยา เช่น สมอง ร่างกาย ความปรารถนา ความมานะพยายาม ความพร้อมในด้านสังคม เช่น การอยู่ร่วมกันของบิดามารดา ภาระการเลี้ยงดู ความรับผิดชอบต่อครอบครัวของนักเรียน การสนับสนุนด้านการศึกษาและรายได้ของบิดามารดา ความพร้อมด้านกายภาพ เช่น ความห่างไกลของสถาบันการศึกษายานพาหนะในการเดินทาง ความสะดวกสบายในการเดินทางข่าวสารการศึกษา และสิ่งกระตุ้นจากภายนอก เมื่อเทียบนักเรียนชนบทกับในเขตเมืองโดยเฉพาะนักเรียนในกรุงเทพมหานครในชนบทจะมีความพร้อมทางด้านต่างๆ ไม่ดีนัก ยิ่งชนบทที่อยู่ห่างไกลความเจริญยิ่งจำกัดโอกาสทางการศึกษา

2) ความเอื้ออำนวยของโอกาสทางการศึกษา

2.1) ปริมาณของโอกาส คือ จำนวนที่หนึ่งที่เอื้ออำนวยให้แก่ผู้ด้อยโอกาส

2.2) การกระจายโอกาส ได้แก่ ความเสมอภาคระหว่างนักเรียนในเมืองกับชนบท และความเสมอภาคในสาขาวิชาที่นักเรียนในชนบทมีโอกาสดำเนินที่จะเลือกศึกษาตามที่ตนต้องการ และมีความถนัด

ปัญหาเรื่องโอกาสทางการศึกษามีผลกระทบต่อฐานะทางอาชีพและความก้าวหน้าในชีวิต ตลอดจนสถานภาพความสัมพันธ์ทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ดังนั้นการกระจายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึงจะทำให้บุคคลดำเนินชีวิตได้อย่างดีที่สุดเท่าที่ความสามารถของตนจะอำนวย

2.6 แนวคิดของการให้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาในต่างประเทศ

การให้เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาเกิดจากแนวความคิดว่า ระดับการศึกษาที่สูงขึ้นจะช่วยเพิ่มความสามารถในการหารายได้ของผู้เรียน และผู้เรียนเป็นผู้ได้รับประโยชน์จากการศึกษาโดยตรง ดังนั้น ผู้เรียนควรเป็นผู้รับภาระต้นทุนการศึกษาเอง อย่างไรก็ตาม การศึกษานอกจากให้ประโยชน์ต่อผู้เรียนโดยตรงแล้ว สังคมยังได้รับผลประโยชน์จากการศึกษาด้วย เช่น การเติบโตทางเศรษฐกิจ สภาพสังคมที่ดี การคิดค้นประดิษฐ์สิ่งของต่าง ๆ เป็นต้น ดังนั้น สังคมหรือรัฐจึงควรสนับสนุนการศึกษาด้วยการจัดให้มีเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาแก่ทุกคนที่ประสงค์จะเรียนต่อในระดับสูงให้ได้

เรียนอย่างเต็มศักยภาพ การให้ความช่วยเหลือด้านการให้เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาจะช่วยให้ผู้เรียนชะลอการรับภาระต้นทุนการศึกษาระหว่างเรียนได้ เมื่อผู้เรียนจบและสามารถหารายได้เพิ่มขึ้นจากการศึกษาที่สูงขึ้นแล้ว ค่อยนำรายได้นั้นมาชำระหนี้เงินกู้ยืม

จากแนวคิดดังกล่าวทำให้เกือบทุกประเทศที่ใช้ระบบเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาจะให้เงินกู้ยืมเป็นการช่วยเหลือนักเรียนนักศึกษาที่ประสงค์จะศึกษาต่อในระดับสูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย แต่ให้ทุนการศึกษา (ให้เปล่า) แก่นักเรียนที่ยากจนและศึกษาในระดับต่ำกว่าโดยตรง หรือบางประเทศที่มีการให้กู้ยืมแก่นักเรียนในระดับมัธยมศึกษา แต่เป็นสัดส่วนที่น้อยเมื่อเทียบกับเงินช่วยเหลือทั้งหมด

อย่างไรก็ตาม การจัดสรรเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาของแต่ละประเทศมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันไป ทั้งนี้ นายเอกภพ ภูมรา. (2553) ได้สรุปวัตถุประสงค์ส่วนใหญ่ของการจัดให้มีเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา 2 ด้าน คือ

1) ด้านสังคม เพื่อเพิ่มโอกาสให้คนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ได้เรียนต่อในระดับสูง นำไปสู่ความเท่าเทียมกันในสังคมและการกระจายรายได้

2) ด้านเศรษฐกิจ เพื่อช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายที่ภาครัฐอุดหนุนการศึกษา ขณะเดียวกันก็ช่วยให้สถานศึกษาสามารถเก็บค่าเล่าเรียนที่ครอบคลุมต้นทุนที่แท้จริงในการจัดการศึกษาได้มากขึ้น และยังทำให้กลุ่มนักเรียนที่สามารถรับภาระต้นทุนการศึกษาแบกรับภาระการศึกษาของตนมากขึ้น

จุดประสงค์ของเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาบางประเทศจึงเน้นด้านสังคม บางประเทศเน้นด้านเศรษฐกิจ แต่ส่วนใหญ่จะมีวัตถุประสงค์มากกว่าหนึ่งด้าน

2.7 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู

1) ความหมายของวิชาชีพ

คณะกรรมการคุรุสภาได้ออกข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548 ข้อ 3 ไว้ ดังต่อไปนี้

“วิชาชีพ” หมายความว่า วิชาชีพทางการศึกษาที่ทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ รวมทั้งการรับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาปฐมวัย ขั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญา ทั้งของรัฐและเอกชน และการบริหารการศึกษานอกสถานศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ตลอดจนการสนับสนุนการศึกษาให้ บริการหรือปฏิบัติงานเกี่ยวเนื่องกับการจัดกระบวนการเรียนการสอน การนิเทศและการบริหารการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาต่างๆ

“ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา” หมายความว่า ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาอื่น ซึ่งได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพตามพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546

“ครู” หมายความว่า บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพหลัก ทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้วยวิธีการต่างๆ ในสถานศึกษาปฐมวัย ขั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษา ที่ต่ำกว่าปริญญา ทั้งของรัฐและเอกชน

“ผู้บริหารสถานศึกษา” หมายความว่า บุคคลซึ่ง ปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาภายในเขตพื้นที่ การศึกษา และสถานศึกษาอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัย ขั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษาต่ำกว่าปริญญา ทั้งของรัฐและเอกชน

“ผู้บริหารการศึกษา” หมายความว่า บุคคลซึ่งปฏิบัติงาน ในตำแหน่งผู้บริหารนอกสถานศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษา

2) แนวทางการพัฒนาวิชาชีพครู

ปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งของการจัดการศึกษา คือ ปัญหาเกี่ยวกับครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งมีปัญหาตั้งแต่การผลิต การใช้ การพัฒนา และการรักษามาตรฐานของวิชาชีพครู รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 258 จ. ด้านการศึกษา (3) กำหนดให้มีกลไกและระบบการผลิต คัดกรอง และพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครูและอาจารย์ ให้ได้ผู้มีจิตวิญญาณ ของความเป็นครู มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง ได้รับ ค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับความสามารถและประสิทธิภาพในการสอน รวมทั้งมีกลไกสร้างระบบคุณธรรมในการบริหารงานบุคคลของผู้ ประกอบวิชาชีพครู และในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 9(4) ได้กำหนดบทบัญญัติให้มีหลักการส่งเสริม มาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา และ

การพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง นับเป็นหลักการและเหตุผลสำคัญในการกำหนดแนวทางการพัฒนาวิชาชีพครูซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษา (องชัย คำปวง, 2561)

3) การปฏิรูปวิชาชีพครู

องชัย คำปวง (2561 : 16) ได้กล่าวถึงการปฏิรูปวิชาชีพครู ซึ่งรวมถึงผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษา ได้กำหนดไว้ในหมวด 7 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยมีแนวทาง ดังนี้

3.1) จัดให้มีระบบและกระบวนการผลิต และพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานเหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง ปรับปรุงให้สถาบันที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา มีความพร้อมและความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่ และการพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง และจัดตั้งกองทุนพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

3.2) จัดให้มีการควบคุม และรักษามาตรฐานการประกอบวิชาชีพครู โดยจัดตั้งองค์กรวิชาชีพครูและสภาวิชาชีพครูทำหน้าที่กำหนดมาตรฐานวิชาชีพ ออกและเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ กำกับดูแลการปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ รวมทั้งพัฒนาวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษา

3.3) จัดให้มีองค์กรกลางบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู โดยให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ทั้งของหน่วยงานทางการศึกษาในระดับสถานศึกษาของรัฐ และระดับเขตพื้นที่การศึกษา เป็นข้าราชการสังกัดองค์กรกลางบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูโดยยึดหลักการกระจายอำนาจการบริหารงานของบุคคลสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

3.4) จัดให้มีกฎหมายว่าด้วยเงินเดือน ค่าตอบแทน สวัสดิการ และสิทธิประโยชน์เกื้อกูลอื่น สำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้มีรายได้เพียงพอและเหมาะสมกับฐานะทางสังคมและวิชาชีพ

3.5) จัดให้มีกองทุนส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนงานริเริ่มสร้างสรรค์ ผลงานดีเด่น และเป็นรางวัลเชิดชูเกียรติครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

3.6) ให้หน่วยงานทางการศึกษาระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยนำประสบการณ์ ความรู้ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา และยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษา มาตรฐานวิชาชีพครู การควบคุม และรักษามาตรฐานการประกอบวิชาชีพ โดยให้มีการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพ ออกและเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ กำกับดูแล การปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ รวมทั้ง การพัฒนาวิชาชีพ

4) มาตรฐานวิชาชีพครู

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2549 : 19-44 อ้างถึงใน ราชัย คำปวง, 2561 : 17) ได้กำหนดให้วิชาชีพทางการศึกษา เป็นวิชาชีพควบคุม นับเป็นความก้าวหน้าของวิชาชีพทางการศึกษา และเป็นการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาให้สูงขึ้น อันจะเป็นผลต่อผู้รับบริการทางการศึกษาที่จะได้รับการศึกษา อย่างมีคุณภาพและมีมาตรฐานที่สูงขึ้นด้วย ซึ่งจะทำให้วิชาชีพและ ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาได้รับความเชื่อถือ ศรัทธา มีเกียรติ และศักดิ์ศรีในสังคม

ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณ ของวิชาชีพ พ.ศ. 2548 ข้อ 3 ให้ความหมายของคำว่า “มาตรฐาน วิชาชีพทางการศึกษา” ว่าหมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ และคุณภาพที่พึงประสงค์ในการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องประพฤติปฏิบัติตาม ประกอบด้วย มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐาน การปฏิบัติงานและมาตรฐานการปฏิบัติตน

พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 มาตรา 49 กำหนดให้มีมาตรฐานวิชาชีพ 3 ด้าน ประกอบด้วย

1) มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับความรู้และประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ หรือการจัดการศึกษา ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา รวมทั้ง ผู้ต้องการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องมีเพียงพอที่สามารถ

นำไปใช้ในการประกอบวิชาชีพได้ โดยผู้ประกอบวิชาชีพครู ต้องมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา หรือเทียบเท่า หรือมีคุณวุฒิอื่นที่คุรุสภารับรอง โดยมีมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ได้แก่

1.1) มาตรฐานความรู้ ต้องมีความรอบรู้และเข้าใจในเรื่อง ดังต่อไปนี้

1.1.1) การเปลี่ยนแปลงบริบทของโลก สังคม และแนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.1.2) จิตวิทยาพัฒนาการ จิตวิทยา การศึกษา และจิตวิทยาให้คำปรึกษา ในการวิเคราะห์และพัฒนา ผู้เรียนตามศักยภาพ

1.1.3) เนื้อหาวิชาที่สอน หลักสูตร ศาสตร์ การสอน และเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้

1.1.4) การวัด ประเมินผลการเรียนรู้ และการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน

1.1.5) การใช้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา

1.1.6) การออกแบบและการดำเนินการ เกี่ยวกับงานประกันคุณภาพการศึกษา

1.2) มาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ ผ่านการ ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาทางการศึกษา เป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี และผ่านเกณฑ์การประเมินปฏิบัติการสอน

ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการคุรุสภากำหนด ดังต่อไปนี้

1.2.1) การฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน

1.2.2) การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

ในสาขาวิชาเฉพาะ

2) มาตรฐานการปฏิบัติงาน หมายความว่า ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ หรือการแสดงผลพฤติกรรมการปฏิบัติงานและการพัฒนางาน ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา รวมทั้งผู้ต้องการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องปฏิบัติตาม เพื่อให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายการเรียนรู้ หรือการจัดการศึกษา รวมทั้งต้องฝึกฝนพัฒนาตนเองให้มีทักษะ หรือความชำนาญสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยผู้ประกอบวิชาชีพครู ต้องมีมาตรฐานการปฏิบัติงาน ดังนี้

2.1) การปฏิบัติหน้าที่ครู

2.1.1) มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียน ด้วยจิตวิญญาณความเป็นครู

2.1.2) ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

2.1.3) ส่งเสริมการเรียนรู้ เอาใจใส่ และยอมรับความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคล

2.1.4) สร้างแรงบันดาลใจผู้เรียนให้เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ และผู้สร้างนวัตกรรม

2.1.5) พัฒนาตนเองให้มีความรอบรู้ ทันสมัย และทันต่อการเปลี่ยนแปลง

2.2) การจัดการเรียนรู้

2.2.1) พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ สื่อ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

2.2.2) บูรณาการความรู้และศาสตร์การสอน ในการวางแผนและจัดการเรียนรู้ ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มี ปัญญาผู้คิด และมีความเป็นนวัตกรรม

2.2.3) ดูแล ช่วยเหลือ และพัฒนาผู้เรียน เป็นรายบุคคลตามศักยภาพ สามารถรายงานผลการพัฒนา คุณภาพผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ

2.2.4) จัดกิจกรรมและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน โดยตระหนักถึง สุขภาวะของผู้เรียน

2.2.5) วิจัย สร้างนวัตกรรม และประยุกต์ใช้ เทคโนโลยีดิจิทัลให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

2.2.6) ปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพ

2.3) ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน

2.3.1) ร่วมมือกับผู้ปกครองในการพัฒนาและ แก้ปัญหาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

2.3.2) สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพของผู้เรียน

2.3.3) ศึกษา เข้าถึงบริบทของชุมชน และสามารถอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานความแตกต่างทางวัฒนธรรม

2.3.4) ส่งเสริม อนุรักษ์วัฒนธรรม และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

3) มาตรฐานการปฏิบัติตน หมายความว่า จรรยาบรรณของวิชาชีพที่กำหนดขึ้นเป็นแบบแผนในการประพฤติปฏิบัติตน ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา รวมทั้งผู้ต้องการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องยึดถือปฏิบัติตาม เพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณชื่อเสียง และฐานะของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ให้เป็นที่เชื่อถือศรัทธาแก่ผู้รับบริการและสังคม อันจะนำมาซึ่งเกียรติและศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ โดยข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2556 ข้อ 6 กำหนดว่าผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องประพฤติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ และแบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ ได้แก่

3.1) จรรยาบรรณต่อตนเอง โดยผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องมีวินัยในตนเอง พัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ บุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ

3.2) จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ โดยผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องรัก ศรัทธา ซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อวิชาชีพ และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ

3.3) จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ โดยผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องรัก เมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริม

ให้กำลังใจแก่ศิษย์และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่โดยเสมอหน้า ต้องส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้องดีงาม แก่ศิษย์และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ รวมถึงต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ และต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์และผู้รับบริการ รวมทั้งต้องให้บริการด้วยความจริงใจและเสมอภาค โดยไม่เรียกรับหรือยอมรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ

3.4) จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ โดยผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา พึงช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ โดยยึดมั่นในระบบคุณธรรม สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ

3.5) จรรยาบรรณต่อสังคม โดยผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา พึงประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์ และพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญของผู้ประกอบวิชาชีพที่จะต้องประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลดีต่อผู้รับบริการ อันถือเป็นเป้าหมายหลักของการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพจะต้องศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง ให้สามารถนำไปใช้ในการประกอบวิชาชีพ

ให้สมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง และได้รับการยอมรับยกย่องจากสังคม (ธงชัย คำปวง, 2561: 20)

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกภพ ภูมรา. (2553) ศึกษาเรื่องการประเมินผลการดำเนินงานของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ระดับอุดมศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาในด้านการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา ความสามารถในการรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษา การศึกษาสภาพเศรษฐกิจและสังคมของผู้ได้รับสิทธิกู้ยืม และศึกษาสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนฯ พบว่า กองทุนฯ ช่วยเพิ่มโอกาสทางการศึกษาของนิสิต/นักศึกษาในภาพรวม ร้อยละ 89.36 โดยการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาระดับปริญญาตรี มีสัดส่วนสูงกว่าระดับ ปวส. ผู้ขอกู้มีความสามารถเพิ่มขึ้นในการรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาที่จ่ายให้สถานศึกษาในสถานศึกษาของรัฐ มีสัดส่วนสูงกว่าสถานศึกษาเอกชน ส่วนการเพิ่มความสามารถของผู้กู้ในการรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาในส่วนค่าครองชีพในสถานศึกษาเอกชนมีสัดส่วนสูงกว่าสถานศึกษาของรัฐ นอกจากนี้ ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ขั้นตอนการกู้ยืมเงินซึ่งพบว่า มีขั้นตอนมากเกินไป ยุ่งยาก ลำบาก และต้องทำสัญญาบ่อยรวมทั้งในส่วนของขั้นตอนการกู้ยืมตามความเห็นของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่พบว่า กรอบระยะเวลาการปฏิบัติที่กองทุนฯ กำหนดยังไม่เหมาะสม ส่งผลให้เกิดความยุ่งยากและล่าช้าในการดำเนินงาน

สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และอารียา มนัสบุญเพิ่มพูน. (2549) ศึกษาเรื่อง การประเมินนโยบายกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา และศึกษาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการการเงินของกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา โดยวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะทางการเงินของ กยศ. รวมถึงนำเสนอข้อเสนอแนะทางนโยบายที่เกี่ยวกับการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาของประชาชน และการดำเนินการกองทุนให้กู้ยืมรูปแบบเดียวกันในอนาคต เพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิภาพมากขึ้น ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1) ด้านประสิทธิภาพของ กยศ. ในการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา พบว่า การดำเนินการของ กยศ. มีผลทำให้นักเรียนที่กู้ยืมจาก กยศ. ที่มาจากครัวเรือนยากจนมีความตั้งใจที่จะศึกษาต่อเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่ กยศ. ไม่ได้ส่งผลในการเพิ่มความตั้งใจที่จะศึกษาต่อแก่กลุ่มผู้กู้ที่มีรายได้สูงกว่าระดับเส้นความยากจน

2) ด้านการสนองต่อนโยบายกระจายรายได้ของ กยศ. พบว่า กยศ. มีส่วนช่วยในการกระจายรายได้ไปยังครัวเรือนที่มีรายได้น้อยได้พอสมควร โดย กยศ. ช่วยให้เกิดการกระจายรายได้แก่ครัวเรือนรายได้น้อยที่มีผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้ดีกว่าในระดับอุดมศึกษา

3) ด้านการสนับสนุนระบบการศึกษาด้านอุปสงค์ พบว่า กยศ. มีส่วนสนับสนุนการพัฒนากระบวนการศึกษาด้านอุปสงค์ได้บ้างจากการช่วยเพิ่มทางเลือกให้แก่ผู้เรียน

4) ด้านความเสมอภาคและความเป็นธรรมในการอุดหนุนการศึกษา พบว่า หลักเกณฑ์ของ กยศ. ที่มุ่งให้เงินกู้แก่นักเรียน/นักศึกษาที่มาจากครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำมีส่วนช่วยให้เกิดการอุดหนุนทางการศึกษาจากรัฐไปยังครัวเรือนรายได้ต่ำได้มากขึ้นเมื่อเทียบกับระบบการเงินเพื่อการศึกษาที่มีอยู่เดิม

5) ด้านอัตราหนี้ค้างชำระของ กยศ. พบว่า สัดส่วนของผู้ที่ชำระหนี้ไม่ตรงตามเวลาอยู่ในระดับสูง สะท้อนให้เห็นถึงความไม่มีประสิทธิภาพในการติดตามทวงหนี้ของ กยศ. ทำให้เกิดปัญหาต่อความยั่งยืนของ กยศ. อย่างไรก็ตามในช่วงหลัง กยศ. ได้เริ่มดำเนินมาตรการต่างๆ ในการติดตามทวงหนี้มากขึ้น ทำให้สัดส่วนของผู้ค้างชำระหนี้เริ่มลดลง

6) ด้านค่าใช้จ่ายในการบริหาร กยศ. พบว่า ค่าใช้จ่ายในการบริหาร กยศ. ต่อยอดหนี้ค้างชำระทั้งหมดในแต่ละปีไม่สูงนัก

7) ด้านความยั่งยืนทางการเงินของ กยศ. พบว่า ผลการประมาณการอัตราการคืนทุนของ กยศ. ใช้วิธีการคำนวณมูลค่าปัจจุบันของหนี้ทั้งหมดที่จะได้รับชำระคืนประกอบกับการพิจารณาอัตราหนี้สูญและต้นทุนในการบริหารจัดการกองทุนด้วย ผลการประมาณการชี้ว่า กยศ. มีอัตราการคืนทุนในระดับต่ำ

ทั้งนี้ จากการศึกษาข้อเสนอแนะทางนโยบาย อาทิ ควรตั้งเป้าหมายในการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้แก่ผู้มีรายได้น้อย

อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด ควรมีกลไกการติดตามการชำระหนี้คืน
ที่มีประสิทธิภาพ ควรมีการให้คำจำกัดความของโอกาสทางการศึกษา
ที่ชัดเจนและกำหนดดัชนีชี้วัดการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว ควรมี
การวางแผนจัดเก็บข้อมูลเพื่อติดตามการดำเนินงานโครงการใน
ด้านต่างๆ เป็นต้น

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัย เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการกองทุนหรือเงินทุนหมุนเวียนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การศึกษาข้อมูลการดำเนินงานของกองทุนหรือเงินทุนหมุนเวียนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ทั้งในประเทศและกรณีศึกษาจากต่างประเทศ และการประชุมระดมความคิดเห็นร่วมกับหน่วยงานที่ดำเนินการในลักษณะกองทุนหรือเงินทุนหมุนเวียนในประเทศไทย โดยมีรายละเอียดในการออกแบบการวิจัย 4 ส่วน ได้แก่ 1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 3) การเก็บรวบรวมข้อมูล และ 4) การวิเคราะห์ข้อมูล รายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ หน่วยงานที่ดำเนินงานในลักษณะกองทุนหรือเงินทุนหมุนเวียนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

1) การดำเนินงานในลักษณะกองทุนหรือเงินทุนหมุนเวียนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในประเทศไทย คือ หน่วยงานที่ดำเนินงานในลักษณะกองทุนหรือเงินทุนหมุนเวียนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยกำหนดขอบเขตของข้อมูลประกอบด้วย หน่วยงานต้นสังกัด วัตถุประสงค์การดำเนินงาน กลุ่มเป้าหมาย และข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี) และแบ่งหน่วยงานออกเป็น 3 กลุ่ม

ตามวัตถุประสงค์ของกองทุน ได้แก่ (1) กองทุน/เงินทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืม (2) กองทุน/เงินทุนหมุนเวียนเพื่อการสงเคราะห์และสวัสดิการสังคม และ (3) กองทุน/เงินทุนหมุนเวียนเพื่อการสนับสนุนส่งเสริม รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 10 กองทุน รายละเอียด ดังตารางที่ 2 ตารางที่ 2 กองทุน/เงินทุนหมุนเวียน จำแนกตามวัตถุประสงค์การดำเนินงาน

ประเภท	ชื่อกองทุน/เงินทุนหมุนเวียน	สังกัด
กองทุน/ เงินทุน หมุนเวียนเพื่อ การกู้ยืม	1) กองทุนให้กู้ยืม เพื่อการศึกษา	กระทรวงการคลัง
	2) เงินทุนหมุนเวียน เพื่อแก้ไขปัญหา หนี้สินข้าราชการครู	สำนักงานคณะกรรมการ ข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
	3) เงินทุนหมุนเวียน เพื่อพัฒนาสถาบัน อุดมศึกษาเอกชน	กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและ นวัตกรรม
	4) กองทุนส่งเสริม โรงเรียนในระบบ	สำนักงานปลัดกระทรวง ศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ
กองทุน/เงินทุน หมุนเวียนเพื่อ การสงเคราะห์ และสวัสดิการ สังคม	1) กองทุนเพื่อ ความเสมอภาค ทางการศึกษา	กองทุนเพื่อ ความเสมอภาค ทางการศึกษา
	2) กองทุนเพื่อ โครงการอาหาร	สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประเภท	ชื่อกองทุน/เงินทุน หมุนเวียน	สังกัด
	กลางวันในโรงเรียน ประถมศึกษา	กระทรวงศึกษาธิการ
	3) กองทุนเสมอ พัฒนาชีวิต	สำนักงานปลัดกระทรวง ศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ
กองทุน/ เงินทุน หมุนเวียนเพื่อ การสนับสนุน ส่งเสริม	1) กองทุนส่งเสริม และพัฒนาศึกษา สำหรับคนพิการ	สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
	2) กองทุนพัฒนา เทคโนโลยีเพื่อ การศึกษา	สำนักงานปลัดกระทรวง ศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ
	3) กองทุนพัฒนา และผดุงเกียรติ วิชาชีพ ทาง การศึกษา	สำนักงานเลขาธิการ คุรุสภา

2) การดำเนินงานในลักษณะกองทุนหรือเงินทุน หมุนเวียนที่เกี่ยวกับการศึกษาในต่างประเทศ

การศึกษาบทเรียนจากต่างประเทศ ใช้การศึกษาและ
วิเคราะห์งานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Documentary Analysis)
โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกประเทศ ได้แก่ (1) เป็นประเทศที่มีข้อมูล
การศึกษาเบื้องต้นจากการเก็บรวบรวมข้อมูลของนายเกียรติอนันต์
ล้วนแก้ว นักวิจัยจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2) เป็นประเทศ

ที่มีการดำเนินงานเกี่ยวกับกองทุนด้านการศึกษาที่หลากหลาย และ (3) เป็นประเทศที่มีเอกสารเผยแพร่ที่สามารถเข้าถึงข้อมูลเพิ่มเติมได้ โดยกำหนดขอบเขตของข้อมูลประกอบด้วย หน่วยงานต้นสังกัด วัตถุประสงค์การดำเนินงาน กลุ่มเป้าหมาย และข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี) ซึ่งจากเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น สามารถคัดเลือกประเทศที่จะศึกษาข้อมูลได้ทั้งสิ้น 3 ประเทศ ดังนี้

2.1 ประเทศมาเลเซีย

2.2 ประเทศสิงคโปร์

2.3 สหราชอาณาจักร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 2 ส่วน ดังนี้

1) ข้อมูลการดำเนินงานกองทุน/เงินทุนหมุนเวียน จากการศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และข้อมูลจากการศึกษาเบื้องต้นของ นายเกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว นักวิจัยจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

2) ข้อมูลจากการประชุมระดมความคิดเห็น เรื่อง แนวทางการจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการศึกษาในลักษณะกองทุน เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2563 ณ ห้องประชุมกำแหง พลางกูร สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา รวบรวม และการประชุมระดมความคิดเห็น และรวบรวมข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และสรุปเป็นความเรียง

บทที่ 4

ผลการศึกษาข้อมูล

การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย และการประชุม ระดมความคิดเห็น เพื่อให้ได้ข้อมูลการดำเนินงานของหน่วยงาน ในลักษณะกองทุนหรือเงินทุนหมุนเวียนที่เกี่ยวกับการศึกษาในครั้ง นี้ แบ่งการนำเสนอข้อมูล/ข้อค้นพบออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) การ ดำเนินงานในลักษณะกองทุนหรือเงินทุนหมุนเวียนที่เกี่ยวกับการ ศึกษาในต่างประเทศ และ 2) การดำเนินงานในลักษณะ กองทุนหรือเงินทุนหมุนเวียนที่เกี่ยวกับการศึกษาในประเทศไทย ดังนี้

1) การดำเนินงานในลักษณะกองทุนหรือเงินทุนหมุนเวียน ที่เกี่ยวกับการศึกษาในต่างประเทศ

การดำเนินงานในลักษณะกองทุนหรือเงินทุนหมุนเวียน ที่เกี่ยวกับการศึกษาในต่างประเทศ มีประเทศที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ทั้งสิ้น 3 ประเทศ คือ 1) ประเทศมาเลเซีย 2) ประเทศสิงคโปร์ และ 3) สหราชอาณาจักร พบว่า

1.1 ประเทศมาเลเซีย

ข้อมูลพื้นฐาน

มาเลเซียถือเป็นประเทศที่มีระบบการศึกษาแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่ ระดับก่อนวัยเรียน ระดับประถมศึกษา ระดับ มัธยมศึกษา ระดับเตรียมอุดมศึกษา และระดับอุดมศึกษา โดยที่ นักเรียนจำเป็นต้องสอบวัดความรู้ระดับชาติที่เรียกว่า Ujian

Pencapaian Sekolah Rendah หรือ UPSR ในระดับประถมศึกษา เพื่อใช้เป็นคะแนนยื่นในการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา มีกฎหมายบังคับว่า เยาวชนของมาเลเซียต้องได้เรียนระดับการศึกษาภาคบังคับตั้งแต่อายุ 7-12 ปี โดยถือว่าการเรียนระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาภาคบังคับ ลักษณะโรงเรียนของมาเลเซียมีทั้งโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนเอกชน และโรงเรียนนานาชาติ

หน่วยงานรับผิดชอบ

หน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบการจัดการศึกษา ประกอบด้วย กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีหน้าที่ดูแลระดับก่อนวัยเรียน จนถึงระดับเตรียมอุดมศึกษา และกระทรวงอุดมศึกษา ซึ่งดูแลระดับอุดมศึกษา ทั้งนี้ในแต่ละระดับตั้งแต่ระดับก่อนวัยเรียน จนถึงระดับอุดมศึกษาจะมีกองทุนหรือเงินทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษาของมาเลเซีย

การดำเนินงานที่เกี่ยวกับกองทุน/เงินทุนหมุนเวียน

ประเทศมาเลเซียมีการดำเนินงานของกองทุน/เงินทุนหมุนเวียนที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ระดับก่อนวัยเรียน

1) โครงการความช่วยเหลือทางการเงินสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องหรือพิการ (Financial Assistance for Persons with Disabilities)

นักเรียนที่มีความบกพร่องหรือพิการจะได้รับการช่วยเหลือจากโครงการดังกล่าว โครงการนี้ตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือ

นักเรียนระดับก่อนวัยเรียน (อนุบาล) ที่มีความต้องการจำเป็น พิเศษ (Special Needs Students) โดยจัดให้เข้ารับการศึกษานใน โปรแกรมการศึกษาพิเศษแบบบูรณาการ (Integrated Special Education Program) และมีเงินสนับสนุน 150 ริงกิตมาเลเซียต่อ เดือน เป็นเวลา 12 เดือน

ผู้ที่มีสิทธิ์ได้รับความช่วยเหลือจากโครงการ คือ ผู้ที่เป็นพลเมืองของมาเลเซีย เข้าเรียนในโรงเรียนรัฐ มีบัตร ประจำตัวผู้พิการที่ออกโดยกรมสวัสดิการสังคม และไม่ได้รับ เบี้ยยังชีพความพิการจากหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ

2) โครงการความช่วยเหลือสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน ภายใต้ขอบเขตของกระทรวงศึกษาธิการ (School Assistance for Pre-schools under MOE)

โครงการจัดตั้งขึ้นเพื่อให้ความช่วยเหลือนักเรียน มาเลเซียทุกคนที่มีอายุ 6 ปี ซึ่งเป็นเด็กก่อนวัยเรียนเพื่อสร้าง ความเท่าเทียมทางการศึกษา เด็กที่มีสิทธิ์ได้รับความช่วยเหลือจาก โครงการจะต้องมีสัญชาติมาเลเซีย และอายุ 6 ปี

โครงการให้ความช่วยเหลือทั้งเด็กและโรงเรียน โดยนักเรียนได้รับเงินต่อวันแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ เช่น รัฐซาบะฮ์ รัฐซาราวัก และลาบวน ได้รับ 2.25 ริงกิตมาเลเซียต่อวัน และมาเลเซียตะวันตกได้รับ 2 ริงกิตมาเลเซียต่อวัน นอกจากนี้ มีเงินสนับสนุนรายหัวของนักเรียน 100 ริงกิตมาเลเซียต่อคนต่อปี และเงินสำหรับโรงเรียนในการช่วยเหลือหลักสูตรรวม 25 ริงกิต มาเลเซียต่อคนต่อปี

3) โครงการความช่วยเหลือทางการเงินจากกองทุน
ชะกาต (Financial Assistance from the Zakat Board)

การชะกาตถือเป็นการบริจาครูปแบบหนึ่งในทาง
ศาสนาอิสลาม โครงการนี้จะให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่นักเรียนก่อนวัยเรียนเพื่อแบ่งเบาภาระของพ่อแม่และผู้ปกครอง
โดยนักเรียนที่มีสิทธิ์ได้รับความช่วยเหลือจากโครงการ คือ เป็นผู้นับถือ
ศาสนาอิสลาม และผู้ปกครองมีรายได้ระหว่าง 2,000 - 4,000
ริงกิตมาเลเซียต่อเดือน โดยอัตราการช่วยเหลือทางการเงินต่าง ๆ
ขึ้นอยู่กับข้อกำหนดของแต่ละมลรัฐ

ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และเตรียมอุดมศึกษา

1) โครงการประกันภัยและการคุ้มครองนักเรียน
(Student Protection Scheme)

โครงการนี้จัดตั้งขึ้นโดย Syarikat Takaful Malaysia
Sendirian Berhad (STMSB) โดยกำหนดข้อปฏิบัติให้โรงเรียน
รัฐบาลทุกแห่งต้องให้การประกันภัยและคุ้มครองชีวิต (Student
Protection Scheme) ต่อนักเรียนระดับประถมศึกษาจนถึงระดับ
มัธยมศึกษา และได้รับเงินสมทบการประกันภัย 1.5 ริงกิตมาเลเซีย
ต่อคนต่อปี โดยความคุ้มครองครอบคลุมกรณีเสียชีวิต การเป็น
อัมพาตครึ่งตัว อุบัติเหตุที่ทำให้กระดูกหักหรือสูญเสียการมองเห็น
รวมถึงค่ารักษาพยาบาลต่าง ๆ

2) โครงการยืมหนังสือเรียน (Textbook Loan Scheme)

โครงการนี้จัดตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีฐานะ
ยากจน (วัดได้จากรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจนของมาเลเซีย)

โดยจะได้รับสิทธิ์ในการยืมหนังสือเรียนฟรีในสัปดาห์แรกของภาคการศึกษา และต้องนำกลับมาคืนหลังจากสิ้นสุดภาคการศึกษา โครงการนี้ให้สิทธิ์กับผู้เรียนที่มีสัญชาติมาเลเซีย และอยู่ในระดับประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษา

3) กองทุนทรัสต์เพื่อนักเรียนด้อยโอกาส (Trust Fund for underprivileged students)

โครงการนี้จัดตั้งขึ้นเพื่อสนับสนุนค่าเล่าเรียน ค่าเครื่องแบบนักเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียน สำหรับนักเรียนฐานะยากจน ซึ่งวัดได้จากการอยู่ต่ำกว่าเส้นความยากจน รวมถึงการฝึกอบรมและการช่วยเหลือแนะแนวนักเรียนดังกล่าว โดยนักเรียนระดับประถมศึกษาได้รับเงิน 100 ริงกิตมาเลเซียต่อปี และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาได้รับเงิน 150 ริงกิตมาเลเซียต่อปี รวมทั้งความช่วยเหลือรายเดือน และความช่วยเหลือฉุกเฉิน โดยมอบให้กับนักเรียนโดยวิธีการโอนเงินเข้าบัญชีของนักเรียนโดยตรงทุกเดือน

4) โครงการช่วยเหลือโรงเรียน (School Assistance Scheme)

โครงการนี้จัดตั้งขึ้นเพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินสำหรับนักเรียนด้อยโอกาสในอัตราที่กำหนดเพื่อครอบคลุมค่าใช้จ่ายค่าเล่าเรียนสำหรับนักเรียนจากครอบครัวที่มีรายได้ต่ำและปานกลาง โดยกำหนดอัตราการสนับสนุนอยู่ที่ 300 ริงกิตมาเลเซีย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา และ 500 ริงกิตมาเลเซีย สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

5) โครงการช่วยเหลือด้านอาหาร (Supplementary Food Plan)

โครงการนี้จัดตั้งขึ้นเพื่อต้องการให้นักเรียนในระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาได้รับสารอาหารและโภชนาการที่สมบูรณ์ เนื่องจากนักเรียนที่มีฐานะยากจนมักจะประสบภาวะทุพพลภาพ จึงจำเป็นต้องเข้าไปสนับสนุนนักเรียนเหล่านี้ โดยอัตราการสนับสนุนจะแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ โดยรัฐซาบะฮ์ รัฐซาราวัก และลาบวนจะได้รับ 3 ริงกิตมาเลเซียต่อวันเป็นเวลา 190 วัน และมาเลเซียตะวันตกจะได้รับ 2.5 ริงกิตมาเลเซียต่อวันเป็นเวลา 190 วัน

6) โครงการสุขอนามัย สุขภาพ และความปลอดภัย ผ่านความท้าทาย ความกระตือรือร้นและความร่าเริง (3K3C program)

โครงการนี้จัดตั้งขึ้นเพื่อให้ความรู้แก่นักเรียนจากโรงเรียนทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเกี่ยวกับความสำคัญของสุขอนามัย สุขภาพ และความปลอดภัย ผ่านความท้าทาย ความกระตือรือร้น และความร่าเริง หรือ Hygiene, Health & Safety through the Challenge- Cergas- Ceria (3C) module โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา จาก 32 โรงเรียนที่เข้าแข่งขันระดับประเทศ เพื่อให้ความรู้ด้านสุขอนามัยกับนักเรียน และป้องกันโรคที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งองค์กรที่จัดตั้งคือ Dutch Lady Malaysia เป็นบริษัทผู้ผลิตนมโคและผลิตภัณฑ์นมในมาเลเซีย

7) โครงการความช่วยเหลือด้านการศึกษาพิเศษ (Special Education Assistance Scheme)

โครงการนี้จัดตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือทางการเงินแก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่มีผลกระทบจากในภัยพิบัติทางธรรมชาติ โดยเฉพาะอัคคีภัย อุทกภัย และอุบัติเหตุ โดยรูปแบบของความช่วยเหลือ อยู่ในรูปแบบของเงินและอุปกรณ์

8) โครงการความช่วยเหลือทางการเงินจากกองทุนชะกาต (Financial Assistance from the Zakat Board)

โครงการนี้จัดตั้งขึ้นช่วยเหลือทางการเงินแก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเพื่อบรรเทาภาระของพ่อแม่และผู้ปกครอง โดยที่กลุ่มเป้าหมายจะต้องเป็นนักเรียนที่ผู้ปกครองมีรายได้อยู่ระหว่าง 2,000 - 4,000 ริงกิตมาเลเซีย

9) โครงการความช่วยเหลือทางการเงินสำหรับคนพิการ (Financial Assistance for Persons with Disabilities)

โครงการนี้ตั้งขึ้นเพื่อช่วยนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษหรือเด็กพิเศษ (Special Needs Students) โดยจัดให้เข้ารับการศึกษานโยบายการศึกษาพิเศษแบบบูรณาการ (Integrated Special Education Program) และมีเงินต่อเดือนให้ 150 ริงกิตมาเลเซียเป็นเวลา 12 เดือน

นักเรียนที่มีสิทธิ์ได้รับการสนับสนุนจำเป็นต้องเป็นพลเมืองของมาเลเซีย เข้าเรียนในโรงเรียนของรัฐ และมีบัตรประจำตัวผู้พิการที่ออกโดยกรมสวัสดิการสังคม และไม่ได้รับเบี้ยเลี้ยงยังชีพความพิการจากหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ

ระดับอุดมศึกษา

1) โครงการการสนับสนุนทางการเงินพิเศษสำหรับนักศึกษาพิการ IPTA และ IPTS (Special Financial Support for IPTA and IPTS OKU Student)

โครงการนี้จัดตั้งขึ้นเพื่อให้การช่วยเหลือกลุ่มนักศึกษาพิการผู้ถือบัตรผู้พิการ โดยจะได้รับความช่วยเหลือทางการเงินจำนวนไม่เกิน 5,000 ริงกิตมาเลเซียต่อปีหรือ 20,000 ริงกิตมาเลเซียต่อหลักสูตรของนักศึกษา นอกจากนี้ ยังมีเงินช่วยเหลือรายเดือน เดือนละ 300 ริงกิตมาเลเซียต่อเดือน โดยจำนวนเงินที่เหลือจะอยู่ในรูปของเงินช่วยเหลือค่าเล่าเรียน

2) โครงการเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา (PTPTN Loans Scheme)

สำหรับนักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์เพื่อใช้ในการศึกษา ที่ต้องการเงินทุนเพื่อใช้ในการศึกษา ต้องเข้ารับการศึกษาระดับอุดมศึกษา IPTA / IPTS หรือรับการศึกษาที่โรงเรียนสารพัดช่าง โดยต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดการรับเข้าที่กำหนด โดยกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานของมาเลเซีย หลักสูตรที่นักศึกษาเรียนจะต้องได้รับการอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการ และระยะเวลาการศึกษาจะต้องไม่น้อยกว่า 1 ปี โดยอัตราความช่วยเหลือทางการเงินจะแตกต่างกันไปตามหลักสูตรและระดับการศึกษา โดยที่สามารถขอกู้ต้องอายุไม่เกิน 45 ปี ในวันที่สมัคร

3) โครงการความช่วยเหลือสำหรับ B40 (Dermasiswa B40 JPA Program)

โครงการนี้จัดตั้งขึ้นสำหรับนักศึกษา Technical Vocational Education and Training (TVET) หรือนักศึกษาด้านเทคนิคและการอาชีวศึกษา เพื่อช่วยให้นักเรียนจากครอบครัวที่มีรายได้น้อย และติดตามการศึกษาเพื่อให้นักศึกษามีใบรับรองวิชาชีพและประกาศนียบัตรของสถาบันการศึกษา เพื่อใช้เป็นการรับรองการทำงานในภาคอุตสาหกรรม กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนด้านเทคนิคและการอาชีวศึกษาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อย (รายได้ครัวเรือนคือ 4,359.00 ริงกิตมาเลเซียต่อเดือนและต่ำกว่า) และต้องมีอายุยังไม่เกิน 19 ปีในวันที่สมัคร รวมทั้งต้องไม่ได้รับความช่วยเหลือด้านการเงิน/การสนับสนุนจากหน่วยงานใด ๆ สำหรับการศึกษาดียวกัน และผ่านการสอบ Sijil Pelajaran Malaysia (SPM)

อัตราความช่วยเหลือทางการเงินแตกต่างกันไปตามหลักสูตร และระดับการศึกษา นอกจากนี้ ยังสนับสนุนทุนการศึกษาหลายโครงการสำหรับนักเรียนที่มีผลการเรียนยอดเยี่ยมภายใต้โครงการ Ijazah ดาลัมเนการา (PIDN) โปรแกรม Penajaan Nasional (PPN) โปรแกรม Khas Jepun Perancis, Jerman (JKPJ) โปรแกรม Pela Cejarlang โปรแกรมมหาวิทยาลัยเปอร์ดานา และโปรแกรม Khas Lepas Sij Sij Sij Pelajaran เป็นต้น

4) โครงการกู้ยืมเพื่อการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของ MARA

โครงการนี้จัดตั้งขึ้นเพื่อให้การช่วยเหลือกลุ่มนักเรียนยากจนที่มีรายได้ครัวเรือน ต่ำกว่า 4,000 ริงกิต มาเลเซียและนักศึกษาระดับอนุปริญญา เพื่อศึกษาต่อในระดับอนุปริญญาหรือปริญญาตรีในสาขาและสถาบันภายในประเทศที่กำหนดโดย MARA

1.2 ประเทศสิงคโปร์

ข้อมูลพื้นฐาน

ระบบการศึกษาของสิงคโปร์แบ่งระดับการศึกษาเป็น 5 ระดับ ได้แก่ ระดับก่อนวัยเรียน สำหรับเด็กอายุ 5-6 ปี ใช้เวลาเรียนทั้งสิ้น 4 ชั่วโมงต่อวัน นอกจากนี้ผู้ปกครองสามารถให้บุตรหลานเรียนทั้งวันได้ในโรงเรียนอนุบาล ระดับประถมศึกษา ประชาชนสัญชาติสิงคโปร์ทุกคนที่เกิดหลังวันที่ 1 มกราคม 1996 และอาศัยอยู่ในสิงคโปร์ต้องเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา เว้นแต่จะได้รับการยกเว้น โดยผู้ปกครองสามารถยื่นขอเลื่อนการเข้าเรียนพร้อมระบุเหตุผลที่เหมาะสม โดยระดับการศึกษาขั้นต่ำคือระดับประถมศึกษา และอีก 3 ระดับ คือ ระดับมัธยมศึกษา ระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา คือ มหาวิทยาลัยหรือโรงเรียนสารพัดช่าง

หน่วยงานรับผิดชอบ

กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่กำกับดูแลตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับอุดมศึกษาและดูแลระบบการศึกษาทั้งหมด ทั้งนี้

การศึกษาแต่ละระดับมีกองทุนหรือเงินทุนของสิงคโปร์เพื่อสนับสนุนการศึกษา

การดำเนินงานที่เกี่ยวกับกองทุน/เงินทุนหมุนเวียน ระดับก่อนวัยเรียน

1) โครงการ Anchor Operator (AOP) สำหรับเงินช่วยเหลือในการดูแลเด็กและโรงเรียนอนุบาล

โครงการ Anchor Operator (AOP) ให้การสนับสนุนด้านเงินทุนแก่ผู้ประกอบการก่อนวัยเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเพื่อเพิ่มการเข้าถึงการดูแลและการศึกษาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับเด็กที่มีรายได้ต่ำกว่าหรือภูมิหลังที่ด้อยโอกาส โครงการนี้เริ่มต้นในปี 2009 และได้รับการพัฒนาในปี 2014 ครอบครัวของเด็กสัญชาติสิงคโปร์ที่ลงทะเบียนในศูนย์ดูแลเด็กที่ได้รับอนุญาตจาก ECDA จะได้รับเงินอุดหนุนขั้นพื้นฐานสำหรับการดูแลเด็กและการดูแลทารก

คุณสมบัติในการมีสิทธิ์ขึ้นอยู่กับรายได้ครัวเรือนต่อเดือน โดยครอบครัวที่มีรายได้ครัวเรือนต่ำกว่า 3,000 เหรียญสิงคโปร์ต่อเดือนจะได้รับประโยชน์สูงสุดจากระบบ โดยได้รับเงินทั้งหมด 170 เหรียญสิงคโปร์ต่อเดือน และโรงเรียนอนุบาล MOE หรือโรงเรียนอนุบาลได้รับเงิน 1 เหรียญสิงคโปร์ต่อเดือน

ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา

1) กองทุนเสริมโอกาส (Opportunity Fund)

กระทรวงศึกษาธิการให้ทุนโดยตรงกับโรงเรียนทุกแห่งตามจำนวนนักเรียน โรงเรียนทุกแห่งจะได้รับทุนสนับสนุน

จากกองทุน เพื่อใช้สำหรับนักเรียนที่มีรายได้น้อยและนักเรียนจากชนกลุ่มน้อย โดยโรงเรียนเป็นผู้ตัดสินใจการแบ่งส่วน (Allocation) เงินทุนให้กับนักเรียนในโรงเรียน นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการยังให้ทุนโดยตรงแก่นักเรียนจากครอบครัวที่มีรายได้น้อยในรูปแบบของเงินอุดหนุนที่เรียกว่า Financial Assistance Schemes (FAS) ซึ่งกองทุนนี้ให้ความช่วยเหลือด้านอุปกรณ์การเรียนและกิจกรรมกองทุนอาหารโรงเรียนและเงินอุดหนุนการเดินทาง

2) โครงการ Edusave

นักเรียนสิงคโปร์ทุกคนจะมีบัญชี Edusave โดยได้รับเงินช่วยเหลือประจำปีของรัฐบาลเพื่อการศึกษา กองทุนนี้สามารถนำไปใช้จ่ายสำหรับโครงการเสริมคุณค่าของโรงเรียนและค่าธรรมเนียมเบ็ดเตล็ด และสนับสนุนรางวัลแก่นักเรียนที่มีผลงานยอดเยี่ยมทั้งในด้านวิชาการและงานที่ไม่ใช่งานวิชาการ รัฐบาลมีกองทุนเป็นเงิน 4 พันล้านเหรียญสิงคโปร์สำหรับสนับสนุนโครงการ

นักเรียนที่มีผลการเรียนดีที่สุดของโรงเรียนมัธยมของรัฐ (มัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการเรียนอันดับหนึ่งในสาม และมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการเรียนจากการทดสอบ ESIS) จะได้รับทุนการศึกษาเป็นจำนวน 2,400 เหรียญสิงคโปร์ต่อปี นอกจากนี้ยังมอบรางวัลประจำปีให้กับนักเรียนโรงเรียนของรัฐที่มีผลงานสูงสุด 10% โดยพิจารณาจากผลการสอบของโรงเรียนประจำปีตามระดับ

ระดับอุดมศึกษา

1) โครงการทุนการศึกษาก่อนเข้ามหาวิทยาลัย ของกระทรวงศึกษาธิการ

ทุนการศึกษาก่อนเข้ามหาวิทยาลัยของกระทรวงศึกษาธิการมอบทุนการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมในการเรียนระดับมหาวิทยาลัยให้กับนักเรียนที่มีผลงานดีเด่นในกิจกรรมทางวิชาการและที่ไม่ใช่วิชาการ โดยนักเรียนจะได้รับทุนการศึกษา \$750 ต่อปี นอกจากนี้ ยังครอบคลุมค่าธรรมเนียมการศึกษาตามอัตราของพลเมืองสิงคโปร์หักด้วยเงินอุดหนุนใด ๆ โดยมีค่าใช้จ่ายสูงสุดต่อปีที่ \$ 2,400 ซึ่งทุนที่ให้มามีอายุ 2 ปี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความผลการเรียนที่เป็นที่น่าพอใจ และมีความประพฤติที่ดี

2) โครงการทุนการศึกษาวิชาเลือกดนตรี กระทรวงศึกษาธิการ

เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนที่มีความสามารถทางวิชาการและมีความสามารถทางดนตรีในการศึกษาโปรแกรมดนตรีที่เข้มข้น

3) โครงการทุนเพื่อเลือกภาษาทมิฬแห่งชาติ (NETP) กระทรวงศึกษาธิการ

เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนที่มีความสามารถทางวิชาการและมีความสามารถทางภาษา

นอกจากนี้ ยังมีทุนเพื่อการศึกษาอื่น ๆ ได้แก่ ทุนรัฐบาลประจำปี Quanta สำหรับนักศึกษาแพทย์/ทันตแพทย์

ระดับปริญญาตรี ทุนรัฐบาลประจำปีสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี (ไม่รวมนักศึกษาแพทย์/ทันตแพทย์)

1.3 สหราชอาณาจักร

ข้อมูลพื้นฐาน

ระบบการศึกษาในสหราชอาณาจักรโดยทั่วไปจัดเป็นระดับเตรียมอนุบาล ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย การศึกษาทางเลือก และระดับอุดมศึกษา

การดำเนินงานที่เกี่ยวกับกองทุน/เงินทุนหมุนเวียน

หลักสูตรระดับชาติกำหนดการศึกษาสำหรับวิชาที่ต้องสอนให้นักเรียนทุกคนที่มีอายุ 5 - 16 ปี โดยเป็นข้อกำหนดตามกฎหมายของหลักสูตรของโรงเรียน ทั้งนี้ มีกองทุนหรือเงินทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษาของสหราชอาณาจักรแบ่งตามหน่วยงานที่รับผิดชอบ และการดำเนินงานของกองทุน/เงินทุนหมุนเวียนที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

หน่วยงานรับผิดชอบ

สำนักงานเงินทุนการศึกษาและทักษะ (Education and Skills Funding Agency)

1) โครงการเงินอุดหนุนโรงเรียนพิเศษ (Dedicated School Grant)

โครงการนี้จัดตั้งขึ้นเพื่อให้หน่วยงานท้องถิ่นรับผิดชอบในการจัดสรรงบประมาณเฉพาะโรงเรียน ซึ่งต้องสอดคล้องตามสูตรการระดมทุนของโรงเรียนในท้องถิ่น มีการ

แจกจ่ายกับแต่ละรัฐและจะจัดสรรเงินช่วยเหลือให้กับโรงเรียนที่ดูแลตามการคำนวณการปันส่วนของโครงการ เงินอุดหนุนที่ได้รับเป็นแหล่งรายได้หลักของงบประมาณของโรงเรียน ซึ่งแต่ละโรงเรียนสามารถร่วมกับท้องถิ่น เพื่อจัดหางบประมาณเพิ่มเติมจากแหล่งรายได้ในท้องถิ่น

โครงการมอบอำนาจให้หน่วยงานท้องถิ่นรับผิดชอบในการกำหนดภาพรวมของงบประมาณเฉพาะโรงเรียน และกำหนดส่วนแบ่งงบประมาณของโรงเรียนในโครงการ

2) โครงการอาหารโรงเรียนฟรี (Free School Meals)

โครงการนี้จัดตั้งขึ้นสำหรับนักเรียนที่ด้อยโอกาสที่มีอายุระหว่าง 5 -16 ปี โรงเรียนจะได้รับเงินอาหารโรงเรียนตามจำนวนนักเรียนในโรงเรียน คือ 440 ปอนด์ต่อคน เงื่อนไขการเข้าร่วมโครงการ ได้แก่ รายได้สุทธิต่อปีไม่เกิน 7,400 ปอนด์ (หรือ 616.67 ปอนด์ต่อเดือน)

3) โครงการเงินช่วยเหลือของครู (Teachers' pay grant)

โครงการนี้จัดตั้งขึ้นเพื่อจ่ายให้เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนโรงเรียน โดยเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นจะโอนเงินโดยตรงให้กับโรงเรียน โรงเรียนที่อยู่ในเกณฑ์ได้รับเงินช่วยเหลือคือ มีนักเรียนอายุ 2-19 ปี ได้แก่ โรงเรียนเตรียมอนุบาล โรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เป็นต้น

4) โครงการช่วยเหลือนักเรียนอายุ 16-19 ปี

กองทุนนี้จัดตั้งขึ้นสำหรับวิทยาลัย/โรงเรียนการศึกษาพิเศษ สถาบันการศึกษาพิเศษ ที่ให้บริการการเรียนรู้

นอกระบบ นักเรียนสามารถรับทุนการศึกษาเพื่อช่วยเหลือค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเพิ่มเติม กรณีมีอายุ 16-19 ปี

5) โครงการเงินกู้เพื่อการศึกษาขั้นสูง (Advanced Learner Loan)

โครงการเงินกู้นี้ช่วยสนับสนุนค่าใช้จ่ายของหลักสูตรที่วิทยาลัยหรือผู้ให้บริการการฝึกอบรมในสหราชอาณาจักร สิทธิในการกู้ยืมไม่ได้ขึ้นอยู่กับรายได้ของผู้กู้และไม่มี การตรวจสอบเครดิต จำนวนเงินที่ผู้กู้ได้รับขึ้นอยู่กับประเภทของหลักสูตร ค่าธรรมเนียมหลักสูตรของผู้กู้ และเงินกู้สูงสุดสำหรับหลักสูตรของผู้กู้ เงินกู้ขั้นต่ำที่จะได้รับคือ 300 ปอนด์และจ่ายให้กับวิทยาลัยหรือผู้ให้บริการฝึกอบรม

คุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโครงการต้องมีอายุ 19 ปีขึ้นไป ในวันแรกของการสมัครเข้าร่วมหลักสูตร และต้องศึกษาอยู่ในวิทยาลัย/หน่วยงานบริการฝึกอบรมที่ได้รับการรับรองและมีคุณสมบัติระดับ 3-6 รวมทั้งต้องเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในสหราชอาณาจักร

หน่วยงานรับผิดชอบ

สำนักงานนักศึกษา (Office for Students)

1) โครงการเงินกู้ค่าเล่าเรียน (Tuition Fees Loan)

โครงการนี้จัดตั้งขึ้นเพื่อให้เงินกู้สำหรับผู้ที่อยู่อาศัยอยู่ในสหราชอาณาจักรและกำลังศึกษาระดับปริญญาตรีหรือวุฒิ การศึกษาระดับสูงอื่น ๆ โดยคุณสมบัติขึ้นอยู่กับมหาวิทยาลัย/

วิทยาลัยและหลักสูตรกำหนด ไม่จำกัดอายุ และต้องมีสัญชาติ
อังกฤษ

2) โครงการเงินกู้เพื่อการบำรุงรักษา (Maintenance Loan)

โครงการนี้จัดตั้งขึ้นเพื่อให้เงินกู้สนับสนุนค่าครองชีพ
ของผู้กู้ (ค่าอาหาร ค่าเช่า) ขณะอยู่ที่มหาวิทยาลัย เงินกู้เพื่อการบำรุง
รักษาโดยเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ 6,480 ปอนด์ต่อปี จำนวนเงินกู้ยืม
ที่มีสิทธิ์ได้รับขึ้นอยู่กับปัจจัย 3 ประการ คือ (1) ศึกษาในมหาวิทยาลัย/
วิทยาลัยและหลักสูตรต้องได้รับการยอมรับ (2) อายุไม่เกิน 60 ปี
และ (3) สัญชาติอังกฤษ

2) การดำเนินงานในลักษณะกองทุนหรือเงินทุนหมุนเวียน ที่เกี่ยวกับการศึกษาในประเทศไทย

การดำเนินงานในลักษณะกองทุนหรือเงินทุนหมุนเวียน
ที่เกี่ยวกับการศึกษาในประเทศไทย แบ่งหน่วยงานออกเป็น 3
กลุ่ม ตามวัตถุประสงค์ของกองทุน ได้แก่ (1) กองทุน/เงินทุน
หมุนเวียนเพื่อการกู้ยืม (2) กองทุน/เงินทุนหมุนเวียนเพื่อ
การสงเคราะห์และสวัสดิการสังคม และ (3) กองทุน/เงินทุน
หมุนเวียนเพื่อการสนับสนุนส่งเสริม พบว่า

กลุ่มที่ 1 กองทุน/เงินทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืม

กองทุน/เงินทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืม มุ่งเน้นการให้
กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาแก่นักเรียนหรือนักศึกษาที่ขาดแคลน
ทุนทรัพย์ โดยมีกองทุน/เงินทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืม อาทิ

กองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) เงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครู เงินทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน กองทุนส่งเสริมโรงเรียนในระบบ (ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 ม.49) โดยรูปแบบการดำเนินงานของแต่ละกองทุน/เงินทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืม มีดังนี้

1.1 กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.)

ข้อมูลพื้นฐาน

กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) จัดตั้งขึ้นตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2538 และมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 16 มกราคม 2539 ให้เริ่มดำเนินการกองทุนในลักษณะเงินทุนหมุนเวียน ตามมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติเงินคงคลัง พ.ศ. 2491 ต่อมารัฐบาลได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา จึงได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2541 มีผลให้กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อศึกษามีฐานะเป็นนิติบุคคล โดยอยู่ในการกำกับดูแลของกระทรวงการคลัง ปัจจุบันพระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2560 ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 27 มกราคม 2560 และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2560 มีผลให้กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และมีฐานะเป็นนิติบุคคลที่ไม่เป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินหรือรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วย

วิธีการงบประมาณและกฎหมายอื่น เนื่องจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาตามพระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2541 ตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการบริหารกองทุนเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2549 ที่ออกตามพระราชบัญญัติเงินคงคลัง พ.ศ. 2491 มีการบริหารจัดการและการดำเนินการที่มีข้อจำกัด และไม่สอดคล้องกับนโยบายการผลิตกำลังคนและการพัฒนาประเทศ จึงให้มีการบูรณาการการบริหารจัดการ และการดำเนินการของกองทุน กยศ. เดิมและกองทุนเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาที่ผูกกับรายได้ในอนาคต (กรอ.) ให้เป็นเอกภาพ และเพิ่มมาตรการในการบริหารจัดการกองทุนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

สนับสนุนส่งเสริมการศึกษาด้วยการให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาใน 4 ลักษณะ คือ 1) ขาดแคลนทุนทรัพย์ 2) สาขาวิชาที่เป็นความต้องการหลักของการผลิตกำลังคน และมีความจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ 3) สาขาวิชาที่ขาดแคลนหรือกองทุนมุ่งส่งเสริมเป็นพิเศษ และ 4) เรียนดีสร้างความเป็นเลิศ ให้กู้ยืมเงินแก่นักเรียนหรือนักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์เพื่อเป็นค่าเล่าเรียน ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการครองชีพระหว่างศึกษา มีพันธกิจ (Mission) คือ สนับสนุนและส่งเสริมการศึกษาด้วยการให้เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาให้แก่แก่นักเรียนนักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ ศึกษาในสาขาวิชาที่เป็นความต้องการหลัก/

ศึกษาในสาขาวิชาขาดแคลน หรือสาขาวิชาที่กองทุนมุ่งส่งเสริมเป็นพิเศษ เรียนดีเพื่อสร้างความเป็นเลิศ

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการให้ความช่วยเหลือของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) คือ ผู้เรียนที่ยากจน มีรายได้ครัวเรือนต่ำกว่า 150,000 บาทต่อปี รูปแบบการให้เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาเป็นการให้ความช่วยเหลือด้านค่าเล่าเรียน ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และค่าใช้จ่ายส่วนตัว และต้องชำระคืนกองทุนฯ เมื่อผู้กู้ยืมเงินสำเร็จการศึกษา หรือเลิกการศึกษาแล้ว ตามสัญญากู้ยืมเงิน

การดำเนินงาน

กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) มีคณะกรรมการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา มีภารกิจในการบริหารจัดการกองทุนฯ อาทิ การกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ การควบคุมดูแลกิจการของกองทุนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ การติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการให้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาแก่นักเรียนหรือนักศึกษา และการชำระเงินคืนกองทุน เป็นต้น ผลการดำเนินงานประจำปี 2562 กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) สามารถดำเนินงานได้ตามเป้าหมายในแต่ละยุทธศาสตร์ทั้ง 3 ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การบริหารจัดการเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มุ่งเป้าหมายการพัฒนาประเทศ ยุทธศาสตร์ที่ 2 สร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายกองทุนฯ และยุทธศาสตร์ที่ 3 เป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูงขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม

1.2 เงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครู

ข้อมูลพื้นฐาน

เงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครู ดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลที่จะให้ความช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครู โดยได้มอบหมายให้กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) เป็นผู้รับผิดชอบ เริ่มดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครูตามพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2540 ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2540 – 2560 เงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครูได้รับจัดสรรเงินงบประมาณจากรัฐบาล จำนวนทั้งสิ้น 1,320 ล้านบาท ซึ่งให้ข้าราชการครูกู้ยืมเงินในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 4 ต่อปี วงเงินให้กู้ยืมรายละไม่เกิน 300,000 บาท และชำระคืนภายใน 8 ปี (96 งวด) เพื่อนำไปชำระหนี้สินที่มีอยู่เดิม ตามหลักเกณฑ์และวิธีการให้กู้ยืมเงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครู พ.ศ. 2559 ปัจจุบันสำนักงาน ก.ค.ศ. ได้ดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครูตามพระราชบัญญัติการบริหารเงินทุนหมุนเวียน พ.ศ. 2558 และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการบริหารเงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครู พ.ศ. 2558 ทั้งนี้ในปี พ.ศ. 2563 คณะกรรมการบริหารเงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครูได้กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการให้กู้ยืมเงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ไข

ปัญหาหนี้สินข้าราชการครู โดยเพิ่มจำนวนเงินให้กู้ยืมรายละไม่เกิน 500,000 บาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 4 ต่อปี การผ่อนชำระคืนภายในกำหนด 12 ปี (144 งวด) โดยสัญญาผู้ยืมและสัญญาผู้ค้ำประกันต้องมีระยะเวลาไม่เกินอายุราชการคงเหลือของผู้ยืมและผู้ค้ำประกัน

วัตถุประสงค์

เพื่อบรรเทาภาระหนี้สินให้แก่ข้าราชการครู มีพันธกิจ (Mission) เพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครู บริหารจัดการเงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครูอย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนาข้าราชการครูให้มีวินัยทางการเงิน มีความพอเพียง และมีคุณภาพชีวิตที่ดี ภายใต้การดำเนินงานของสำนักงาน ก.ค.ศ. เงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครู มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายภายใต้พระราชบัญญัติการบริหารเงินทุนหมุนเวียน พ.ศ. 2558 และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการบริหารเงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครู พ.ศ. 2558 ดังนี้

จัดตั้งเงินทุนหมุนเวียน ชื่อว่า “เงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครู” มีคณะกรรมการบริหารเงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครู มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ การให้ความเห็นชอบการดำเนินงาน แผนงบประมาณ การกำหนดระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์ วิธีการและแนวปฏิบัติ การกำกับดูแล และติดตามการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุนหมุนเวียน เป็นต้น

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายของเงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครู คือ ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา โดยให้กู้ยืมเงินทุนหมุนเวียนที่มีลักษณะเป็นหนี้เงินกู้ที่มีสัญญากู้ยืมกับธนาคาร หรือสหกรณ์ออมทรัพย์ หรือสถาบันการเงินอื่น ตามกฎหมาย หรือเป็นหนี้กับบัตรเครดิต หรือบัตรสินเชื่อเงินสด (ยกเว้น สินเชื่อเช่าซื้อ) หรือเป็นหนี้ในฐานะผู้ค้ำประกันที่มีคำพิพากษาให้ชำระหนี้

การดำเนินงาน

การจัดสรรเงินทุนหมุนเวียนให้แก่ข้าราชการครูกู้ยืมวงเงินรายละไม่เกิน 300,000 บาท โดยมีข้าราชการครูได้รับอนุมัติให้กู้ยืมในปี 2558 - 2560 จำนวน 56,574 ราย เป็นเงินจำนวน 4,290,609,670 บาท

1.3 เงินทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ข้อมูลพื้นฐาน

เงินทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 มาตรา 70(2) ที่ให้รัฐอุดหนุนและส่งเสริมสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ให้จัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในด้านต่าง ๆ เงินทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) จึงเกิดจากนโยบายของรัฐบาลที่ตระหนัก

ถึงความสำคัญของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ช่วยแบ่งเบาภาระของ
รัฐในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้มีมาตรฐานเช่นเดียวกับ
สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ การผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ การผลิตผล
งานวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม รวมถึงการทำนุบำรุง
ศิลปวัฒนธรรม โดยรัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณผ่านงบกลางของ
กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง โดยได้จัดตั้งกองทุนหมุนเวียน
เพื่อพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532 ในวงเงิน
500 ล้านบาท และต่อมาในปี พ.ศ. 2540 ได้จัดตั้งกองทุน
หมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาเอกชนเพิ่มขึ้นอีก
ในวงเงิน 2,000 ล้านบาท ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติ เมื่อวันที่
24 สิงหาคม 2547 อนุมัติให้สำนักงานคณะกรรมการการ
อุดมศึกษารวมเงินทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
และเงินทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาเอกชน
เข้าด้วยกันโดยใช้ชื่อว่า “เงินทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาสถาบัน
อุดมศึกษาเอกชน” ตั้งแต่วันที่ 30 พฤศจิกายน 2548 เป็นต้นมา
ในวงเงิน 1,120 ล้านบาท เงินที่ได้รับคืนและรายได้จากการให้กู้ยืมเงิน
รวมทั้งเงินอื่นที่ได้รับจากการดำเนินงานให้สมทบเข้าเป็นกองทุน
หมุนเวียนเพื่อใช้ในการดำเนินงานต่อไป ซึ่งเงินทุนหมุนเวียน
เพื่อพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน บริหารงานโดยคณะกรรมการ
เงินทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของเงินทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน คือ 1) เพื่อให้สถาบันกู้ยืมเงินเป็นส่วนสมทบในการจัดหา/จัดซื้ออุปกรณ์การศึกษาและการก่อสร้างอาคารเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ ได้มาตรฐานและสามารถขยายการเปิดการสอนในสาขาวิชาที่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน และ 2) เพื่อให้สถาบันกู้ยืมเงินเพื่อพัฒนาคุณวุฒิอาจารย์ โดยให้ไปศึกษาต่อระดับปริญญาโทและ/หรือปริญญาเอกในสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศที่สำนักงาน ก.พ. รับรองโดยมีพันธกิจเพื่อส่งเสริม สนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้มีศักยภาพในการพัฒนาสถาบัน การผลิตบัณฑิตที่มีประสิทธิภาพต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่น

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายของเงินทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน คือ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีคุณสมบัติและมีสิทธิในการขอกู้เงินทุนหมุนเวียนต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้ 1) เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่จัดสรรเงินเข้ากองทุนประเภทต่าง ๆ ครบถ้วนตามเงื่อนไขการอนุญาตให้จัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 2) เป็นสถาบัน อุดมศึกษาที่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ซึ่งเป็นข้อมูลปีล่าสุดของสถาบันนั้น ณ วันที่พิจารณาอนุมัติเงินทุน และ 3) เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ได้เปิดสาขาวิชาที่จะส่งอาจารย์ไปศึกษาต่อต่างประเทศ

(เฉพาะกรณีการกู้เพื่อพัฒนาคุณวุฒิอาจารย์ประจำ) อัตราดอกเบี้ยเงินกู้และวงเงินให้กู้ ร้อยละ 2 ต่อปี กรณีกู้เพื่อสมทบในการก่อสร้างอาคารเรียน ให้กู้ได้ไม่เกินร้อยละ 75 ของค่าก่อสร้าง แต่ไม่เกิน 100 ล้านบาท กรณีกู้เพื่อสมทบในการจัดซื้ออุปกรณ์การศึกษาให้กู้ได้ไม่เกินร้อยละ 75 ของราคาอุปกรณ์การศึกษาที่จัดซื้อ แต่ไม่เกิน 20 ล้านบาท และกรณีกู้เพื่อพัฒนาคุณวุฒิอาจารย์ประจำ อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 1.5 ต่อปี โดยจัดส่งไปศึกษาต่อระดับปริญญาโทและ/หรือระดับปริญญาเอกในสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ และให้กู้ได้เต็มจำนวน

การดำเนินงาน

การบริหารของเงินทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการทำหน้าที่บริหารเงินทุนหมุนเวียน เรียกว่า “คณะกรรมการเงินทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน” ผลการดำเนินงานตามภารกิจของเงินทุนหมุนเวียนย้อนหลัง 3 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2556 - 2558 มีการปล่อยกู้เงินทุนหมุนเวียน ดังนี้ ปี พ.ศ. 2556 จำนวน 395,047,157 บาท ปี พ.ศ. 2557 จำนวน 289,925,000 บาท และปี พ.ศ. 2558 จำนวน 229,960,200 บาท

1.4 กองทุนส่งเสริมโรงเรียนในระบบ

ข้อมูลพื้นฐาน

กองทุนส่งเสริมโรงเรียนในระบบ จัดตั้งขึ้นตามมาตรา 49 แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 โดยนำทุน

มาจากการยุบรวมเงินทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาการศึกษาเอกชนและ
เงินทุนหมุนเวียนเพื่อวิทยาการสงเคราะห์สำหรับโรงเรียนเอกชน
สอนศาสนาอิสลามภาคใต้เป็นเงินและทรัพย์สินที่โอนมาทั้งสิ้น
จำนวน 1,165,868,487.25 บาท มาดำเนินงานโดยสำนักงาน
คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ

วัตถุประสงค์

กองทุนมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนสำหรับ
การให้โรงเรียนในระบบตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.
2550 (ยกเว้นโรงเรียนนานาชาติ) กู้ยืมเงิน (ดอกเบี้ยร้อยละ 4 ต่อปี)
และให้โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่เปิดสอนวิชาศาสนา
ควบคู่วิชาสามัญใน 14 จังหวัดภาคใต้ที่แปรสภาพมาจากโรงเรียน
เอกชนสอนศาสนาอิสลาม (ปอเนาะ) และได้รับเงินอุดหนุนรายบุคคล
ได้แก่ จังหวัดชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช พัทลุง กระบี่
ระนอง สตูล พังงา ตรัง ยะลา นราธิวาส ปัตตานีสงขลา และ
ภูเก็ต ยืมเงิน (ปลอดดอกเบี้ย) ไปดำเนินการในด้านต่างๆ ดังนี้ 1)
ด้านการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน 2) ด้านการก่อสร้าง
หรือปรับปรุงอาคารเรียน อาคารประกอบ 3) ด้านการซ่อมแซม
อาคารเรียน อาคารประกอบที่ชำรุดหรือ เสียหาย และ 4) ด้านการจัดซื้อ
อุปกรณ์การเรียนการสอนตามหลักสูตร

กลุ่มเป้าหมาย

ให้บริการเงินกู้ยืมและเงินยืมแก่โรงเรียนในระบบและ
โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่เปิดสอนวิชาศาสนาควบคู่วิชา
สามัญในจังหวัดภาคใต้ที่แปรสภาพมาจากโรงเรียนปอเนาะและ

ได้รับเงินอุดหนุนรายบุคคล เพื่อนำไปพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนอย่างมีคุณภาพ รวมถึงการพัฒนาระบบบริหารจัดการกองทุนตามหลักธรรมาภิบาล

การดำเนินงาน

กองทุนส่งเสริมโรงเรียนในระบบดำเนินงานภายใต้การกำกับดูแลของกลุ่มกองทุนส่งเสริมโรงเรียนในระบบ กลุ่มงานกองทุนและสวัสดิการ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้ งานด้านวิเคราะห์เงินกู้ยืม/เงินยืม งานด้านนโยบายและแผน งานด้านกฎหมาย งานด้านสารสนเทศ งานด้านธุรการ งานด้านการเงินและบัญชีกองทุน มีรูปแบบการบริหารจัดการกองทุน โดยมีคณะกรรมการบริหารกองทุนส่งเสริมโรงเรียนในระบบ คณะอนุกรรมการเงินกู้ยืมกองทุนส่งเสริมโรงเรียนในระบบเพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนในระบบ และคณะอนุกรรมการเงินยืมกองทุนส่งเสริมโรงเรียนในระบบเพื่อประโยชน์ในการสงเคราะห์สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามภาคใต้

ผลการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงานตามบันทึกข้อตกลงการประเมินผลการดำเนินงานของกองทุนส่งเสริมโรงเรียนในระบบประจำปีบัญชี 2561 กองทุนส่งเสริมโรงเรียนในระบบได้ดำเนินงานตามกรอบหลักเกณฑ์ของกรมบัญชีกลาง ซึ่งเป็นหน่วยงานที่กำกับดูแลเงินนอกงบประมาณ โดยในปีบัญชี 2561 กรมบัญชีกลาง

ได้กำหนดตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน (KPI) เพื่อวัดประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงานของกองทุนส่งเสริมโรงเรียนในระบบ ตามบันทึกข้อตกลงการประเมินผลการดำเนินงานของกองทุนส่งเสริมโรงเรียนในระบบ ประจำปีบัญชี 2561 โดยมีผลคะแนนการประเมิน 2.5862 คะแนน โดยมีรายละเอียดในแต่ละด้านดังนี้

ด้านที่ 1 ผลการดำเนินงานด้านการเงิน (ได้ 1.0000 คะแนน)

ด้านที่ 2 การสนองประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ได้ 3.8667 คะแนน)

ด้านที่ 3 การปฏิบัติการ (ได้ 1.5556 คะแนน) และด้านที่ 4 การบริหารพัฒนาทุนหมุนเวียน (ได้ 4.0207 คะแนน)

ข้อค้นพบจากกลุ่มที่ 1 กองทุน/เงินทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืม

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น กองทุน/เงินทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืม ประกอบด้วย 4 กองทุน/เงินทุนหมุนเวียน คือ กองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) เงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครู เงินทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และกองทุนส่งเสริมโรงเรียนในระบบ พบว่า กองทุน/เงินทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมดังกล่าว มีวัตถุประสงค์ที่จะให้การช่วยเหลือ สนับสนุนเงินทุนด้านการศึกษา การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา การแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครู รวมถึงการก่อสร้างอาคารเรียน การจัดซื้ออุปกรณ์การศึกษา โดยมีกลุ่มเป้าหมายที่เป็นทั้งผู้เรียน (นักเรียน นักศึกษา) ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา และสถาบันการศึกษา อย่างไรก็ตามพบว่า การดำเนินงานของ

กองทุน/เงินทุนหมุนเวียนในแต่ละกองทุนมีวัตถุประสงค์และกลุ่มเป้าหมายที่สอดคล้องหรือใกล้เคียงกัน ทำให้เกิดความซ้ำซ้อนในกระบวนการทำงาน การส่งเสริมและพัฒนาด้านการศึกษา ดังตารางที่ 3 แสดงวัตถุประสงค์ และกลุ่มเป้าหมายที่มีความสอดคล้องหรือใกล้เคียงกันของกองทุน/เงินทุนหมุนเวียน

ตารางที่ 3 แสดงวัตถุประสงค์ และกลุ่มเป้าหมายที่มีความสอดคล้องหรือใกล้เคียงกันของกองทุน/เงินทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืม

กองทุน/ เงินทุน หมุนเวียน	วัตถุประสงค์ กองทุน/เงินทุน หมุนเวียน	วัตถุประสงค์ที่มี ความสอดคล้อง หรือใกล้เคียง	กลุ่ม เป้าหมาย
1) กองทุน ให้กู้ยืมเพื่อ การศึกษา (กยศ.)	เพื่อสนับสนุนและ ส่งเสริมการศึกษา ด้วยการให้เงินกู้ยืม เพื่อการศึกษา ในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้ 1) เงินกู้ยืมเพื่อ การศึกษา ให้แก่ นักเรียนหรือนักศึกษา ที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ 2) เงินกู้ยืมเพื่อ การศึกษา ให้แก่ นักเรียน/นักศึกษาที่ ศึกษาในสาขาวิชาที่เป็น ความต้องการหลัก ซึ่งมีความชัดเจนของ	-	ผู้เรียน ที่ยากจน มีรายได้ ครัวเรือน ต่ำกว่า 150,000 บาทต่อปี

กองทุน/ เงินทุน หมุนเวียน	วัตถุประสงค์ กองทุน/เงินทุน หมุนเวียน	วัตถุประสงค์ที่มี ความสอดคล้อง หรือใกล้เคียง	กลุ่ม เป้าหมาย
	<p>การผลิตกำลังคนและมีความจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ</p> <p>3) เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา ให้แก่นักเรียนหรือนักศึกษาที่ศึกษาในสาขาวิชาขาดแคลนหรือสาขาวิชาที่กองทุนมุ่งส่งเสริมเป็นพิเศษ</p> <p>4) เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา ให้แก่นักเรียนหรือนักศึกษาที่เรียนดีเพื่อสร้างความเป็นเลิศ</p>		
2) เงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครู	เพื่อบรรเทาภาระหนี้สินให้แกข้าราชการครู	-	ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา
3) เงินทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	1) เพื่อให้สถาบันกู้ยืมเงินเป็นส่วนสมทบในการจัดหา/จัดซื้ออุปกรณ์การศึกษาและการก่อสร้างอาคารเรียน	กองทุนส่งเสริมโรงเรียนในระบบ <u>วัตถุประสงค์ข้อที่ 2)</u> เพื่อนำไปเป็นค่าใช้จ่ายในการ	สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

กองทุน/ เงินทุน หมุนเวียน	วัตถุประสงค์ กองทุน/เงินทุน หมุนเวียน	วัตถุประสงค์ที่มี ความสอดคล้อง หรือใกล้เคียง	กลุ่ม เป้าหมาย
	<p>เพื่อพัฒนาการเรียน การสอนให้มีคุณภาพ ได้มาตรฐานและ สามารถขยาย การเปิดการสอน ในสาขาวิชาที่ตรงตาม ความต้องการของ ตลาดแรงงาน</p> <p>2) เพื่อให้สถาบันกู้ยืม เพื่อพัฒนาคุณภาพ อาจารย์ โดยให้ ไปศึกษาต่อระดับ ปริญญาโทและ/หรือ ปริญญาเอกใน สถาบันอุดมศึกษา ต่างประเทศที่ สำนักงาน ก.พ. รับรอง</p>	<p>ก่อสร้างอาคารเรียน อาคารประกอบ ซ่อมแซมอาคารเรียน อาคารประกอบ และจัดซื้ออุปกรณ์ การเรียนการสอน ที่กำหนดไว้ใน หลักสูตร</p>	
4) กองทุน ส่งเสริม โรงเรียน ในระบบ	<p>1) เพื่อเป็นทุน หมุนเวียนให้โรงเรียน ในระบบกู้ยืม</p> <p>2) เพื่อนำไปเป็น ค่าใช้จ่ายในการ ก่อสร้างอาคารเรียน อาคารประกอบ ซ่อมแซมอาคารเรียน</p>	<p>เงินทุนหมุนเวียน เพื่อพัฒนา สถาบันอุดมศึกษา เอกชน</p> <p><u>วัตถุประสงค์ข้อที่ 1)</u> เพื่อให้สถาบัน กู้ยืมเงินเป็น ส่วนสมทบ</p>	<p>โรงเรียนใน ระบบตาม พระราช บัญญัติ โรงเรียน เอกชน พ.ศ. 2550</p>

กองทุน/ เงินทุน หมุนเวียน	วัตถุประสงค์ กองทุน/เงินทุน หมุนเวียน	วัตถุประสงค์ที่มี ความสอดคล้อง หรือใกล้เคียง	กลุ่ม เป้าหมาย
	อาคารประกอบ และ จัดซื้ออุปกรณ์ การเรียนการสอนที่ กำหนดไว้ในหลักสูตร	ในการจัดหา/จัดซื้อ อุปกรณ์การศึกษา และการก่อสร้าง อาคารเรียน เพื่อ พัฒนาการเรียน การสอนให้มีคุณภาพ ได้มาตรฐานและ สามารถขยาย การเปิดการสอนใน สาขาวิชาที่ตรงตาม ความต้องการของ ตลาดแรงงาน	

กลุ่มที่ 2 กองทุน/เงินทุนหมุนเวียนเพื่อการสงเคราะห์ และสวัสดิการสังคม

กองทุน/เงินทุนหมุนเวียนเพื่อการสงเคราะห์และสวัสดิการสังคม มุ่งเน้นการสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา การส่งเสริมภาวะโภชนาการและสุขภาพอนามัยของเด็กและเยาวชน ตลอดจนการต่อต้านการล่อลวงเด็กไปประกอบอาชีพอันไม่พึงประสงค์ ประกอบด้วย กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา กองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา และกองทุนเสมอมาพัฒนาชีวิต ดังนี้

2.1 กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา

ข้อมูลพื้นฐาน

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา จัดตั้งขึ้นตามข้อเสนอของคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา โดยปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 54 มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา ช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษารวมทั้งเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพครู โดยให้รัฐเป็นผู้จัดสรรงบประมาณให้กองทุนภายใต้การกำกับดูแลของนายกรัฐมนตรี และมีการบริหารงานที่เป็นอิสระ มีภารกิจในการช่วยเหลือดูแลกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ หรือด้อยโอกาส นับตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวัยแรงงานให้ได้รับโอกาสทางการศึกษา เพื่อบรรเทาความยากจนอันเป็นรากเหง้าของปัญหาอื่น ๆ ซึ่งหากแก้ไม่ได้ ปัญหานี้จะส่งต่อวนเวียนไปข้ามชั่วคน จากพ่อแม่ส่งต่อไปถึงรุ่นลูกรุ่นหลาน เนื่องจากมีกลุ่มคนที่เข้าไม่ถึงการศึกษาหรือได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพต่างกัน

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์หลักของกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา คือ เพื่อสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา ช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษารวมทั้งเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพครู โดยให้รัฐเป็นผู้จัดสรรงบประมาณให้กองทุนอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของนายกรัฐมนตรี และมีการบริหารงานที่เป็นอิสระ วิสัยทัศน์ (Vision)

คือ เด็ก เยาวชน และประชาชนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์หรือด้อยโอกาส ทุกคน มีโอกาสพัฒนาตนเองตามศักยภาพ และเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ มีพันธกิจ (Mission) 3 พันธกิจ ได้แก่ 1) การลงทุนที่ใช้ความรู้ นำเพื่อช่วยเหลือและสร้างคุณค่าเพิ่มแก่กลุ่มเป้าหมาย 2) การระดมการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์จากทุกภาคส่วน และ 3) การเสนอแนะมาตรการเพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบาย มีเป้าประสงค์ (Goal) คือ 1) ผู้ด้อย โอกาสได้รับการช่วยเหลือและมีโอกาสในการศึกษาพัฒนาตามศักยภาพ 2) ครูและหน่วยจัดการเรียนรู้ ทั้งในและนอกระบบได้รับการพัฒนาคุณภาพทั่วถึง และ 3) ภาครัฐและสังคมมีแนวทางในการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา ที่ได้ผลยิ่งขึ้น

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการให้ความช่วยเหลือของกองทุน เพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา ได้แก่ ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และเข้าไม่ถึงโอกาสทางการศึกษา อาทิ กลุ่มเด็กแรกเกิดถึง 3 ปี กลุ่มเด็กอนุบาล กลุ่มนักเรียนตั้งแต่ประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษา ตอนปลายหรือ ปวช. กลุ่มเด็กและเยาวชนที่อยู่นอกระบบการศึกษา กลุ่มเยาวชนอายุ 18 ปีขึ้นไปหรือแรงงานรุ่นใหม่ รวมถึงครูที่สอนเด็ก เยาวชนด้อยโอกาส โดยมีรูปแบบการสนับสนุนเป็นเงินทุนการศึกษา งบประมาณ กิจกรรมเชิงวิชาการ และการวิจัยพัฒนาองค์ความรู้

การดำเนินงาน

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ได้รับการจัดสรรงบประมาณ จำนวน 2,537,365,000 บาท เพื่อสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา

ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสร้างการมีส่วนร่วมจากสังคม จำนวน 9 โครงการ และมียุทธศาสตร์การดำเนินงาน ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างความมั่นใจในศักยภาพและประสิทธิภาพหน่วยบริการ *ยุทธศาสตร์ที่ 2* กระตุ้นการให้ทุนการศึกษาที่สอดคล้องกับเป้าหมายประเทศ *ยุทธศาสตร์ที่ 3* เสริมสร้างระบบธรรมาภิบาลในการทำงานร่วมกับภาคี *ยุทธศาสตร์ที่ 4* สร้างความเข้มแข็งให้จังหวัด มีกลไกความพร้อมในการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา *ยุทธศาสตร์ที่ 5* ยกกระดับความสามารถในการพัฒนาครูทั้งในและนอกระบบ *ยุทธศาสตร์ที่ 6* พัฒนานอกระบบความรู้เพื่อการจัดการเชิงระบบ เพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และ *ยุทธศาสตร์ที่ 7* กระตุ้นให้ทุกภาคส่วนร่วมสร้างสังคมแห่งโอกาส และความเสมอภาคทางการศึกษา

2.2 กองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา

ข้อมูลพื้นฐาน

โครงการอาหารกลางวัน เป็นโครงการที่เกิดจากความตระหนักของรัฐบาล ที่มุ่งแก้ปัญหาภาวะทุพโภชนาการในเด็ก ซึ่งพบว่านักเรียนระดับประถมศึกษาจำนวนมากขาดแคลนอาหารกลางวันหรือมีอาหารกลางวันแต่ปริมาณไม่เพียงพอ หรืออาหารมีคุณค่าทางโภชนาการต่ำ ทำให้ภาวะการเจริญเติบโตไม่เป็นไปตามเกณฑ์ของกระทรวงสาธารณสุข โครงการอาหารกลางวันเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2495 กระทรวงศึกษาธิการได้ทดลอง

จัดอาหารกลางวันแก่นักเรียนในสังกัด ซึ่งพบว่า โรงเรียนขาดงบประมาณในการดำเนินงาน ทำให้ไม่สามารถจัดอาหารกลางวันให้นักเรียนได้อย่างทั่วถึง ในปี พ.ศ. 2530 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้เห็นความสำคัญของโครงการอาหารกลางวัน จึงกำหนดนโยบายให้โรงเรียนดำเนินโครงการอาหารกลางวันทุกโรงเรียน ก่อนวันที่ 5 ธันวาคม 2530 ภายใต้คำขวัญ “60 พรรชามหาราชฯ เด็กประถมศึกษาไม่ทิวไทย” ต่อมาในช่วงปลายปีงบประมาณ 2534 รัฐบาลเร่งรัดช่วยเหลือเด็กในระดับประถมศึกษาที่มีภาวะทุพโภชนาการและขาดแคลนอาหารกลางวัน โดยกำหนดให้มีพระราชบัญญัติกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2535 สาระสำคัญคือ จัดตั้งกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา วงเงิน 6,000 ล้านบาท โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนและใช้จ่ายสำหรับการสนับสนุนและช่วยเหลือภาวะโภชนาการของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา และการประชาสัมพันธ์ปัญหาภาวะทุพโภชนาการของเด็ก ในปี พ.ศ. 2542 รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญของอาหารกลางวัน ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่โรงเรียนไม่สามารถดำเนินการได้ ส่งผลกระทบทำให้นักเรียนที่ขาดแคลนจำนวนหนึ่งไม่ได้รับประทานอาหารกลางวัน คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติ เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2542 ให้ถือว่าการส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนได้รับประทานอาหารกลางวัน อิ่มทุกวันเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาล โดยเห็นชอบให้มีความร่วมมือในการส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนได้รับประทานอาหารอิ่ม

ทุกวัน ระหว่างกระทรวงศึกษาธิการกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และเห็นชอบให้กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข และทุกกระทรวง ทบวง กรม ให้การสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการนี้ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2544 กระทรวงศึกษาธิการ ได้ถ่ายโอนงบประมาณค่าอาหารกลางวันให้กระทรวงมหาดไทย ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้จัดตั้งและจัดสรรงบประมาณ สนับสนุนอาหารกลางวันตั้งแต่ปีงบประมาณ 2546 จนถึงปัจจุบัน

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวัน ในโรงเรียนประถมศึกษา คือ 1) เพื่อพัฒนาร่างกายของนักเรียน ให้มีสุขภาพพลานามัยสมบูรณ์แข็งแรง และมีน้ำหนักส่วนสูงเป็นไปตามเกณฑ์อ้างอิง เพื่อประเมินภาวะการเจริญเติบโตของนักเรียน 2) เพื่อให้โรงเรียนบริหารจัดการให้เด็กทุกคนในโรงเรียน ได้รับประทานอาหารกลางวัน โดยบูรณาการกับผลผลิตทางการเกษตร เพื่อโครงการอาหารกลางวัน 3) เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงในโครงการสร้างผลผลิตเพื่อโครงการอาหารกลางวัน และ 4) เพื่อจัดอาหารกลางวันที่มีทั้งปริมาณ และคุณค่าทางโภชนาการสูง

วิสัยทัศน์ (Vision) คือ เด็กไทยสุขภาพดี สมวัย ก้าวไกล ด้วยนวัตกรรมการจัดการอาหาร

พันธกิจ (Mission) คือ 1) ส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษา มีภาวะโภชนาการที่ดี 2) สื่อสาร

ประชาสัมพันธ์ให้ทุกภาคส่วนรับทราบและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาภาวะทุพโภชนาการของนักเรียน 3) ประสานเครือข่ายความร่วมมือในการส่งเสริมภาวะโภชนาการและสุขภาพอนามัยของนักเรียนจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และภาคีเครือข่าย 4) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนและสนับสนุนพัฒนาระบบติดตามและประเมินผล และ 5) ส่งเสริม สนับสนุนการนำนวัตกรรมจัดการอาหารนักเรียนให้มีสุขภาพดี สมวัย มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพอาหาร

เป้าประสงค์ (Goal) คือ 1) นักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาทุกสังกัดได้รับความช่วยเหลือ สนับสนุนอย่างทั่วถึง และมีภาวะทุพโภชนาการลดลง 2) ทุกภาคส่วนของสังคมมีความตระหนักและให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหา และส่งเสริมภาวะโภชนาการในโรงเรียนประถมศึกษา 3) กองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนประถมศึกษา มีเครือข่ายความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมภาวะโภชนาการของนักเรียน 4) กองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา มีระบบการติดตามประเมินผล และองค์ความรู้ในการสร้างเสริมภาวะโภชนาการนักเรียนตลอดจนมีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ และ 5) โรงเรียนมีการนำนวัตกรรมจัดการอาหารนักเรียนให้มีสุขภาพดี สมวัย มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพอาหาร

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการให้ความช่วยเหลือของกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา ได้แก่ นักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาทุกสังกัด โดยรูปแบบการให้ความช่วยเหลือเป็นเงินอุดหนุนทั่วไปที่ได้รับจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจัดสรรให้กับนักเรียนทุกคนในระดับชั้นอนุบาล 1 - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คนละ 20 บาท จำนวน 200 วัน และเงินอุดหนุนทั่วไปประเภทเงินปัจจัยพื้นฐานนักเรียนยากจนและขาดแคลน

การดำเนินงาน

ผลการประเมินในภาพรวมปี พ.ศ. 2560 หากพิจารณาผลการดำเนินงานเป็นรายด้านเรียงตามลำดับคะแนน จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการสนองประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและด้านการปฏิบัติการ (มีผลการประเมินคะแนนเท่ากัน) ด้านการเงินและด้านการบริหารพัฒนาทุนหมุนเวียน และมียุทธศาสตร์การดำเนินการดังนี้ 1) ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานโครงการอาหารนักเรียนในโรงเรียนอย่างยั่งยืน 2) ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ และการสื่อสารองค์การอย่างสร้างสรรค์ และ 3) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา

2.3 กองทุนเสมอภาคพัฒนาชีวิต

ข้อมูลพื้นฐาน

กองทุนเสมอภาคพัฒนาชีวิต จัดตั้งขึ้นตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยกองทุนเสมอภาคพัฒนาชีวิต พ.ศ. 2550
ข้อที่ ๑

วัตถุประสงค์

กองทุนมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) สนับสนุนการศึกษาสำหรับเด็กนักเรียนซึ่งสำเร็จการศึกษาหรือกำลังจะสำเร็จการศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า หรือชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่าที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ให้มีโอกาสได้เรียนต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรืออบรมอาชีพ หรือพัฒนาฝีมือ หรือการศึกษาอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด เพื่อให้บุคคลดังกล่าวสามารถประกอบอาชีพและดำเนินชีวิตได้ตามสมควร 2) สนับสนุนการรณรงค์ต่อต้านการล่อลวงเด็กไปประกอบอาชีพอันไม่พึงประสงค์ และ 3) ส่งเสริม สนับสนุน และช่วยเหลือการจัดการศึกษาของสถานศึกษา หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาตามที่คณะกรรมการกำหนด โดยเงินและทรัพย์สินของกองทุนประกอบด้วย

1) เงินประเดิมที่ได้จากการจำหน่ายสลากการกุศลงวดพิเศษเพื่อหารายได้สนับสนุนโครงการเสมอภาคพัฒนาชีวิตจากสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล

2) เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรร

3) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศ

- 4) ดอกผล
- 5) เงินหรือทรัพย์สินอื่น

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการให้ความช่วยเหลือของกองทุน
เสมาพัฒนาชีวิต ได้แก่ 1) เด็กนักเรียนที่เคยได้รับทุนการศึกษา
ตามโครงการเสมาพัฒนาชีวิต 2) เด็กนักเรียนที่สำเร็จการศึกษา
หรือกำลังจะสำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า
ซึ่งมีความประพฤติดี และต้องการเรียนต่อในระดับประกาศนียบัตร
วิชาชีพหรืออบรมอาชีพแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์ หรืออยู่ในกลุ่มที่เสี่ยง
ต่อการถูกล่อลวงไปประกอบอาชีพอันไม่พึงประสงค์ 3) ผู้ซึ่ง
จะได้รับคัดเลือกให้รับทุนการศึกษาหลักสูตรการพยาบาล โดยกำลัง
ศึกษาหรือสำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า
และ 4) คุณสมบัติอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้รูปแบบ
การให้ความช่วยเหลือเป็นทุนการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ
(ปวช.) ทุนอบรมอาชีพหรือพัฒนาฝีมือแรงงาน ทุนการศึกษา
หลักสูตรการพยาบาล และทุนการศึกษาอื่นตามที่คณะกรรมการ
กำหนด

**ข้อค้นพบจากกลุ่มที่ 2 กองทุน/เงินทุนหมุนเวียนเพื่อ
การสงเคราะห์และสวัสดิการสังคม**

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น กองทุน/เงินทุนหมุนเวียนเพื่อ
การสงเคราะห์และสวัสดิการสังคม ประกอบด้วย 3 กองทุน/
เงินทุนหมุนเวียน คือ กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา
กองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา และ

กองทุนเสมอภาคพัฒนาชีวิต พบว่า กองทุน/เงินทุนหมุนเวียนเพื่อการสงเคราะห์และสวัสดิการสังคมดังกล่าว มีวัตถุประสงค์ที่จะให้การช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษารวมทั้งเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพครู ส่งเสริมสนับสนุน และให้ความช่วยเหลือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงการสร้างสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์แข็งแรงแก่เด็กและเยาวชน โดยมีกลุ่มเป้าหมายที่เป็นทั้งเด็กและเยาวชน นักเรียน นักศึกษา ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และเข้าไม่ถึงโอกาสทางการศึกษา และครูที่สอนเด็ก/เยาวชนด้วยโอกาสทางการศึกษา อย่างไรก็ตามกองทุน/เงินทุนหมุนเวียนในแต่ละกองทุนมีวัตถุประสงค์ที่มีความสอดคล้องหรือใกล้เคียงกัน รวมถึงกลุ่มเป้าหมาย ทำให้เกิดความซ้ำซ้อนขึ้นได้ในกระบวนการทำงาน การส่งเสริมและพัฒนาทางการศึกษาดังตารางที่ 4 แสดงวัตถุประสงค์ และกลุ่มเป้าหมายที่มีความสอดคล้องหรือใกล้เคียงกันของกองทุน/เงินทุนหมุนเวียนเพื่อการสงเคราะห์และสวัสดิการสังคม ดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงวัตถุประสงค์ และกลุ่มเป้าหมายที่มีความสอดคล้องหรือใกล้เคียงกันของกองทุน/เงินทุนหมุนเวียนเพื่อการสงเคราะห์และสวัสดิการสังคม

กองทุน/ เงินทุน หมุนเวียน	วัตถุประสงค์ กองทุน/เงินทุน หมุนเวียน	วัตถุประสงค์ที่มี ความสอดคล้อง หรือใกล้เคียง	กลุ่มเป้าหมาย
1) กองทุน เพื่อความ	เพื่อสร้างความ เสมอภาคทาง	กองทุนเสมอภาคพัฒนา ชีวิต	ขาดแคลน

กองทุน/ เงินทุน หมุนเวียน	วัตถุประสงค์ กองทุน/เงินทุน หมุนเวียน	วัตถุประสงค์ที่มี ความสอดคล้อง หรือใกล้เคียง	กลุ่มเป้าหมาย
เสมอภาค ทาง การศึกษา (กสศ.)	การศึกษา ช่วยเหลือ ผู้ขาดแคลน ทุนทรัพย์ ลดความเหลื่อมล้ำ ทางการศึกษา รวมทั้ง เสริมสร้างและ พัฒนาคุณภาพ และประสิทธิภาพ ครู โดยให้รัฐ เป็นผู้จัดสรร งบประมาณ ให้กองทุนอยู่ ภายใต้การกำกับ ดูแลของ นายกรัฐมนตรี และมีการ บริหารงาน ที่เป็นอิสระ	<u>วัตถุประสงค์ข้อที่ 1</u> สนับสนุน การศึกษาสำหรับ เด็กนักเรียน ซึ่งสำเร็จการศึกษา หรือกำลังจะสำเร็จ การศึกษา ชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้นหรือ เทียบเท่า หรือ ชั้นมัธยมศึกษา ตอนปลายหรือ เทียบเท่า ที่ขาดแคลน ทุนทรัพย์ ให้มีโอกาสได้เรียน ต่อระดับ ประกาศนียบัตร วิชาชีพ หรืออบรม อาชีพ หรือพัฒนา ฝีมือ หรือ การศึกษาอื่นตามที่ คณะกรรมการ กำหนด เพื่อให้ บุคคลดังกล่าว สามารถประกอบ	ทุนทรัพย์และ เข้าไม่ถึง โอกาสทาง การศึกษา 4.3 ล้านคน

กองทุน/ เงินทุน หมุนเวียน	วัตถุประสงค์ กองทุน/เงินทุน หมุนเวียน	วัตถุประสงค์ที่มี ความสอดคล้อง หรือใกล้เคียง	กลุ่มเป้าหมาย
		อาชีพ และดำเนิน ชีวิตได้ตามสมควร	
2) กองทุน เพื่อโครงการ อาหาร กลางวันใน โรงเรียน ประถมศึกษา	1) เพื่อพัฒนา ร่างกายของ นักเรียนให้มี สุขภาพ พลานามัย สมบูรณ์แข็งแรง และมีน้ำหนัก ส่วนสูงเป็นไป ตามเกณฑ์ อ้างอิง เพื่อ ประเมิน ภาวะการ เจริญเติบโต ของนักเรียนของ กรมอนามัย 2) เพื่อให้ โรงเรียนบริหาร จัดการให้เด็ก ทุกคนใน โรงเรียนได้รับ ประทานอาหาร กลางวัน โดย บูรณาการกับ ผลผลิตทางการ	กองทุนเพื่อความ เสมอภาคทาง การศึกษา (กสศ.) <u>วัตถุประสงค์ข้อที่ 1</u> ส่งเสริม สนับสนุน และให้ความ ช่วยเหลือ หน่วยงานที่ เกี่ยวข้องไม่ว่าจะ เป็นภาครัฐ ภาคเอกชน หรือ ภาคประชาสังคม เพื่อให้เด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เด็กปฐมวัย ได้รับ การพัฒนา ทั้งทางด้าน ร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และ สติปัญญา ที่เหมาะสม กับวัย	นักเรียนใน โรงเรียน ประถมศึกษา ทุกสังกัด

กองทุน/ เงินทุน หมุนเวียน	วัตถุประสงค์ กองทุน/เงินทุน หมุนเวียน	วัตถุประสงค์ที่มี ความสอดคล้อง หรือใกล้เคียง	กลุ่มเป้าหมาย
	<p>เกษตรเพื่อ โครงการอาหาร กลางวัน 3) เพื่อให้ นักเรียนได้ เรียนรู้จาก การปฏิบัติจริง ในโครงการ สร้างผลผลิตเพื่อ โครงการอาหาร กลางวัน 4) เพื่อจัด อาหารกลางวัน ที่มีทั้งปริมาณ และคุณค่าทาง โภชนาการสูง</p>		
3) กองทุน เสมอภาคทาง ชีวิต	<p>1) สนับสนุน การศึกษา สำหรับเด็ก นักเรียนซึ่ง สำเร็จการศึกษา หรือกำลังจะ สำเร็จ การศึกษา ชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้นหรือ</p>	<p>กองทุนเพื่อความ เสมอภาคทาง การศึกษา (กสศ.) <u>วัตถุประสงค์ข้อที่ 1)</u> ส่งเสริม สนับสนุน และให้ความ ช่วยเหลือ หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ เด็ก โดยเฉพาะ</p>	<p>ผู้ประกอบ วิชาชีพ ทางการศึกษา (ครู ผู้บริหาร สถานศึกษา ผู้บริหาร การศึกษา และ ศึกษานิเทศก์)</p>

กองทุน/ เงินทุน หมุนเวียน	วัตถุประสงค์ กองทุน/เงินทุน หมุนเวียน	วัตถุประสงค์ที่มี ความสอดคล้อง หรือใกล้เคียง	กลุ่มเป้าหมาย
	<p>เทียบเท่า หรือ ชั้นมัธยมศึกษา ตอนปลายหรือ เทียบเท่าที่ ขาดแคลน ทุนทรัพย์ให้มี โอกาสได้เรียน ต่อระดับ ประกาศนียบัตร วิชาชีพ หรือ อบรมอาชีพ หรือพัฒนาฝีมือ หรือการศึกษา อื่นตามที่ คณะกรรมการ กำหนด เพื่อให้ บุคคลดังกล่าว สามารถ ประกอบอาชีพ และดำเนินชีวิต ได้ตามสมควร</p> <p>2) สนับสนุน การรณรงค์ ต่อต้านการ ล่อลวงเด็กไป</p>	<p>อย่างยิ่งเด็กปฐมวัย ได้รับการพัฒนา ทั้งทางด้าน ร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และ สติปัญญาที่ เหมาะสมกับวัย</p> <p><u>วัตถุประสงค์ข้อที่ 2)</u> ให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริม พัฒนา และสนับสนุนเงิน และค่าใช้จ่ายให้แก่ เด็กและเยาวชน ซึ่งขาดแคลน ทุนทรัพย์หรือ ด้อยโอกาส และ ผู้ด้อยโอกาส จนสำเร็จการศึกษา ขั้นพื้นฐาน</p> <p><u>วัตถุประสงค์ข้อที่ 4)</u> ส่งเสริม สนับสนุน และให้ความ ช่วยเหลือ ผู้ขาดแคลน ทุนทรัพย์ และ</p>	

กองทุน/ เงินทุน หมุนเวียน	วัตถุประสงค์ กองทุน/เงินทุน หมุนเวียน	วัตถุประสงค์ที่มี ความสอดคล้อง หรือใกล้เคียง	กลุ่มเป้าหมาย
	<p>ประกอบอาชีพ อันไม่พึงประสงค์ 3) ส่งเสริม สนับสนุน และ ช่วยเหลือการจัด การศึกษาของ สถานศึกษา หรือหน่วยงาน อื่นที่เกี่ยวข้อง กับการจัด การศึกษาตามที่ คณะกรรมการ กำหนด</p>	<p>ผู้ด้อยโอกาส ให้ได้รับการศึกษา หรือพัฒนา เพื่อ ให้มีความรู้ ความสามารถ ในการประกอบ อาชีพตาม ความถนัดและ มีศักยภาพที่จะ พึ่งพาตนเอง ในการดำรงชีวิตได้ <u>วัตถุประสงค์ข้อที่ 5)</u> ส่งเสริม สนับสนุน และให้ความ ช่วยเหลือ สถานศึกษา เพื่อให้ มีการเรียนการสอน ที่ทำให้ผู้เรียน สามารถรู้และพัฒนา ได้ตามความถนัด และศักยภาพของตน</p>	

กลุ่มที่ 3 กองทุน/เงินทุนหมุนเวียนเพื่อการสนับสนุนส่งเสริม

กองทุน/เงินทุนหมุนเวียนเพื่อการสนับสนุนส่งเสริม มุ่งเน้นการส่งเสริม พัฒนาด้านการศึกษา การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมถึงการพัฒนาวิชาชีพ พัฒนาผู้ประกอบการวิชาชีพทางการศึกษา ประกอบด้วย กองทุนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาสำหรับคนพิการ กองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และกองทุนพัฒนาและผดุงเกียรติวิชาชีพทางการศึกษา โดยรูปแบบการดำเนินงานของแต่ละกองทุน/เงินทุนหมุนเวียนเพื่อการสนับสนุนส่งเสริม มีดังนี้

3.1 กองทุนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาสำหรับคนพิการ

ข้อมูลพื้นฐาน

กองทุนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาสำหรับคนพิการ จัดตั้งตามพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 กำหนดให้มีการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาสำหรับคนพิการ ในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้จ่ายในการส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาการศึกษาสำหรับคนพิการอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง โดยรายได้ของกองทุนมาจากหลายส่วนด้วยกัน ซึ่งส่วนหนึ่งมาจากเงินอุดหนุนของรัฐบาล และดำเนินการบริหารจัดการโดยคณะกรรมการบริหารที่ประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชนภายใต้ระเบียบที่คณะกรรมการบริหารกองทุนกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง และมาตรา 27 ได้กำหนดว่า ให้โอนบรรดาเงิน

ทรัพย์สิน สิทธิหนี้ของกองทุนการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2546 เป็นของกองทุนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาสำหรับคนพิการ

กองทุนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาสำหรับคนพิการ ทำหน้าที่เป็นแหล่งทุนในการส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาการศึกษา สำหรับคนพิการอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง โดยเป็นแหล่งทุนเพิ่ม ให้กับหน่วยงานภาครัฐในกรณีที่ไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ หรือได้รับแต่ไม่เพียงพอ และเป็นแหล่งทุนให้กับองค์กรภาคเอกชน ที่ขาดเงินทุนในการดำเนินงาน เพื่อให้การดำเนินงานเกิดความคล่องตัว ซึ่งเน้นว่ากองทุนเป็นกลไกสำคัญที่รัฐบาลจัดตั้งขึ้น เพื่อช่วยเหลือคนพิการให้ได้รับการศึกษาเพิ่มมากขึ้น รวมทั้ง การจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก เทคโนโลยี สื่อ บริการ และความช่วยเหลือ อื่นใดทางการศึกษาสำหรับคนพิการอย่างแท้จริง นอกจากนี้ ยังเป็นเครื่องมือสำคัญของการสร้างความร่วมมือในการทำงาน ร่วมกันของทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นองค์กรภาคเอกชน หน่วยงาน ภาครัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก่อให้เกิดการบูรณาการ ในการทำงาน เพื่อให้สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายครอบคลุมทั่วถึง มากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของกองทุนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษา สำหรับคนพิการ คือ เพื่อใช้จ่ายในการส่งเสริมและพัฒนาการศึกษา สำหรับคนพิการอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง วิสัยทัศน์ (Vision) คือ มุ่งมั่นพัฒนาการศึกษาของคนพิการให้มีคุณภาพ เป็นธรรมและ ทั่วถึง อยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข มีพันธกิจ (Mission)

4 พันธกิจ ได้แก่ 1) ส่งเสริมคนพิการ และภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนให้ได้รับการพัฒนาทางการศึกษาอย่างทั่วถึง 2) สนับสนุนการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาของคนพิการอย่างทั่วถึงและเสมอภาค 3) พัฒนาระบบบริหารจัดการกองทุนฯ ให้มีประสิทธิภาพ และ 4) พัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของคนพิการ มีเป้าประสงค์ (Goal) คือ คนพิการ และภาคีเครือข่ายได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างมีคุณภาพ โดยการส่งเสริมสนับสนุนของกองทุนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาสำหรับคนพิการ

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการให้ความช่วยเหลือของกองทุนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาสำหรับคนพิการ ได้แก่ ผู้พิการและภาคีเครือข่าย ในรูปแบบส่งเสริมการพัฒนา สนับสนุนการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาของคนพิการอย่างทั่วถึงและเสมอภาค รวมถึงการพัฒนาระบบการบริหารจัดการกองทุนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาสำหรับคนพิการและพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของคนพิการ

การดำเนินงาน

กองทุนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาสำหรับคนพิการ มีโครงสร้างการบริหาร 2 คณะ ได้แก่ คณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาคนพิการ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธาน และกำหนดให้กองทุนเป็นกองทุนในกำกับของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีคณะกรรมการ

บริหารกองทุนที่มีเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นประธาน และมีผู้อำนวยการสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เป็นกรรมการและเลขานุการ และเป็นผู้บังคับบัญชากองทุนส่งเสริม และพัฒนาการศึกษาสำหรับคนพิการ

ผลการดำเนินงานทางการเงินประจำปี พ.ศ. 2562 มีรายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสุทธิที่ 50,813,919.63 บาท และการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 มียุทธศาสตร์ ดังนี้ *ยุทธศาสตร์ที่ 1* ส่งเสริมการเข้าถึงการศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตคนพิการ *ยุทธศาสตร์ที่ 2* ให้โอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของคนพิการอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม *ยุทธศาสตร์ที่ 3* พัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กรโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และ *ยุทธศาสตร์ที่ 4* พัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของคนพิการ

3.2 กองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ข้อมูลพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศจัดตั้งกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 68 โดยมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2553 ลงวันที่ 23 สิงหาคม 2553 (ปัจจุบันปรับปรุงเป็นข้อบังคับคณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ว่าด้วยการบริหารกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พ.ศ.

2562 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2562) ซึ่งกำหนดว่า “ให้มีการระดมทุนเพื่อจัดตั้งกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จากเงินอุดหนุนของรัฐ ค่าสัมปทาน และผลกำไรที่ได้จากการดำเนินกิจการด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ และ โทรคมนาคมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรประชาชน...” ทั้งนี้ เพื่อรองรับการศึกษาเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ที่เน้นความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อพัฒนาการศึกษา โดยมุ่งหวังให้กองทุนเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุน การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการ การศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้ทั่วถึง เท่าเทียม และมีคุณภาพทั่วประเทศ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งภายในและภายนอกกระทรวงศึกษาธิการ

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุนเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา คือ เป็นทุนหมุนเวียนและใช้จ่ายสำหรับการส่งเสริม และสนับสนุน การผลิต การวิจัย การพัฒนา และการใช้เทคโนโลยี เพื่อการศึกษา วิสัยทัศน์ (Vision) คือ กองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อ การศึกษา สนับสนุนทุนให้กับทุกภาคส่วนเพื่อร่วมสร้างคุณภาพ การศึกษา มีพันธกิจ (Mission) 3 พันธกิจ ได้แก่ 1) ส่งเสริมและ สนับสนุน การพัฒนา การใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และการเรียนรู้ แบบมีส่วนร่วม 2) ส่งเสริมและสนับสนุน การผลิต การวิจัย เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และ 3) พัฒนาการบริหารจัดการกองทุน และการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ มีเป้าประสงค์ (Goal) คือ

สร้างโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพด้วยการส่งเสริม สนับสนุน การผลิต การวิจัย พัฒนาสื่อ นวัตกรรม และ การใช้เทคโนโลยี ทางการศึกษาอย่างทั่วถึง

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการให้ความช่วยเหลือของกองทุน พัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ได้แก่ ทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรประชาชน ในรูปแบบส่งเสริมและสนับสนุน การพัฒนา การใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และการเรียนรู้แบบ มีส่วนร่วม รวมถึงส่งเสริมและสนับสนุน การผลิต การวิจัย เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนและ การให้บริการที่มีประสิทธิภาพ

การดำเนินงาน

กองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีโครงสร้าง การบริหารโดยคณะกรรมการบริหารกองทุน ซึ่งมีปลัดกระทรวง ศึกษาธิการเป็นประธาน และผู้อำนวยการกองทุนพัฒนาเทคโนโลยี เพื่อการศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการ ผลการดำเนินงาน ระหว่างปี พ.ศ. 2560-2562 ได้ดำเนินการประกาศเปิดรับ โครงการเสนอขอรับการจัดสรรเงินทุน โดยมีโครงการที่เสนอขอรับ การจัดสรรเงินกองทุน ประจำปี 2561 จำนวนทั้งสิ้น 67 โครงการ คิดเป็นวงเงินประมาณ 120,111,449 บาท และแผนยุทธศาสตร์ กองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2563 - 2565 มียุทธศาสตร์ ดังนี้ ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีและดิจิทัลประสิทธิภาพสูง

ให้ครอบคลุมหน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษา ยุทธศาสตร์ที่ 2 สร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษาด้วย เทคโนโลยีและดิจิทัล ยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนา เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา การวิจัย และการสร้างนวัตกรรม และยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาการบริหาร จัดการให้ก้าวสู่การเป็นหน่วยงานดิจิทัล

3.3 กองทุนพัฒนาและผดุงเกียรติวิชาชีพทางการศึกษา

ข้อมูลพื้นฐาน

กองทุนพัฒนาและผดุงเกียรติวิชาชีพทางการศึกษา สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาวิชาชีพตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของ วิชาชีพ ส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบการวิชาชีพทางการศึกษา ได้พัฒนาปรับปรุงตนเองให้มีกระบวนทัศน์ใหม่ เพื่อพัฒนาวิชาชีพ ทางการศึกษาอย่างมืออาชีพ ช่วยเหลือ สนับสนุน ยกย่อง และ ผดุงเกียรติผู้ประกอบการวิชาชีพทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่หรือ ประกอบวิชาชีพด้วยความเสียสละและอุทิศตนเป็นเวลานาน ด้วยจิตวิญญาณความเป็นครู โดยปรากฏผลงานเป็นแบบอย่างที่ดี ด้วยความสม่ำเสมอ และเพื่อส่งเสริมการพัฒนาและการวิจัยในการ ประกอบวิชาชีพ

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุนพัฒนาและผดุงเกียรติ วิชาชีพทางการศึกษา คือ 1) เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนา

วิชาชีพตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ 2) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบการวิชาชีพทางการศึกษา ได้พัฒนาปรับปรุงตนเองให้มีกระบวนการทัศน์ใหม่ เพื่อพัฒนาวิชาชีพทางการศึกษาอย่างมืออาชีพ 3) เพื่อช่วยเหลือ สนับสนุน ยกย่อง และผดุงเกียรติผู้ประกอบการวิชาชีพทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่หรือผู้ประกอบการวิชาชีพด้วยความเสียสละและอุทิศสาคะเป็นเวลานานด้วยความจิตวิญญาณความเป็นครู โดยปรากฏผลงานเป็นแบบอย่างที่ดีด้วยความสม่ำเสมอ ต่อเนื่อง และ 4) เพื่อส่งเสริมการพัฒนาและการวิจัยในการประกอบวิชาชีพ

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการให้ความช่วยเหลือของกองทุน ได้แก่ ผู้ประกอบการวิชาชีพทางการศึกษา (ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และศึกษานิเทศก์)

ข้อค้นพบจากกลุ่มที่ 3 กองทุน/เงินทุนหมุนเวียนเพื่อการสนับสนุนส่งเสริม

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น กองทุน/เงินทุนหมุนเวียนเพื่อการสนับสนุนส่งเสริม ประกอบด้วย 3 กองทุน คือ กองทุนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาสำหรับคนพิการ กองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และกองทุนพัฒนาและผดุงเกียรติวิชาชีพทางการศึกษา จะพบว่า กองทุน/เงินทุนหมุนเวียนเพื่อการสนับสนุนส่งเสริมดังกล่าว มีวัตถุประสงค์ที่ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาการศึกษา การวิจัย การพัฒนา และการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ตลอดจนการพัฒนาวิชาชีพ ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ โดยมีกลุ่มเป้าหมายที่เป็นคนพิการ และภาคีเครือข่ายให้ได้รับการส่งเสริม ด้านการศึกษา ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา รวมไปถึงทุกภาคส่วน ที่เกี่ยวข้องกับจัดการศึกษา อย่างไรก็ตามกองทุน/เงินทุน หมุนเวียนในแต่ละกองทุนมีวัตถุประสงค์ที่มีความสอดคล้องหรือ ใกล้เคียงกัน รวมถึงกลุ่มเป้าหมายที่ทำให้เกิดความซ้ำซ้อนขึ้นได้ ในกระบวนการทำงาน การส่งเสริมและพัฒนาด้านการศึกษา ดังตารางที่ 5 แสดงวัตถุประสงค์ และกลุ่มเป้าหมายที่มีความสอดคล้อง หรือใกล้เคียงกันของกองทุน/เงินทุนหมุนเวียนเพื่อการสนับสนุน ส่งเสริม

ตารางที่ 5 แสดงวัตถุประสงค์ และกลุ่มเป้าหมายที่มีความสอดคล้อง หรือใกล้เคียงกันของกองทุน/เงินทุนหมุนเวียนเพื่อการสนับสนุน ส่งเสริม

กองทุน/ เงินทุน หมุนเวียน	วัตถุประสงค์ กองทุน/เงินทุน หมุนเวียน	วัตถุประสงค์ที่มี ความสอดคล้อง หรือใกล้เคียง	กลุ่มเป้าหมาย
1) กองทุน ส่งเสริมและ พัฒนา การศึกษา สำหรับคน พิการ	1) เพื่อใช้จ่ายใน การส่งเสริมและ พัฒนา การศึกษา สำหรับคนพิการ อย่างเป็นธรรม ทั่วถึง	-	คนพิการ และ ภาคีเครือข่าย

กองทุน/ เงินทุน หมุนเวียน	วัตถุประสงค์ กองทุน/เงินทุน หมุนเวียน	วัตถุประสงค์ที่มี ความสอดคล้อง หรือใกล้เคียง	กลุ่มเป้าหมาย
2) กองทุน พัฒนา เทคโนโลยี เพื่อ การศึกษา	1) เป็นทุน หมุนเวียน และ ใช้จ่ายสำหรับ การส่งเสริมและ สนับสนุน การ ผลิต การวิจัย การพัฒนา และ การใช้เทคโนโลยี เพื่อการศึกษา	กองทุนพัฒนาและ ผดุงเกียรติวิชาชีพ ทางการศึกษา <u>วัตถุประสงค์ข้อที่ 4)</u> เพื่อส่งเสริมการ พัฒนาและการวิจัย ในการประกอบ วิชาชีพ	ทุกภาคส่วน ที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ ต่อการจัด การศึกษา
3) กองทุน พัฒนาและ ผดุงเกียรติ วิชาชีพ ทาง การศึกษา	1) เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และ พัฒนาวิชาชีพ ตามมาตรฐาน วิชาชีพและ จรรยาบรรณของ วิชาชีพ 2) เพื่อส่งเสริม และพัฒนา ผู้ประกอบการวิชาชีพ ทางการศึกษา ได้พัฒนา ปรับปรุงตนเอง ให้มีกระบวนทัศน์ ใหม่ เพื่อพัฒนา วิชาชีพทาง	กองทุนพัฒนา เทคโนโลยีเพื่อ การศึกษา <u>วัตถุประสงค์ข้อที่ 1)</u> เป็นทุนหมุนเวียน และใช้จ่ายสำหรับ การส่งเสริมและ สนับสนุน การผลิต การวิจัย การพัฒนา และการใช้เทคโนโลยี เพื่อการศึกษา	ผู้ประกอบการ วิชาชีพ ทางการศึกษา (ครู ผู้บริหาร สถานศึกษา ผู้บริหาร การศึกษา และ ศึกษานิเทศก์)

กองทุน/ เงินทุน หมุนเวียน	วัตถุประสงค์ กองทุน/เงินทุน หมุนเวียน	วัตถุประสงค์ที่มี ความสอดคล้อง หรือใกล้เคียง	กลุ่มเป้าหมาย
	<p>การศึกษา อย่างมีอาชีพ 3) เพื่อช่วยเหลือ สนับสนุน ยกย่อง และผดุงเกียรติ ผู้ประกอบการ วิชาชีพ ทางการศึกษา ที่ปฏิบัติหน้าที่ หรือประกอบ วิชาชีพ ด้วยความเสียสละ และอุทิศตน เป็นเวลานาน ด้วยจิตวิญญาณ ความเป็นครู โดยปรากฏ ผลงานเป็น แบบอย่างที่ดี ด้วยความ สม่ำเสมอ ต่อเนื่อง</p> <p>4) เพื่อส่งเสริม การพัฒนาและ การวิจัยในการ ประกอบวิชาชีพ</p>		

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอเชิงนโยบาย

1. บทเรียนการจัดตั้งกองทุนเพื่อการศึกษาจากต่างประเทศ

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากต่างประเทศเกี่ยวกับการจัดตั้งกองทุนเพื่อการศึกษา พบประเด็นสำคัญ ดังนี้

1) กองทุนที่จัดตั้งขึ้น มีการดำเนินการหลากหลายรูปแบบ ทั้งกองทุนที่รัฐเป็นผู้ดำเนินการ กองทุนที่รัฐเป็นหน่วยให้เงินสนับสนุน และมีการจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะขึ้นมาดำเนินการหรือให้ความช่วยเหลือหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่มีการดำเนินการในลักษณะเดียวกัน อยู่แล้วให้สามารถขยายขอบเขตการดำเนินงานได้มากขึ้น

2) การช่วยเหลือนักเรียนในแต่ละช่วงชั้นจะมีเพียง 1 ถึง 2 กองทุนที่ดำเนินการด้วยวัตถุประสงค์เดียวกัน เพื่อป้องกันการซ้ำซ้อน และสำหรับกองทุนที่มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการใกล้เคียงกันจะมีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน เพื่อลดการดำเนินการที่ซ้ำซ้อนกัน

3) มีระบบการติดตามประเมินผลการดำเนินงานที่ชัดเจน เป็นปัจจุบัน สามารถทราบถึงประสิทธิภาพการใช้จ่ายเงิน การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย และประสิทธิผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน เพื่อสามารถใช้จ่ายเงินให้เกิดประโยชน์สูงสุด

4) สูตรการให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายตั้งอยู่บนฐานของ “ระดับความช่วยเหลือขั้นต่ำที่เหมาะสม” โดยแบ่งเป็น 4 มิติ ดังนี้

4.1) เพิ่มการเข้าถึงการศึกษา (Access) โดยใช้สูตรการจ่ายแบบผกผันกับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน โดยครัวเรือนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมไม่สูง จะได้รับความช่วยเหลือสูงกว่าครัวเรือนที่อยู่ในฐานะที่ดีกว่า ทั้งนี้จะมีสูตรการคำนวณอย่างชัดเจนที่สะท้อนถึงลักษณะสำคัญของครัวเรือน เช่น ขนาดของครัวเรือน จำนวนสมาชิกที่อยู่ในวัยเรียนที่ตั้งของครัวเรือน ประเภทของอาชีพของหัวหน้าครัวเรือน เป็นต้น โดยมีเป้าหมายเพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายของผู้ปกครองเพื่อให้สามารถส่งบุตรหลานมาเรียนได้

4.2) การส่งเสริมความเท่าเทียมกัน (Equity) ให้มีความสำคัญกับการช่วยเหลือกลุ่มเสี่ยงตามความจำเป็นพื้นฐาน (Basic Needs) เช่น อาหาร ที่อยู่ การมีงานทำ เป็นต้น ที่จะต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการจัดหาอุปกรณ์การศึกษา และการสนับสนุนอื่น ๆ เพื่อให้นักเรียนในกลุ่มเสี่ยง (Vulnerable groups) มีความพร้อมที่จะเรียนในระบบและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับที่พึงคาดหวังจากนักเรียนอื่น ๆ ในสถานศึกษานั้น

4.3) การยกระดับคุณภาพการศึกษา (Quality) โดยแบ่งเป็น 1) ความช่วยเหลือเพื่อให้สถานศึกษาสามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาให้เท่ากับเกณฑ์มาตรฐานที่พึงคาดหวังจากสถานศึกษานั้น และ 2) ความช่วยเหลือเพื่อยกระดับศักยภาพของสถานศึกษาให้สามารถพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต ซึ่งมีทั้งการให้ทุนเพื่อฝึกอบรม

พัฒนาบุคลากร การจัดหาอุปกรณ์สถานที่ที่เหมาะสม การพัฒนาระบบการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เป็นต้น

4.4) การช่วยเหลือด้านสวัสดิการของบุคลากรด้านการศึกษา (Welfare) มีเป้าหมายเพื่อสร้างแรงจูงใจเพื่อดึงบุคลากรที่มีคุณภาพเข้ามาสู่การจัดการศึกษา ลดการลาออก สร้างความมั่นคงในชีวิตให้กับบุคลากร เพื่อให้บุคลากรสามารถทุ่มเทกับการจัดการเรียนรู้อการบริหารจัดการ และการพัฒนาตนเองและผู้อื่นได้อย่างเต็มที่

2. ข้อค้นพบการดำเนินงานกองทุนเพื่อการศึกษาของประเทศไทย

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงานกองทุนเพื่อการศึกษาของประเทศไทย พบประเด็นสภาพปัญหาของกองทุน/เงินทุนหมุนเวียนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 7 ประการ ดังนี้

1) ความซ้ำซ้อนด้านวัตถุประสงค์ ภารกิจ และกลุ่มเป้าหมาย ทำให้การให้ความช่วยเหลือแก่กลุ่มเป้าหมายซ้ำซ้อนกัน

2) ที่มาของการจัดตั้งกองทุน/เงินทุนหมุนเวียนแตกต่างกัน มีทั้งที่ตั้งขึ้นโดยกฎหมายและที่ตั้งขึ้นโดยระเบียบอื่น จึงมีขอบเขตอำนาจหน้าที่และแนวทางในการดำเนินงานที่ขาดความชัดเจน ไม่คล่องตัวในการใช้งบประมาณ โดยเฉพาะกองทุนที่ไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล จะประสบปัญหาบุคลากรไม่เพียงพอ ขาดความรู้ความชำนาญ ทั้งยังมีภาระงานที่สูง ขาดแรงจูงใจด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการที่เพียงพอ ทำให้การดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุน

ทำได้ไม่เต็มตามประสิทธิภาพ ในทางกลับกันกองทุนที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายจะประสบปัญหาการขาดความยืดหยุ่นในการทำงาน เนื่องจากต้องดำเนินการตามที่ระบุไว้ในกฎหมาย หากมีกรณีที่มีความไม่ชัดเจน ต้องตีความตามกฎหมายเป็นหลัก

3) ขาดระบบการติดตามประเมินผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ ไม่มีเกณฑ์การประเมินผลการดำเนินงานที่เหมาะสมชัดเจน จึงไม่สามารถติดตามและประเมินผลได้ว่า การดำเนินงานที่ผ่านมาประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด ทั้งยังทำให้ขาดข้อมูลที่จะพัฒนาการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นในอนาคต นอกจากนี้ การขาดระบบติดตามประเมินผลที่เหมาะสม ทำให้ไม่สามารถประเมินได้ว่าความช่วยเหลือต่าง ๆ ที่ให้ไปส่งผลต่อผู้เรียน บุคลากรทางการศึกษา และสถานศึกษามากน้อยเพียงใด

4) ขาดการบูรณาการข้อมูลของผู้ได้รับประโยชน์จากกองทุน/เงินทุนหมุนเวียนประเภทต่าง ๆ จึงอาจทำให้การได้รับความช่วยเหลือซ้ำซ้อนในบางกองทุน ในขณะที่บางกองทุนได้รับความช่วยเหลือไม่เพียงพอกับความต้องการ

5) การกำหนดเกณฑ์และระดับการให้ความช่วยเหลือที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของผู้รับ ซึ่งเกิดจากการกำหนดเกณฑ์ความช่วยเหลือที่เป็นระดับคงที่ต่อหัว ซึ่งอาจไม่เพียงพอกับความต้องการของผู้รับ จึงทำให้ความช่วยเหลือที่ให้ไปไม่บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของกองทุน

6) ขาดกองทุนที่ส่งเสริมการพัฒนาผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษา เพื่อยกระดับศักยภาพในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ รวมถึงการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ

7) ขาดการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของกองทุน ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ทราบถึงแนวทางการทำงานของกองทุน และส่งผลให้เสียโอกาสที่จะได้รับความช่วยเหลือจากกองทุนดังกล่าว

3. บทวิเคราะห์

การเพิ่มโอกาสทางการศึกษา ลดความเหลื่อมล้ำ และพัฒนาคุณภาพการศึกษา จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน (All for Education) และเพื่อให้การดำเนินงานในลักษณะ “กองทุน” สามารถเป็นกลไกในการสนับสนุนเป้าประสงค์ดังกล่าว จำเป็นต้องมีแนวนโยบายในการบูรณาการความร่วมมือกับผู้ที่มีส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะด้านข้อมูลสารสนเทศเพื่อประกอบการวางแผนสนับสนุนได้อย่างแท้จริง

ข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นต้องเก็บรวบรวมอย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาวางแผนการสนับสนุน สามารถจำแนกตามกลุ่มเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ดังนี้

ตารางที่ 6 แสดงกลุ่มเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และข้อมูลสารสนเทศ
ที่จำเป็นเพื่อประกอบการวางแผนสนับสนุนการดำเนินงานกองทุน

กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ข้อมูลสารสนเทศ ที่จำเป็น
ผู้เรียน	เพิ่มโอกาสในการ ได้รับการศึกษา ที่มีคุณภาพ และ สามารถเรียนรู้ ได้เต็มศักยภาพ	ข้อมูลพื้นฐานและข้อมูล สะท้อนความจำเป็น อาทิ เพศ อายุ อาชีพและ การศึกษาของพ่อแม่ รายได้ ครัวเรือน สภาพความ เป็นอยู่/สถานะทางสังคม ความบกพร่อง ด้านร่างกาย เป็นต้น
โรงเรียน/ สถานศึกษา	เพิ่มศักยภาพ ในการจัด การศึกษา	ข้อมูลพื้นฐานและข้อมูล บริบทการจัดการศึกษา ที่แตกต่างกันในมิติต่าง ๆ อาทิ จำนวนโรงเรียน ในแต่ละพื้นที่ ที่ตั้ง สภาพการคมนาคม จำนวน และความหลากหลาย ของผู้เรียน จำนวนครูและ บุคลากร เป็นต้น

การพัฒนาาระบบข้อมูลสารสนเทศดังกล่าว จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลจากหลายแหล่ง ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลผู้รับบริการ (นักเรียน/สถานศึกษา) ผู้สนับสนุน/ผู้บริจาค และหน่วยงานที่บริหารจัดการกองทุน เพื่อสามารถเชื่อมโยงข้อมูล และบริหารจัดการกระบวนการสนับสนุนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของกลุ่มเป้าหมาย ตัวอย่างฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้อง อาทิ ข้อมูลเด็กยากจนของกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา ข้อมูลรายได้ครัวเรือนของสำนักงานสถิติแห่งชาติ และข้อมูลจำนวนกองทุน สถานประกอบการ/ภาคเอกชนที่พร้อมสนับสนุนด้านการศึกษา ฐานข้อมูลดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย การกระจายตัวของกลุ่มเป้าหมาย ระดับ และลักษณะความต้องการ ซึ่งส่งผลต่อการพิจารณาให้ความช่วยเหลือที่เหมาะสมตามเป้าหมายของแต่ละกองทุน และสนับสนุนการวางแผนส่งเสริมการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

4. ข้อเสนอเชิงนโยบาย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุน/เงินทุนหมุนเวียนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุน สรุปได้ดังนี้

■ ข้อเสนอระดับนโยบาย

1) การลดความซ้ำซ้อนของกองทุน ควรกำหนดแนวทางในการลดความซ้ำซ้อนของกองทุนด้วยการรวบรวมกองทุนที่มีวัตถุประสงค์และกลุ่มเป้าหมายใกล้เคียงกันเพื่อให้กองทุนมีทรัพยากร

และงบประมาณในการดำเนินงานมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติ การรวบรวมกองทุนควรจะดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาความเป็นไปได้ในการรวบรวมกองทุนที่มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายคล้ายคลึงกัน

ขั้นที่ 2 การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกองทุนว่าแต่ละกองทุนได้ให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายใดบ้าง เพื่อทราบความซ้ำซ้อนที่เกิดขึ้น และหาแนวทางร่วมกันในการให้ความช่วยเหลือ เช่น กำหนดวงเงินช่วยเหลือ และแบ่งสัดส่วนว่าแต่ละกองทุนจะสมทบเงินช่วยเหลือเป็นสัดส่วนเท่าใด

ขั้นที่ 3 ปรับแก้กฎหมายหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง โดยเมื่อมีการดำเนินการร่วมกันระยะหนึ่ง สามารถปรับแก้กฎหมายหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้กองทุนสามารถรวบรวมกันได้ โดยยึดกองทุนที่มีความพร้อมที่สุดเป็นกองทุนหลักในการรวบรวม ทั้งนี้ การรวบรวมควรพิจารณาวิสัยทัศน์ ภารกิจหน้าที่ของกองทุน ตลอดจนกระบวนการ/ขั้นตอนการรวบรวม และคำนึงถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงาน การกำหนดกฎระเบียบที่ชัดเจน รัดกุม ตลอดจนมีข้อควรระวังเกี่ยวกับปัญหาการทุจริต การเบิกจ่ายเงินที่ซ้ำซ้อน และการใช้งบประมาณที่ผิดวัตถุประสงค์

2) มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของกองทุนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีข้อมูลในการประเมินผลการดำเนินงานว่าเป็นไปตามภารกิจหรือไม่ ประสบผลสำเร็จในระดับใด มีความคุ้มค่าหรือไม่ รวมถึงมีงานวิจัยสนับสนุนเพื่อพัฒนาการดำเนินงานของกองทุนอย่างต่อเนื่อง โดยกองทุนที่มีการบริหารจัดการที่ดี

มีผลตอบแทนที่ได้รับกลับมาสูง ควรได้รับการพิจารณาสับสนุนงบประมาณจากภาครัฐมากกว่ากองทุนที่ได้รับผลตอบแทนกลับมาต่ำ หรือหากกองทุนใดมีความซ้ำซ้อน ไม่มีความสามารถในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีการควบรวมกองทุนเพื่อให้การบริหารจัดการกองทุนมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งข้อมูลดังกล่าว ควรมีการเผยแพร่สู่สาธารณะเพื่อให้ประชาชนได้รับทราบการดำเนินงานของกองทุน และเกิดธรรมาภิบาลในการดำเนินงาน

3) **ควรมีเกณฑ์การคัดกรองและการให้ความช่วยเหลือที่เหมาะสม** โดยมีเกณฑ์การคัดกรองและระดับความช่วยเหลือที่หลากหลาย แตกต่างกันไปบริบทของกลุ่มเป้าหมาย โดยอาจกำหนดให้สวนทางกับศักยภาพในการสนับสนุนงบประมาณเพื่อการศึกษาของพ่อแม่ผู้ปกครองแต่ละคน

4) **ควรมีการศึกษาผลการดำเนินงานของกองทุนที่มีต่อความเท่าเทียมในการเข้าถึงการศึกษาของไทยและศึกษาความคุ้มค่าจากการลงทุนทางการศึกษา ทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน** เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจจัดสรรงบประมาณสำหรับการลงทุนเพื่อการศึกษา และการพัฒนาคนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

■ ข้อเสนอระดับหน่วยงาน

1) **การพัฒนาเครือข่าย** โดยสร้างการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามาร่วมในการดำเนินงานหรือให้ข้อคิดเห็นในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ควรพิจารณากองทุนของภาคเอกชน และ

องค์กรอิสระที่จะสามารถเข้ามาร่วมดำเนินงานในส่วนที่ยังต้องการความร่วมมือเพิ่มเติม

2) การแก้ปัญหาพื้นฐานเพื่อช่วยให้การดำเนินงานของกองทุนมีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น การบริหารจัดการเงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ปัญหาหนี้สินครู ควรส่งเสริมให้ครู ทั้งครูรุ่นใหม่และครูรุ่นเก่าที่มีหนี้สินเดิมอยู่แล้วให้มีวินัยทางการเงินมากขึ้น

3) การกำหนดกลไกการติดตามและประเมินผลล่วงหน้า เพื่อทราบปัญหาและเข้าใจแนวทางในการปรับนโยบายได้ทัน่วงทีโดยหน่วยงานควรมีการวางแผนในการจัดเก็บข้อมูลที่จำเป็นต้องใช้ในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้วย

4) การประชาสัมพันธ์บทบาทหน้าที่ของกองทุนให้แก่สาธารณชนรับทราบ เพื่อให้เกิดการรับรู้ และสร้างการมีส่วนร่วมสนับสนุนทางสังคมโดยผ่านการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ประชาชนเป็นพลังสำคัญในการตรวจสอบและขับเคลื่อนการดำเนินงานของกองทุน

บรรณานุกรม

- กนกนารา พวงประยงค์. (2554). การประเมินผลกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา : กรณีศึกษา สถานศึกษาระดับอาชีวศึกษาในจังหวัดสมุทรสงคราม. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). เข้าถึงได้จาก <http://libdcms.nida.ac.th/thesis6/2554/b175246.pdf>
- เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว. (2563). การจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการศึกษาในลักษณะกองทุน/เงินทุนหมุนเวียน. (เอกสารอัดสำเนา).
- ธงชัย คำปวง. (2561). การพัฒนาครูแบบองค์รวมโดยการเทียบเคียงสมรรถนะ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). เข้าถึงได้จาก <http://www.db.grad.nu.ac.th/django/regnu/student/58030160/>.
- รัชวดี แสงมหะหมัด. (2560). ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา : คุณภาพสังคมที่คนไทยมองเห็น. วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ ปีที่ 8 ฉบับที่ 1. (มกราคม – มิถุนายน 2560) : 33-66.
- สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และคณะ. (2549). การประเมินนโยบายกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา. เข้าถึงได้จาก <https://tdri.or.th/2013/03/d2006004/>.
- สำนักงบประมาณของรัฐบาล. (2559). เงินหมุนเวียนของประเทศไทย : งบประมาณ และประสิทธิภาพในการดำเนินงาน. กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2560). พระราชบัญญัติ
กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2560. เข้าถึงได้จาก
<https://www.studentloan.or.th/th/system/files/files/knowledge>
HYPERLINK.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). แนวทาง
การบริหารจัดการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา.
กรุงเทพฯ : สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาการศึกษา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). แผนปฏิบัติการ
กองทุนส่งเสริมและพัฒนาศึกษาสำหรับคนพิการ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563. กรุงเทพฯ : สำนัก
บริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2560). เงินทุน
หมุนเวียนเพื่อพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน. เข้าถึงได้จาก
<http://www.mua.go.th/users/bphe/rf/index.html>

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. (2561). รายงาน
ผลการดำเนินงานกองทุนส่งเสริมโรงเรียนในระบบ
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561. เข้าถึงได้จาก [https://drive.
google.com/file/d/HYPERLINK](https://drive.google.com/file/d/HYPERLINK)

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2562). แผนยุทธศาสตร์
เงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครู
ประจำปีบัญชี 2562 - 2564. เข้าถึงได้จาก [https://
otepc.go.th/images/00_YEAR2562/08_PT/doc/01แผน
ยุทธศาสตร์เงินทุน_62-64.pdf](https://otepc.go.th/images/00_YEAR2562/08_PT/doc/01แผนยุทธศาสตร์เงินทุน_62-64.pdf)

สำนักงานเลขาธิการกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา.
(2562). แผนยุทธศาสตร์กองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อ
การศึกษา พ.ศ. 2563 – 2565. เข้าถึงได้จาก [http://
edf.moe.go.th/web/wp-content/uploads/](http://edf.moe.go.th/web/wp-content/uploads/) HYPERLINK

เอกภพ ภูมรา. (2553). การประเมินผลการดำเนินงานของ
กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาในระดับ อุดมศึกษาใน
จังหวัดเชียงใหม่. ปรินญาเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การจัดการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Gradstein, M., M. Justman, and V. Meier (2005). *The Political
Economy of Education : Implications for Growth and
Inequality*. CESifo Book Series. MIT.

Knoepfel, Robert C., Patricia F. First, Matthew R. Della Sala,
and Chinasa A. Ordu. (2014). *Finance Equity, Student
Achievement, and Justice : A Five-State Analysis of
Equality of Opportunity*. *Journal of Educational
Administration* 52 (6) : 812-832.

OECD. (2017). *The Funding of School Education:
Connecting Resources and Learning*. Retrieved from
<http://dx.doi.org/10.1787/9789264276147-en>.

Verstegen, Deborah A., and Robert C. Knoepfel. (2012).
*Financing Education : A Survey of Finance Policies
and Programs across the 50 States*. *Journal of
Education Finance* 38 (2) : 145-166.

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นายสุภัทร จำปาทอง	เลขาธิการสภาการศึกษา (1 ตุลาคม 2562 – 30 กันยายน 2563)
นายอำนาจ วิชยานุวัติ	เลขาธิการสภาการศึกษา (1 ตุลาคม 2563 – ปัจจุบัน)
นายสมศักดิ์ ดลประสิทธิ์	รองเลขาธิการสภาการศึกษา (1 ตุลาคม 2562 – 30 กันยายน 2563)
นายพีรศักดิ์ รัตนะ	รองเลขาธิการสภาการศึกษา (1 ตุลาคม 2563 – ปัจจุบัน)
นายกวิน เสือสกุล	ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการศึกษา

ผู้ศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

นายเกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว

ผู้ให้ความเห็นทางวิชาการ

นายรังสรรค์ มณีเล็ก

นายชาญ ตันติธรรมถาวร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภาสกร ธรรมโชติ

ผู้รับผิดชอบโครงการและบรรณาธิการ

นางสาวปัทมา เอี่ยมละออ	ผู้อำนวยการกลุ่มวิเคราะห์การเงิน การคลังและเศรษฐศาสตร์ทางการศึกษา
นางสาวดารณี อรุณวรากรณ์	นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ
นางสาวดวงดาว ศิลาอาศน์	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ
นายชยุต แต่งจั่น	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ
นายกษิติศ จongsักดิ์	นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ
นายอธิษฐ์ ไชยวัฒน์เจริญ	ผู้ช่วยนักวิชาการ

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

กลุ่มวิเคราะห์การเงินการคลังและเศรษฐศาสตร์ทางการศึกษา
สำนักนโยบายและแผนการศึกษา
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

สิ่งพิมพ์ สกศ.อันดับที่ 2/2564

ISBN 978-616-270-276-1

